

รายงานการวิจัย

เรื่อง

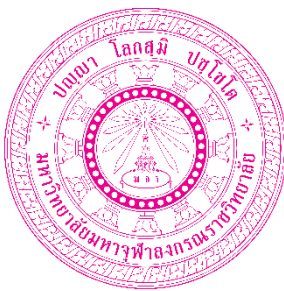
การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี
Proactive learning design for teamwork in Buddhism subjects
Mathayomsuksa 5 of secondary schools in Uthai Thani Province.

โดย

พระครูอุทิศปริยัติสุนทร
ดร. ประคอง มาโต
พระครูอุทัยสุตกิจ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 800766170
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Proactive learning design for teamwork in Buddhism subjects
Mathayomsuksa 5 of secondary schools in Uthai Thani Province.

By

Phra Kru Uthit Pariyat Sunthon
Dr. Prakong Mato
Phra Kru Uthai Suttakit Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Uthai Thani College
B.E. 2023

Research Project Funded by
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Uthai Thani College
MCU RS 800766170
(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด อุทัยธานี

ผู้วิจัย: พระครูอุทิศปริยัติสุนทร

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๖

ทุนอุดหนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ๒) ออกแบบการเรียนรู้ ๓) ทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ๔) ประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เป็นงานวิจัยในการออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการเลือก ผลการวิจัย พบว่า ๑) ผู้วิจัยได้ออกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน แบ่งออกเป็น ชั้นวางแผน ชั้นสัมภาษณ์ และชั้นออกแบบ ๒) การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำผลทั้ง ๓ ชั้น มาวิเคราะห์ข้อมูลออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ PSLDC 5 ขั้นสู่ความสำเร็จคือ P วางแผน S โครงสร้าง L เชื่อมโยง D ออกแบบ C สรุปผล ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๖๗ – ๑.๐๐ ทั้ง ๔ ฉบับ สามารถนำไปใช้ได้ ๓) การทดลองระบบการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สูตรวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพที่ (E_1/E_2) ใช้เกณฑ์ที่ ๘๐/๘๐ พบว่ามีค่าเท่ากับ ๘๒.๕๐/๘๔.๕๐ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ ๔) การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที คือ ๙.๒๒ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และค่าความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๓, S.D.=๐.๕๒$)

คำสำคัญ

การเรียนรู้เชิงรุก, การทำงานเป็นทีม, รายวิชาพระพุทธศาสนา

Research Title: Proactive learning design for teamwork in Buddhism subjects
Mathayomsuksa 5 of secondary schools in Uthai Thani Province

Researchers: Phra Kru Uthit Pariyat Sunthon

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Uthai Thani College

Fiscal Year: 2566/2023

Research Scholarship Sponsor : Mahachulalongkornrajavidyalaya University

“ABSTRACT”

The purposes of this research article are to 1) analyze the current state and problems of learning management design for Buddhism subjects, 2) design learning, 3) test the active learning design system, 4) evaluate and certify the learning design system. Proactive knowledge of teamwork in Buddhism subjects Mathayom 5, the researcher used research and development (Research & Development) as research to design and develop learning activity sets. Using the sample group of Mathayom 5 students at Lan Sak Witthaya School. Under the jurisdiction of the Uthai Thani Secondary Educational Service Area Office, Chainat, Semester 1, academic year 2023, a total of 28 people, which were obtained from purposive selection. Using schools as the unit for selection, the research results found that 1) the researcher interviewed 11 experts, divided into planning stages, interview stages, and design stages; 2) designing active learning in teamwork for the Buddha subject. religion The researcher took the results of all 3 steps to analyze the data and designed it into a PSLDC learning activity with 5 steps to success: P plan S structure L connect D design C summarize the results. Content validity passed the criteria at 0.67 - 1.00. All 4 editions can be used. 3) Experimenting with the learning activity package design system using the efficiency value analysis formula (E_1/E_2) using the criterion of 80/80, found that the value is equal to 82.50/84.90. according to the set criteria and 4) evaluating and certifying the results of the learning design, it was found that the achievement after learning was significantly higher than before learning at 0.5 from the t-test, which is 9.22, higher than the set criteria. hold and the average satisfaction value is at the highest level ($\bar{x} = 4.63$, S.D.=0.52)

Keywords

Active learning, teamwork, Buddhism courses

“กิตติกรรมประกาศ”

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พระครูสุธีกิตติบัณฑิต รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ รศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อคิดเห็นในการแก้ไข ส่วนที่บกพร่องในงานวิจัยให้มีความถูกต้อง ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ พระมหาชุตีภัก อภินนโท ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย ที่ให้โอกาส ในการติดต่อประสานงาน และเรื่องอื่นๆ

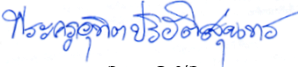
ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา โรงเรียนที่พทันอนุสรณ์ โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตรวิทยา โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ที่ท่านให้ข้อมูลและสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายภานุพงศ์ มั่นพรม ผู้อำนวยการ นางสาวธาร จีรดิษฐ์ รองผู้อำนวยการ นางบรรจง เทพสุทธิ นางสาวอโนชา ว่องเกษกิจ ครู นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ “โรงเรียนลานสักวิทยา” ที่ได้สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี พระราชอุทัยโสภณ, ดร. เจ้าคณะจังหวัดอุทัยธานี เจ้าอาวาสวัดหนองขุนชาติ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี ที่ให้การสนับสนุนเวทีที่ผมได้แสดงออก

ขอขอบคุณ ผู้สนับสนุนที่เป็นดังแรงบันดาลใจ เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา และการฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบมอบแต่บุพการีผู้ให้กำเนิด ครู อาจารย์ที่ให้ความรู้ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในครั้งนี้

(พระครูอุทิศปรีดีสุนทร)

๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	๖
๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	๘
๑.๖ สมมติฐาน (ถ้ามี/ปริมาณ)	๙
๑.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๑๐
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๑
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๒
๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐).....	๑๒
๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้.....	๒๕
๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	๔๐
๒.๔ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับเทคนิคการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม.....	๔๔
๒.๕ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้.....	๕๓
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖๘
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย.....	๗๒
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๗๒
๓.๒ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๗๒
๓.๓ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย.....	๗๙
๓.๔ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๘๐

๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๘๒
๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๙๓
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๙๔
๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	๙๕
๓.๙ สรุปกระบวนการวิจัย.....	๑๐๐
บทที่ ๔ ผลการศึกษา.....	๑๐๑
๔.๑ ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R₁) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี.....	๑๐๑
๔.๒ ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D₁) การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี.....	๑๑๒
๔.๓ ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี.....	๑๑๔
๔.๔ ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D₂) การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี.....	๑๒๐
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๓๐
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๓๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๓๓
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๓๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๔๕
บรรณานุกรม.....	๑๔๗
ภาคผนวก.....	๑๕๐
ภาคผนวก ก หนังสือรับรองจริยธรรมทางการวิจัย.....	๑๕๑
ภาคผนวก ข หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์.....	๑๕๔
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ.....	๑๕๕
ภาคผนวก ง หนังสือสำคัญ.....	๑๕๘
ภาคผนวก จ ตัวอย่างเครื่องมือประกอบวิธีการวิจัย.....	๑๖๒
ภาคผนวก ฉ ประมวลภาพขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	๑๘๓
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๘๙

สารบัญตาราง

ตารางที่.....	หน้า
๒.๑	แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง..... ๑๔
๒.๒	แสดงโครงสร้างรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้..... ๒๐
๒.๓	แสดงเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้..... ๒๓
๓.๑	แสดงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... ๘๑
๓.๒	แสดงกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธ ศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปี การศึกษา ๒๕๖๖..... ๘๖
๓.๓	แสดงแบบการศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง one group pretest posttest design..... ๙๕
๔.๑	แสดงผลรางวัลการแข่งขันโครงงานคุณธรรม..... ๑๐๓
๔.๒	แสดงผลรางวัลการประกวดภาพยนตร์สั้น..... ๑๐๓
๔.๓	แสดงผลรางวัลการประกวดเล่านิทานคุณธรรม..... ๑๐๔
๔.๔	แสดงผลรางวัลการประกวดมารยาทไทย..... ๑๐๔
๔.๕	แสดงผลรางวัลการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ..... ๑๐๔
๔.๖	แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อคำถาม แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายชื่อ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อ การวิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)..... ๑๑๓
๔.๗	ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการ วิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)..... ๑๑๔
๔.๘	แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพของ องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) รายวิชา สังคมศึกษา ๓ เป็นรายชื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพสำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)..... ๑๑๖
๔.๙	การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้น

	มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน.....	๑๑๗
๔.๑๐	สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบเดี่ยว (๑ : ๑) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓ คน.....	๑๑๘
๔.๑๑	สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๙ คน.....	๑๑๘
๔.๑๒	สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓๐ คน.....	๑๑๙
๔.๑๓	สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน.....	๑๒๐
๔.๑๔	แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔๐ ข้อ.....	๑๒๒
๔.๑๕	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan.....	๑๒๕
๔.๑๖	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒.....	๑๒๖
๔.๑๗	ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อคำถาม แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เป็นรายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพสำหรับเป็น เครื่องมือเพื่อการวิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity).....	๑๒๗
๔.๑๘	ค่าความพึงพอใจ ของนักเรียนก่อนการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒.....	๑๒๗
๔.๑๙	ค่าความพึงพอใจ ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒.....	๑๒๘

- ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒..... ๑๒๙

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่.....	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๑๐
๓.๑ สรุปกิจกรรมและขั้นตอนการวิจัย.....	๑๐๐
๔.๑ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๓๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

สังคมไทยมีการพัฒนาเจริญเติบโตไปในยุคสมัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต การรู้เท่าทันและการปรับตัวจึงต้องเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ที่เรียกว่าศตวรรษที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นทักษะการดำเนินชีวิตที่จำเป็นเรียกว่า 3R8C ประกอบด้วย 3R คือ ๑) อ่านออก Reading ๒) เขียนได้ Riting ๓) คิดเลขเป็น Rithmetic และ 8C คือ ๑) ทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ปัญหาได้ Critical thinking and problem solving ๒) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม Creativity and innovation ๓) ความเข้าใจในความแตกต่างและกระบวนการคิดของแต่ละวัฒนธรรม Cross-cultural understanding ๔) ความสามารถในการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และมีภาวะความเป็นผู้นำ Collaboration teamwork and leadership ๕) ทักษะในการสื่อสารข้อมูล และการรู้เท่าทันสื่อ Communication information and media literacy ๖) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และความเข้าใจในเทคโนโลยี Computing and IT literacy ๗) ทักษะด้านอาชีพและความสามารถในการเรียนรู้ Career and learning skills ๘) ความมีเมตตา กรุณา มีคุณธรรม รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมไปถึงการมีระเบียบวินัย Compassion ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามมาตรา ๒๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นการวิจัยไปที่ความสามารถในการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และมีภาวะความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานที่มีสมาชิกมากกว่า ๑ คน สมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กัน มีเป้าหมายภาระงานเดียวกัน และร่วมกันทำอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ นี้ มีหลักการ และองค์ประกอบ คือ ๑) มีเป้าหมายเดียวกัน ๒) มีการปฏิสัมพันธ์ ๓) มีการสื่อสาร ๔) มีความรับผิดชอบร่วมกัน ๕) มีส่วนร่วมในทีม ๖) มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกให้เด็กเกิดมวลประสบการณ์สามารถพัฒนาศักยภาพ ทักษะทุกมิติ คือ การเรียน การทำงาน การเป็นอยู่ในสังคม เพราะจากสถานการณ์มาตรการป้องกัน โรคระบาด โควิด -19 ที่กำหนดให้ทุกคนต้องอยู่ในบ้าน อาศัยพึ่งพิงเทคโนโลยี สารสนเทศดิจิทัล ในการเล่าเรียนการปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน จึงน้อยลงตามไปด้วย ปัญหาที่ตามในเด็กและเยาวชน จะพบว่า เมื่อมาอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์หลังการแพร่ระบาด นักเรียนจะเอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ เป็นต้น ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรมุ่งเน้นพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างประสบการณ์แห่งการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ที่เกิดองค์ความรู้ในรูปแบบของทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดำรงตนอย่างมีความสุข และยั่งยืน และ ตามมาตรา ๒๔ (๑), (๒) และ (๓) มาบูรณาการออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการทำงานเป็นทีมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์งาน และนำเสนองานด้วยตัวเอง ช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเกิดเป็นสมรรถนะ ๖ ด้าน คือ ๑) สมรรถนะการจัดการตนเอง ๒) สมรรถนะการคิดขั้นสูง ๓) สมรรถนะการสื่อสาร ๔) สมรรถนะการจัดการและการทำงานเป็นทีม ๕) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ๖) สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

๑.๑.๑ ความสำคัญของปัญหา

ประเด็นสำคัญของสภาพปัญหาของการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยที่ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงเน้นการบรรยาย การอภิปราย และการตอบคำถาม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนน้อย ขาดความกระตือรือร้น และไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดทักษะการทำงานเป็นทีม เช่น ทักษะการฟัง การพูด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ยังขาดความทันสมัย ครูโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงขาดความรู้ และประสบการณ์ในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล และระบบสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล โดยเฉพาะ ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมากความเข้าใจใช้เครื่องมือเหล่านี้ จำนวนครูขาดแคลนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ต้องอาศัยวิธีการแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มภาระงานให้กับครูกลุ่มสาระอื่น ๆ เข้าสอนแทนจำนวนครูที่ขาดในบางรายวิชา เช่น วิชาพระพุทธศาสนา หน้าที่พลเมือง นักเรียนจึงไม่ได้รับสาระหรือพฤติกรรม

การเรียนรู้ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ส่วนใหญ่เน้น การบรรยาย การอภิปราย และการให้นักเรียนท่องจำเพื่อทำข้อสอบ และในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากใช้ชีวิตประจำวันอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี พบคือ นักเรียนติดเกมขาดความสนใจในการเรียน ไม่กล้าแสดงออก บางสถานศึกษา ยังมีการพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งอ่านหนังสือไม่แตก เขียนได้บ้างไม่ได้บ้าง การคิดคำนวณในสถิติที่ใช้สำหรับหาค่าต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนยังไม่สามารถทำได้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการนำเสนอในที่คนคิด หรือการนำเสนอในมุมมองของตนเองยังมีน้อย เป็นในรูปแบบของการกล้า ๆ กลัว ๆ เพราะเกรงว่าความคิดของตนนั้นจะผิด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒, หน้า ๖) กำหนดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ ๑) พัฒนาศักยภาพ การคิด การแก้ปัญหา และการนำไปใช้ ๒) ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และมีโดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการจัดระบบและสร้างองค์ความรู้แห่งการเรียนรู้ ๓) มีการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ๔) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และ ประเมินค่า ๕) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๖) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน ๗) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีองค์ความรู้และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติให้เหมาะสมในศตวรรษที่ ๒๑ ที่สอดคล้องกับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเสนอสี่เสาหลักของการศึกษา (Four Pillars of Education) ประกอบด้วย ๔ ลักษณะ แห่งการเรียนรู้ ได้แก่ เพื่อรู้ (Learning to know) เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live together) และเพื่อชีวิต (Learning to Be) โดยมีหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๕๙, หน้า ๓๐) ๑) เชื่อมโยงตัวชีวิต สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ๒) ผู้เรียนเป็นสุข เป็นการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย อย่างเหมาะสม ตอบสนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และความแตกต่างของผู้เรียน ๓) สนุกการคิดขั้นสูง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ คั่นคว้า ถกเถียง สร้างความคิดเชิงเหตุผล อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรม ๔) มุ่งทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ทำงานอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ๕) กลุ่มหลักแหล่งเรียนรู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ๖) สู่การประเมิน P&A ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้ เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินการปฏิบัติ (P : Performance Assessment) และการประเมิน คุณลักษณะ (A : Attribute Assessment)

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยมีแนวคิด ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มรูปแบบ ฝึก

ทักษะการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดการพัฒนาระบบการทำงาน สามารถจัดระบบ กิจการ และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระบบ มีแผน และขั้นตอน ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีม อย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่งยาก มีลักษณะที่สำคัญ คือ ๑) เป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและของทีม มีความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกับกลุ่มคนที่แตกต่าง นำจุดเด่นของตนและสมาชิกมาใช้ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สะท้อนการทำงานของตนเองและทีม ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของทีม สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจ ประสานความร่วมมือภายในทีม และระหว่างทีม สร้างค่านิยมใหม่ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทีมที่เข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ๒) กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ สามารถจัดระบบการทำงานกิจการ และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ขั้นตอน และกระบวนการทำงานเป็นทีม เห็นภาพความสำเร็จของทีม คำนึงถึงประโยชน์ของทีมก่อนประโยชน์ส่วนตัว แบ่งบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิก รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความใส่ใจ มีความพยายามในการทำงานและสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ เคารพ รับฟัง แลกเปลี่ยน และประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดขั้นสูงในการตัดสินใจเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ร่วมรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของทีม เห็นคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ๒) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการจัดการความขัดแย้ง มีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของสัมพันธภาพที่ดี สร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีในทีม ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน เคารพและเห็นประโยชน์ของ ความแตกต่าง หลากหลาย มีทักษะและใช้วิธีการป้องกันและจัดการความขัดแย้งได้อย่างเป็นระบบ ก่อเกิดเป็นประสิทธิภาพ ประสิทธิผล นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข อย่างยั่งยืน

การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ ๑) รูปแบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ๒) รูปแบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ๓) รูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และ ๔) รูปแบบโครงงาน (Project Based Learning) มาบูรณาการกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ PSLDC ๕ ชั้น ความสำเร็จ โดยแบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล

ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยจะช่วยพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๑) ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๒) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีคุณภาพ ๓) เป็นแนวทางสำหรับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนา/สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ หรือสร้างนวัตกรรม ที่เป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา และบูรณาการประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป ๔) ได้นำเสนอการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ที่มีคุณภาพ ๕) ได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .๐๕ ผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุดกิจกรรม หรือบูรณาการเข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมสำหรับเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และ/หรือประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ไว้ ๔ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๒.๒ เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๒.๓ เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๒.๔ เพื่อประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ไว้ ๔ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑.๓.๑ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ควรเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ได้อย่างไร

๑.๓.๔ การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มาใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัย โดยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยประกอบด้วย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

๑) ระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๒) หลักการและแนวคิดในการทำงานเป็นทีม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ ศิลธรรม วิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๖๐) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สวาง ชาตค เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง มาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรม การเรียนรู้ ใช้ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โดยแบ่งเนื้อหาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น ๔ ชุด ดังนี้

ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา

ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา

ชุดที่ ๔ เรื่อง สวาง ชาตค เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง

๓) การประยุกต์ใช้ทักษะการทำงานเป็นทีมในชีวิตประจำวัน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยมุ่งเน้นทำการศึกษา ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

๑) ประชากร ในการดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ กำหนดสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ครู นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง รวมประชากร^๑ ทั้งสิ้น จำนวน ๓,๔๘๕ คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คำนวณโดยใช้ สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน ๓๕๙ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง สำหรับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการเลือก

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การออกแบบ การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

๒.๑) ผลสัมฤทธิ์ของการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

๒.๒) พฤติกรรมตัวบ่งชี้เจตคติในการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

๓) ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้เป็นกลุ่ม ทดลอง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อการเรียนด้วยการออกแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

ในการวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ในครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ คือ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยใน ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โดยใช้ระยะเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น สัปดาห์ ๆ ละ ๒ ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น ๕ สัปดาห์ โดย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

^๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท, สารสนเทศ สพม.อนชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://spmuncn.obec.go.th/> [๑๖ พ.ค. ๖๖].

๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการในรายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ ศิลธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นศักยภาพ ในการพัฒนากระบวนการคิด สามารถนำไปแก้ปัญหา และไปประยุกต์ใช้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ โดยใช้วิธีการปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ รวมกันมากกว่าการแข่งขัน ให้เกิดวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีมวลประสบการณ์ที่เกิดจากทักษะ การคิดวิเคราะห์ ประเมินค่า และการสรุปของผู้เรียน

ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง ทักษะที่มุ่งเน้นในการดำเนินชีวิตที่จำเป็น เรียกว่า 3R8C ประกอบด้วย

3R คือ ๑. อ่านออก Reading ๒. เขียนได้ Riting ๓. คิดเลขเป็น Rithmetic

8C คือ ๑. ทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ปัญหาได้
Critical thinking and problem solving

๒. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม Creativity and innovation

๓. ความเข้าใจในความแตกต่างและกระบวนการคิดของแต่ละวัฒนธรรม
Cross-cultural understanding

๔. ความสามารถในการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และมีภาวะความเป็นผู้นำ
Collaboration teamwork and leadership

๕. ทักษะในการสื่อสารข้อมูล และการรู้เท่าทันสื่อ Communication information and media literacy

๖. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และความเข้าใจในเทคโนโลยี Computing and IT literacy

๗. ทักษะด้านอาชีพและความสามารถในการเรียนรู้ Career and learning skills

๘. Compassion (ความมีเมตตากรุณา มีคุณธรรม รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมถึงไปถึงการมีระเบียบวินัย)

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันของสมาชิกที่มากกว่า ๑ คน ขึ้นไป โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันในกิจกรรมการเรียน ที่ออกแบบเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ขั้นตอน วิธีการ พฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน การทำงานกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลงานที่ดีมี ความรู้สึกและ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ที่เกิดจากการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการสอน โดยใช้สื่อประสมที่ผลิตขึ้นอย่าง เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์ นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในรายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ ศิลธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง รายวิชาในสาระที่ ๑ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ ศิลธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๖๐) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการ เรียนรู้ที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

๑.๖ สมมติฐาน (ถ้ามี/ปริมาณ)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีม ของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ที่เรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ รายวิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๕

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีคุณภาพ

๑.๘.๒ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดี ขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๕

๑.๘.๓ ช่วยสร้างมวลประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก และการทำงานเป็นทีม ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา

๑.๘.๔ ได้คู่มือสำหรับครูประกอบการจัดการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

๑.๘.๕ ได้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม สำหรับเป็นตัวอย่างในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ อย่างมีคุณภาพ

๑.๘.๖ ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑.๘.๗ ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมุ่งเน้นกระบวนการการทำงานเป็นทีม แบบ PSLDC ๕ ขั้น สู่ความสำเร็จ สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และกระบวนการการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนรู้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวคิด หลักการ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิจัยครั้งนี้ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
- ๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ
- ๒.๔ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับเทคนิคการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
- ๒.๕ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวคิด หลักการ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

๒.๑.๑ หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาวิเคราะห์สังคมโลกเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ โลกตะวันออก โลกตะวันตก สากล และสังคมไทยเอง ตั้งแต่เกิด ยืนตาย ล้วนต้องพบพานประสบกับความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในทุกๆ มิติของความเจริญที่ก้าวล่วงไปในทิศทางข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ตามกาล ตามเวลา ตามยุค ตามสมัย ที่หมุนเวียน เปลี่ยนไป พัฒนาไป ดำเนินในทิศทางที่ควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าที่กำลังก้าวกระโดดไป ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ เข้าใจ สามารถคิด วิเคราะห์ เกิดการสร้างสรรค์ในนวัตกรรมใหม่ๆ มีความเป็นนวัตกรรม ในบริบทด้านต่างๆ ทั้งสังคม ความเป็นอยู่ ความเป็นพลโลก ศาสนา ที่ช่วยให้เกิดความสงบสุข ทั้งร่างกาย จิตใจ เป็นปกติสุขในการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งเจตคติ การใฝ่รู้ในการศึกษาเล่าเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ออกเป็น ๕ สาระ ดังนี้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจ และปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจ ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจ ระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจ ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยมีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจ ลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวเคราะห์ สรุปล และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑.๒ คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

- ๑) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- ๒) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้
- ๓) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๔) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกลงและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสมมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
- ๕) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต

๒.๑.๓ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ผู้วิจัยได้กำหนดเอาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในการทำการศึกษาวิจัย ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๒.๑

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจ ประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตารางที่ ๒.๑ แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๔-๖	๑. วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ ลักษณะของสังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า
	๒. วิเคราะห์ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติ ศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด (การตรัสรู้) ◆ การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา
	๓. วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหาร และการดำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พุทธประวัติด้านการบริหารและการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
	๔. วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากลและมีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๕. วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธา และปัญญา ที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้อง
	๖. วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยใน พระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธ - ศาสนา
	๗. วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนา กับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของ ศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ หลักการของพระพุทธศาสนากับหลัก วิทยาศาสตร์ ◆ การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาและ การคิดแบบวิทยาศาสตร์
	๘. วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพใน พระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเน้นการฝึกหัดอบรมตน การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพ
	๙. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็น ศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่ง การศึกษา ◆ พระพุทธศาสนาเน้นความสัมพันธ์ ของเหตุปัจจัยและวิธีการแก้ปัญหา
	๑๐. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึก ตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และ สันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด	◆ พระพุทธศาสนาฝึกตนไม่ให้ประมาท ◆ พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์สุขและ สันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก
	๑๑. วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนา ประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของ ศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน
	๑๒. วิเคราะห์ความสำคัญของ พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่ สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด	◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับ การศึกษาที่สมบูรณ์ ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับ การเมือง ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับ สันติภาพ
	๑๓. วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอนของศาสนา ที่ตนนับ ถือ	➢ พระรัตนตรัย ◆ วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของ พุทธะ ธรรมะ สังฆะ ➢ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ● ขั้นที่ ๕ - นามรูป - โลกธรรม ๘ - จิต, เจตสิก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ● หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - นิยาม ๕ - กรรมนิยาม (กรรม ๑๒) - ธรรมนิยาม (ปฏิจจสมุปปาท) ● วิตก ๓ ● มิจฉาณิชา ๕ ● นีวรณ ๕ ● อุปาทาน ๔ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> ● ภาวนา ๔ ● วิมุตติ ๕ ● นิพพาน ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ul style="list-style-type: none"> ● พระสัทธรรม ๓ ● ปัญญาวิมุตติธรรม ๔ ● พละ ๕ ● อุบาสกธรรม ๕ ● อปริหานิยธรรม ๗ ● ปาปณิกธรรม ๓ ● ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ๔ ● โภคอาทियะ ๕ ● อริยวัฑฒิ ๕ ● อธิปไตย ๓ ● สาราณียธรรม ๖ ● ทศพิธราชธรรม ๑๐ ● วิปัสสนาญาณ ๙ ● มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - สงเคราะห์บุตร - สงเคราะห์ภรรยา - สันโดษ - ถูกโลกธรรมจิตไม่หวั่นไหว - จิตไม่เศร้าโศก - จิตไม่มัวหมอง - จิตเกษม - ความเพียรเผากิเลส - ประพฤติพรหมจรรย์ - เห็นอริยสัจ - บรรลุนิพพาน <p>➤ พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ จิตต์ หนตฺ สุขาวหิ <p>จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้</p>

ชั้น	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ นฤจุจาวจํ ปณฺทิตา ทสฺสยนฺติ บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการ ชื่นๆ ลงๆ ◆ นตฺถิ โลกเ อนินฺทิตอ คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก ◆ โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข ◆ ปฏฺวีรูปการี ชุรฺวา อฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ คนขยันเอาการเอางาน กระทำเหมาะสม ย่อมหาทรัพย์ได้ ◆ วายเมถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺปทา เกิดเป็นคนควรจะพยายามจนกว่าจะ ประสบความสำเร็จ ◆ สนฺตภูฏี ปรมํ ธนํ ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ◆ อธินาทานํ ทุกฺขํ โลกเ การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก ◆ ราชา มุขํ มนุสฺसानํ พระราชาเป็นประมุขของประชาชน ◆ สติ โลกสมิ ชาคโร สติเป็นเครื่องตื่นในโลก ◆ นตฺถิ สนฺติปรี สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี ◆ นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง
๑๔. วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่าง การดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่ กำหนด		<ul style="list-style-type: none"> ➤ พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> ◆ พระอัสสชิ ◆ พระกัศยปโคตรมีเถรี ◆ พระนางมัลลิกา ◆ หมอชีวกโกมารภัจ ◆ พระอนุรุทธะ ◆ พระองคุลิมาล ◆ พระธัมมทินนาเถรี ◆ จิตตคหบดี ◆ พระอานนท ◆ พระภูทกเถรี ◆ จุฬสุภทัตทา ◆ สุมนมลาการ ➤ ชาดก <ul style="list-style-type: none"> ◆ เวสสันดรชาดก ◆ มโหสถชาดก ◆ มหาชนกชาดก ➤ ชาวพุทธตัวอย่าง <ul style="list-style-type: none"> ◆ พระนาคเสน - พระยามิลินท์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) ◆ พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ◆ สุขีฟู ปัญญาอนุภาพ ◆ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ◆ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ◆ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ◆ ดร.เอ็มเบตการ์ ◆ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ◆ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ◆ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ◆ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ◆ อนุคาริก ธรรมปาละ
	๑๕. วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของพระพุทธรูปศาสนา กับ สันติภาพ ◆ ความสำคัญของพระพุทธรูปศาสนา กับ สันติภาพ
	๑๖. เชื่อมันต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญ และตัดสินใจเลือกดำเนินการ หรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ตัวอย่างผลที่เกิดจากการทำความดี ความชั่ว ◆ โยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ ◆ หลักธรรมตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๑๓
	๑๗. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ประวัติพระพุทธรูปเจ้า มุฮัมมัด พระเยซู
	๑๘. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ ของค่านิยม จริยธรรมที่เป็นตัวกำหนด ความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ของศาสนิกชนศาสนาต่างๆ เพื่อจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คุณค่าและความสำคัญของค่านิยมและ จริยธรรม ◆ การจัดความขัดแย้งเพื่ออยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๑๙. เห็นคุณค่า เชื่อมมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๑๐ วิธี (เน้นวิถีคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบ แบบสามัญญลักษณะแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน และแบบวิภังชวาท) <ol style="list-style-type: none"> ๑) แบบสืบสาวเหตุปัจจัย ๒) แบบแยกแยะส่วนประกอบ ๓) แบบสามัญญลักษณะ ๔) แบบอริยสัจ ๕) แบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ๖) แบบคุณค่าแท้ - คุณค่าเทียม ๗) วิถีคิดแบบคุณ - โทษ และทางออก ๘) แบบอุปาย ปลูกเร้าคุณธรรม ๙) แบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน ๑๐) แบบวิภังชวาท
	๒๐. สวดมนต์ แผ่เมตตาและบริหารจัดการ และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ สวดมนต์แปลและแผ่เมตตา <ul style="list-style-type: none"> ◆ รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา <ul style="list-style-type: none"> ● ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน ● นำวิธีการบริหารจัดการและเจริญปัญญาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้คุณภาพชีวิตและสังคม
	๒๑. วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่นๆ และชักชวนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข <ul style="list-style-type: none"> ● หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น สาราณียธรรม ๖ อธิปัติย ๓ มิจฉา วณิชา ๕ อริยวัฑฒิ ๕ โภคอาทิยะ ๕ ● คริสต์ศาสนา ได้แก่ บัญญัติ 10 ประการ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง) ● ศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักจริยธรรม (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)
	๒๒. เสนอแนวทางการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม

๒.๑.๔ คำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา^๑

รหัสวิชา	ส ๓๒๑๐๑	วิชา	พระพุทธศาสนา	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
ภาคเรียนที่	๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖	จำนวน	๑ หน่วยกิต	เวลา ๔๐ ชั่วโมง

^๑ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสัทธิวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ศึกษาวิเคราะห์ สังคมชมพูทวีป คติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน การเผยแผ่ ข้อปฏิบัติทางสายกลาง การพัฒนาศรัทธา ปัญญาที่ถูกต้อง ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ การฝึกฝน และพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัย กับวิธีการแก้ปัญหา การฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน หลักธรรมใน กรอบอริยสัจ ๔ ข้อคิด และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่าง ความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

ปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาท การดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์ พัฒนาการ เรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ตระหนักในคุณค่าและเชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์ สถานการณ์ที่ต้องเผชิญ และตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผล เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ตัวชี้วัด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๖, ม.๔-๖/๗, ม.๔-๖/๘, ม.๔-๖/๙, ม.๔-๖/๑๐, ม.๔-๖/๑๑, ม.๔-๖/๑๒, ม.๔-๖/๑๓, ม.๔-๖/๑๔, ม.๔-๖/๑๕, ม.๔-๖/๑๖, ม.๔-๖/๑๗, ม.๔-๖/๑๘, ม.๔-๖/๑๙

รวม ๑๖ ตัวชี้วัด

๒.๑.๕ โครงสร้างรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ เพื่อใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๒.๒

ตารางที่ ๒.๒ แสดงโครงสร้างรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้

หน่วย ยที่	ชื่อ	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ / ความคิดรวบ ยอด	จำนวน ชั่วโมง	น้ำหนัก คะแนน
๑	สังคมชมพูทวีป	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒,	วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และ คติความเชื่อทางศาสนา สมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือ	๔	๑๐

หน่วย ยที่	ชื่อ	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ / ความคิดรวบ ยอด	จำนวน ชั่วโมง	น้ำหนัก คะแนน
		ม.๔-๖/๓,	สังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับ ถือ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็น มนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการ สอนและการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ ประวัติศาสตร์ศาสนาที่ตนนับถือ		
๒	สาวก ชาดก เรื่อง เล่า และศาสนิก ชน ตัวอย่าง	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔,	วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่าง การดำเนินชีวิตจากประวัติ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศา สนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	๖	๑๕
๓	หลักธรรมในกรอบ อริยสัจ ๔	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๔, ม.๔-๖/๑๓,	หลักธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ข้อ ปฏิบัติทางสายกลางใน พระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนาที่ตน นับถือตามที่ กำหนด	๖	๑๕
๔	ประชาธิปไตยใน พระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๖, ม.๔-๖/๗, ม.๔-๖/๙, ม.๔-๖/๑๑	วิเคราะห์ลักษณะ ประชาธิปไตยใน พระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด ข้อปฏิบัติทางสาย กลางในพระพุทธศาสนา หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ	๔	๑๐
๕	โยนิโสมนสิการ	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙,	เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่น พัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิต	๔	๑๐

หน่วย ยที่	ชื่อ	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ / ความคิดรวบ ยอด	จำนวน ชั่วโมง	น้ำหนัก คะแนน
			และพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธี คิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือ การพัฒนาจิตตามแนวทาง ของศาสนา ที่ตนนับถือ		
๖	การสังคายนา พระไตรปิฎก	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕,	วิเคราะห์คุณค่าและ ความสำคัญของการสังคายนา พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของ ศาสนาที่ตนนับถือ และการ เผยแพร่	๖	๑๕
๗	การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขของ ศาสนาอื่นๆ	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๘, ม.๔-๖/๑๐, ม.๔-๖/๑๖,	วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญใน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของศาสนาอื่นๆ และชักชวน ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่น เห็นความ สำคัญของการทำ ความดีต่อกัน เชื่อมันต่อผล ของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ ที่ต้อง เผชิญ และตัดสินใจ เลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตน ได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตาม หลักธรรม จริยธรรม และ กำหนดเป้าหมาย บทบาทการ ดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกัน เป็นชาติอย่างสมานฉันท์	๖	๑๕

หน่วย ยที่	ชื่อ	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ / ความคิดรวบ ยอด	จำนวน ชั่วโมง	น้ำหนัก คะแนน
		รวมระหว่างภาค		๓๖	๖๐
		สอบกลางภาค		๒	๒๐
		สอบปลายภาค		๒	๒๐
		รวม		๔๐	๑๐๐

๒.๑.๖ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากขอบเขตเนื้อหาการวิจัยที่ มุ่งการศึกษาผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวาง ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ ที่กำหนดไว้ในโครงสร้างรายวิชา หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสัทธิวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๒.๓

ตารางที่ ๒.๓ แสดงเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้ทดสอบประเภท	ตัวชี้วัด / จุดประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือวัดและประเมินผล/ภาระงาน/ชิ้นงาน	คะแนนเต็ม			คะแนนผ่าน		
			๒	๑	๑	๑	๐.๕	๐.๕
๑	<p>(K) > อธิบายลักษณะสังคมในชมพูทวีป ด้านศาสนาดั้งเดิม และพระพุทธรูปศาสนาได้</p> <p>(P_๐) > วิเคราะห์วิธีการสอนและการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาตามแนวพุทธจริยาได้</p>	<p>> แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</p> <p>> แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม</p> <p>> แบบประเมินชิ้นงาน</p>	๒	๑	๑	๑	๐.๕	๐.๕

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สาขา	หัวข้อ	ตัวชี้วัด / จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓,	เครื่องมือวัด และ ประเมินผล/ ภาระงาน/ ชิ้นงาน	คะแนนเต็ม			คะแนนผ่าน		
				๒๐ คะแนน	๑๐ คะแนน	๑๐ คะแนน	๑๐ คะแนน	๕ คะแนน	๕ คะแนน
๒	นักวิจัยอาวุโส และนักวิจัย อาวุโส	(P _๑) > เปรียบเทียบ คติ ความเชื่อทางศาสนา ของ สังคมในชมพูทวีป ได้อย่าง ถูกต้อง	> แบบฝึกหัด	๒			๑	๐.๕	๐.๕
		(A) > นักเรียนใฝ่รู้ ลักษณะสังคม และคติ ความเชื่อทางศาสนา ใน ชมพูทวีป	> แบบ ประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	๒			๑		
		(K) > ยกตัวอย่างข้อคิด และแบบอย่างการดำเนิน ชีวิต จากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิก ชนตัวอย่างได้	> แบบวัด ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	๒	๑	๑	๑	๐.๕	๐.๕
๒	นักวิจัยอาวุโส และนักวิจัย อาวุโส	(P _๑) > วิเคราะห์ข้อคิด และ แบบอย่างการดำเนินชีวิต จากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่างได้	> แบบประเมิน พฤติกรรมกลุ่ม > แบบประเมิน ชิ้นงาน	๒		๒	๑		๑
		(P _๑) > ออกแบบการดำเนิน ชีวิตจากข้อคิด และ แบบอย่าง จากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิก ชนตัวอย่างได้	> แบบฝึกหัด	๒	๑	๒	๑	๐.๕	๑
		(A) > นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ไทยและ สากล	> แบบ ประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	๒			๑		
คะแนนระหว่างภาค ๖๐ คะแนน		คะแนนเก็บ เต็ม ๒๕ คะแนน		เกณฑ์ผ่าน ๑๒.๕ คะแนน					

ผู้ดูแลเรียนแบบ นอกระบบ	ตัวชี้วัด / จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓,	เครื่องมือวัด และ ประเมินผล/ ภาระงาน/ ชิ้นงาน	คะแนนเต็ม			คะแนนผ่าน		
			ประเภท	ฉบับ	ประเภท	ประเภท	ฉบับ	ประเภท
			คะแนนสอบกลางภาค ๒๐ คะแนน	คะแนนเก็บ เต็ม ๓ คะแนน	เกณฑ์ผ่าน ๑.๕ คะแนน			
			คะแนนสอบปลายภาค ๒๐ คะแนน	คะแนนเก็บ เต็ม ๖ คะแนน	เกณฑ์ผ่าน ๓ คะแนน			

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

๒.๒.๑ ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์เดิม ทำให้คนเผชิญกับสถานการณ์เดิมต่างไปจากเดิม เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งภายนอก และภายใน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจเป็นได้ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การทำพฤติกรรมใหม่ การเลิกทำ การเพิ่มพฤติกรรมที่เคยทำ และการลดพฤติกรรมที่เคยทำ

พฤติกรรมใดที่ไม่เปลี่ยนแปลงจึงไม่เรียกว่า เกิดการเรียนรู้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดความรู้ (knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) ตัวอย่าง เช่น ด.ญ.ไก่ เห็นกาต้มน้ำร้อนๆ ด้วยความไม่รู้ว่าร้อนจึงไปจับกาเข้า เกิดอาการปวดแสบปวดร้อน เมื่อเห็นกาต้มน้ำร้อนอีก ด.ญ.ไก่ ก็จะไม่จับอีก เพราะการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมนั่นเอง

การเรียนรู้มีประเด็นที่ควรพิจารณา ๔ ประการ คือ

- ๑) การเรียนรู้ อาจเป็นพฤติกรรมภายนอกซึ่งแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนหรือเป็นศักยภาพซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในก็ได้
- ๒) การเรียนรู้เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ
- ๓) การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่ถาวรหรือค่อนข้างถาวรไม่ใช่เกิดขึ้นชั่วคราว
- ๔) การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์เท่านั้น ไม่ใช่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น การเจริญเติบโต วุฒิภาวะ ฤทธิ์ยา ความเจ็บป่วยเมื่อยล้า ฯลฯ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล^๒ (๒๕๕๐, ๑๖๘) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

สิริอร วิชชาวุธ (๒๕๕๔, ๒) ได้กล่าว ว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ๓ อย่างคือ

- ๑) มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากไม่รู้ เป็นรู้ ทำไม่ได้ เป็นได้ ไม่เคยทำ เป็นทำ
- ๒) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างถาวร
- ๓) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด

^๒ สืบค้นข้อมูลจาก [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.kansuksa.com/8/>

๒.๒.๒ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ควรประกอบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มพฤติกรรมนิยม BEHAVIORIS ๒) กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivist) ๓) กลุ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา (Constructivism) โดยได้พิจารณาแบ่งจากวิธีการหรือช่องทางในการรับรู้

๑) กลุ่มพฤติกรรมนิยม (BEHAVIORIS)

ผู้นำของกลุ่มนี้ คือ จอห์น บี.วัตสัน (John B. Watson) 1878 – 1958) ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก โดยวิธีการคือการนำสิ่งเร้า (Stimulus) สองสิ่งมาคู่กัน ประกอบด้วย สิ่งเร้าที่มีการวางเงื่อนไข กับ สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไข มีทฤษฎีการเรียนรู้ คือ เมื่อต้องการการตอบสนอง (Response) ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม คือ การเรียนรู้ ต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ของอินทรีย์ สิ่งเร้า และการตอบสนอง วัตสันทำการทดลอง โดยการนำหนูขามาให้เด็กเล่นเพื่อสร้างความคุ้นเคย แต่เมื่อเด็กกำลังจะจับหนู วัตสันจะทำเสียงดัง ทำให้เด็กเกิดอาการตกใจกลัวจนร้องไห้หลังจากนั้นเมื่อเด็กเห็นหนูขาวอีกครั้ง เด็กจะเกิดความกลัวและร้องไห้ ครั้งที่สอง วัตสัน นำหนูมาอีกครั้ง โดยในครั้งนี้นำมารดาอุ้มเด็กไว้ และให้นำหนูขาวออกมาให้เด็กเห็น ในครั้งแรกเด็กจะกลัว แต่เมื่อให้มารดาสร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับหนูขาวบ่อย ๆ เด็กจะค่อย ๆ หายกลัวหนูขาว ในที่สุด วัตสัน ได้สรุปการทดลองดังกล่าวเป็นทฤษฎีการเรียนรู้^๓ ดังนี้ ๑) พฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมให้เกิดขึ้นได้ โดยการควบคุมสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขให้สัมพันธ์กับสิ่งเร้าตามธรรมชาติ และการเรียนรู้จะคงทนถาวรหากมีการให้สิ่งเร้าที่สัมพันธ์กันนั้นควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ ๒) เมื่อสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมใด ๆ ได้ ก็สามารถลดพฤติกรรมนั้นให้หายไปได้

ลักษณะของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

- ๑.๑) การตอบสนองเกิดจากสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าเป็นตัวตั้งการตอบสนองมา
- ๑.๒) การตอบสนองเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ได้ตั้งใจ
- ๑.๓) ให้ตัวเสริมแรงก่อน แล้วผู้เรียนจึงจะตอบสนอง เช่น ให้ผงเนื้อก่อนจึงจะมี

น้ำลายไหล

- ๑.๔) รางวัลหรือตัวเสริมแรงไม่มีความจำเป็นต่อการวางเงื่อนไข
- ๑.๕) ไม่ต้องทำอะไรกับผู้เรียน เพียงแต่คอยจนกระทั่งมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงจะเกิด

พฤติกรรม

๑.๖) เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาสะท้อนและอารมณ์ ซึ่งมีระบบประสาทอัตโนมัติเข้าไปเกี่ยวข้องในแง่ของความแตกต่างระหว่างบุคคล

๑.๑ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Classical Conditioning) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การทดลองของพาฟลอฟ พาฟลอฟ ทดลองกับสุนัขที่กำลังหิว

^๓ จิตวิทยาสำหรับครู, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://www.krupatom.com/education] [๑ มิถุนายน ๒๕๖๖]

โดยการผ่าตัดข้างแก้มนำสายยางต่อไว้ตรงตอมน้ำลายเพื่อให้ น้ำลายของสุนัขไหลตามสายยางเข้าสู่เครื่องวัดเมื่อเกิดอาการหิว เช่น เมื่อสุนัข ได้กินชิ้นเนื้อ น้ำลายจะไหล ทดลองสั้นกระดิ่ง สุนัขจะเฉยๆ เพราะไม่รับรู้สิ่งเร้า แต่เมื่อวางชิ้นเนื้อพร้อมสั้นกระดิ่ง สุนัขก็น้ำลายไหล ครั้งต่อไปเมื่อสั้นกระดิ่ง สุนัขจะรับรู้โดยสัญชาตญาณว่าจะได้กิน ก็จะน้ำลายไหลโดยอัตโนมัติ จากการศึกษาทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ อาจกล่าวสรุปได้ว่า การใช้สิ่งเร้า ๒ สิ่งคู่กัน คือ สิ่งเร้าแบบวางเงื่อนไข กับไม่ได้วางเงื่อนไข เพื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้หรือการมีปฏิกริยาตอบสนองของสิ่งมีชีวิต ทั้งสองสิ่ง แม้จะตัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็ตาม เพราะสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า ทั้ง ๒ สิ่งได้นั่นเอง

ธอร์นไดร์ (Edward Thorndike) และสกินเนอร์ (B.F.Skinner) ความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมนิยม

- ๑) พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้และสามารถจะสังเกตได้
- ๒) พฤติกรรมแต่ละชนิดมาจากผลรวมของการเรียนรู้ที่เป็นอิสระหลายอย่าง
- ๓) แรงเสริม (Reinforcement) ช่วยทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นได้

พฤติกรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยาได้แบ่งพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

พฤติกรรมเรสปอนเดนต (Respondent Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้าเมื่อมีสิ่งเร้าพฤติกรรมตอบสนองก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถจะสังเกตได้ ทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ

พฤติกรรมโอเปอแรนต์ (Operant Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลหรือสัตว์แสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา โดยปราศจากสิ่งเร้าที่แน่นอน และพฤติกรรมนี้มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้อธิบาย Operant Behavior เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นว่าต้องการให้ Operant Behavior คงอยู่ตลอดไป

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning theory) ของ Burrhus Skinner ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (Skinner) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน โดย Skinner มีแนวคิดว่าจริงแล้วสิ่งต่างๆ ที่เกิดเป็นพฤติกรรมนั้น มันเกิดจากตัวมนุษย์เองไม่ใช่ จากสิ่งเร้าใด ตามที่ ที่ได้กล่าวไว้ เขาได้ทดลองนำนกมาใส่กรงที่มีกลไกการให้อาหาร โดยทำกดไกไว้ที่แป้นไม้พร้อมทาสีเมื่อนกมีความต้องการในอาหารก็จะใช้ปากจิกที่แป้นไม้กลไกการเปิดปิดอาหารที่ได้ทาสีเป็นสัญลักษณ์ไว้ในทุกครั้งที่นกมีความต้องการอาหารได้อย่างถูกต้อง Burrhus Skinner ทดลองกับหนู โดยใช้กล่องสี่เหลี่ยมชื่อว่า “Skinner Box” ที่มีกลไกสำหรับให้อาหารติดไว้ และปล่อยหนูที่หิวจัดลงไป หนูจะวิ่งไปมาภายในกล่องสี่เหลี่ยมแต่เมื่อไปถูกกลไก อาหารก็จะตกลงมาหนูก็จะได้กินอาหาร เมื่อมีการเกิดขึ้นบ่อย ๆ หนูจะเกิดการเรียนรู้ จากระยะเวลาที่วิ่งอยู่ในกล่อง เมื่อนานเข้าก็จะเกิดการเรียนรู้ว่าการวิ่งไปถูกกลไกจะทำให้ได้กินอาหารพอบ่อย ๆ ขึ้น ทำให้หนูเกิดพฤติกรรม Operant ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองว่าทำอย่างไรอาหารจึงจะตกมา จากกล่อง “Skinner Box” ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือว่า หนูตัวนี้เกิดการเรียนรู้แบบการลงมือกระทำเอง จากการทดลองจึงทำให้สกินเนอร์ สรุปได้ว่า การตอบสนองหรือการกวดขันจะเข้มข้นเพียงใดขึ้นอยู่กับตัวเสริมแรง

(Reinforcer) ซึ่งได้แก่ อาหาร แสดงว่าการเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีการเสริมแรง โดยได้แบ่งการเสริมแรง ออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- ๑) มีการให้ของรางวัล พุดชมเชย แสดงความยินดี เรียกว่า การเสริมแรงบวก สำหรับให้มีการพัฒนาต่อยอด หรือเป็นกำลังใจให้ผู้เรียน
- ๒) มีการว่ากล่าวตักเตือน ทำโทษ แสดงอาการไม่ถูกใจ สายตาเชิงกดดัน เรียกว่า การเสริมแรงทางลบ สำหรับเพื่อลดพฤติกรรมในด้านลบให้ลดลง

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของนักจิตวิทยา ธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) เป็นชาวอเมริกันที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ และเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาการศึกษา ธอร์นไดค์ เป็นผู้ที่ยึด ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง ขึ้นมาจากการทดลองของตน ที่เกิดจาก สิ่งเร้า (S : Stimulus) กับการตอบสนอง (R : Response) โดยมี แนวคิดที่ว่า เมื่อมีการเชื่อมโยงของสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะเกิดกระบวนการเรียนรู้อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จในการเรียนรู้ ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ กับการบวนการจัดการเรียนรู้ของครู มีดังนี้

- ๑) ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนมีโอกาสให้แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
- ๒) แฉ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ในขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมบ่งชี้
- ๓) พยายามสะท้อนคิด ปัญหา อุปสรรค อย่างทันท่วงที ให้กับนักเรียน เพื่อลดปัญหาต่างๆ
- ๔) ควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน ก่อนจัดการเรียนการสอนในทุกครั้ง
- ๕) การสอนตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เขียนไว้ในแผนเพื่อความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- ๖) สร้างแรงบันดาลใจความคิดสร้างสรรค์
- ๗) มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน

สยุมพร ศรีมุงคุณ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ไว้ว่า แนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม จะมีมุมมองว่ามนุษย์มีจิตใจและการกระทำเป็นไปตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่ดี ไม่เลว ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ในฐานะปัจจุบัน ล้วนมีอำนาจมาจากสิ่งแวดล้อม ๆ ต่าง ๆ ที่ทำให้มนุษย์เกิดการตอบสนองในสิ่งเร้า นั้น ดังนั้น การเรียนรู้จึงเกิดจากสิ่งเร้าและการตอบสนองมีการเชื่อมโยงต่อกัน ทำให้กลุ่มพฤติกรรมนิยม มุ่งเน้นความสำคัญ ความสนใจ ไปที่ “พฤติกรรม” เพราะเป็นเกิดขึ้นสามารถเห็นได้ชัด และมีการวัดและทดสอบได้

ทฤษฎีอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) ถูกพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๖ โดย เบนจามิน บลูม นักการศึกษาชาวสหรัฐอเมริกา ซึ่งมองว่าการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นแรกไปสู่ขั้นสุดท้ายที่มีความยากมากขึ้น ซึ่งบลูมได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น ๓ ด้าน คือ

๑) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งมีระดับการเรียนรู้ ๖ ระดับ คือ จดจำ เข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินค่า ตามลำดับ

๒) ด้านจิตพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งมีระดับการแสดงผล ๕ ระดับ คือ รับรู้ ตอบสนอง เห็นคุณค่า สร้างแนวคิด และสร้างอุปนิสัย ตามลำดับ

๓) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีระดับพฤติกรรม ๕ ระดับ คือ รับรู้ ทำตาม ทำได้ถูกต้อง ทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นธรรมชาติ ตามลำดับ

อนุกรมวิธานของบลูมนี้ นับเป็นทฤษฎีสำคัญที่ช่วยให้ครูกำหนดเป้าหมาย และ จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับผู้เรียน และเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ของสกินเนอร์ (Burrhus Frederic Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากภายนอก สำหรับในห้องเรียน พฤติกรรมนิยมเป็นทฤษฎีที่ว่า การเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน จะดีขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรงเชิงบวก เช่น การให้รางวัลและคำชมเชยต่าง ๆ และสามารถหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้จากการเสริมแรงทางลบและการลงโทษ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์นี้ กลายเป็นเทคนิคพื้นฐานของครูผู้สอนในการปรับพฤติกรรมให้กับผู้เรียนและช่วยปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ถ้าใช้เทคนิคนี้อย่างเหมาะสม

การประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา

๑) ในแง่ของความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางด้านอารมณ์มีแบบแผนการตอบสนองได้ไม่เท่ากัน จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางอารมณ์ผู้เรียนว่าเหมาะสมที่จะสอนเนื้อหาอะไร

๒) การวางเงื่อนไข เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ด้วย โดยปกติผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเนื้อหาที่เรียนหรือสิ่งแวดล้อมในการเรียน

๓) การลบพฤติกรรมที่วางเงื่อนไข ผู้เรียนที่ถูกวางเงื่อนไขให้กลัวผู้สอน เราอาจช่วยได้โดยป้องกันไม่ให้ผู้สอนทำโทษเขา

๔) การสรุปความเหมือนและการแยกความแตกต่าง เช่น การอ่านและการสะกดคำ ผู้เรียนที่สามารถสะกดคำว่า "round" เขาก็ควรจะเรียนคำทุกคำที่ออกเสียง o-u-n-d ไปในขณะเดียวกันได้ เช่นคำว่า found, bound, sound, ground, แต่คำว่า wound (บาดแผล) นั้นไม่ควรเอาเข้ามารวมกับคำที่ออกเสียง o - u - n - d และควรฝึกให้รู้จักแยกคำนี้ออกจากกลุ่ม

๒) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม^๔ (Cognitvie Theory)

ปัญญานิยมอยู่บนฐานของกระบวนการคิดก่อน แสดงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะถูกสังเกต สิ่งเหล่านั้นมันก็เป็นเพียงแต่การบ่งชี้ว่าสิ่งนี้ กำลังดำเนินต่อไปในสมองของ

^๔ พระวิเทศพรหมคุณ, วิทยาการการสอนสังคมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕), หน้า ๑๑๗.

ผู้เรียนเท่านั้นทักษะใหม่ๆ ที่จะทำการสะท้อนส่งออกมา กระบวนการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศทางปัญญา

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญของกลุ่มปัญญานิยม^๕ มีดังต่อไปนี้

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ ของ กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ แมกซ์ เวิร์ทไมเมอร์ (Max Wertheimer) โวล์ฟกัง โคห์เลอร์ (Wolfgang Kohler) เคิร์ต คอฟฟ์กา (Kurt Koffka)

๒. ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory) ของทอลแมน (Tolman)

๓. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เพียเจต์ (Piaget) และ บรูเนอร์ (Bruner)

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ของ ออซูเบล (Ausubel)

๕. ทฤษฎีสนาม (Field Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ซึ่งเคยอยู่ในกลุ่มทฤษฎีของเกสตัลท์ และได้แยกตัวออกมาในภายหลัง

๖. ทฤษฎีความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility Theory)

๗. ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema Theory) มีนักจิตวิทยาที่สำคัญ คือ รุเมลฮาร์ทและออร์ทอนี (Rumelhart and Ortony)

๓) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา (Constructivism)

การสร้างสรรค์ความรู้ด้วยปัญญาอยู่บนฐานของการอ้างอิงหลักฐานในสิ่งที่พวกเราสร้างขึ้นแสดงให้เห็นปรากฏแก่สายตาของเราด้วยตัวของเราเองและอยู่บนฐานประสบการณ์ของแต่ละบุคคล องค์ความรู้จะถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียน และโดยเหตุผลที่ทุกคนต่างมีชุดของประสบการณ์ต่างๆ ของการเรียนรู้จึงมีลักษณะเฉพาะตนและมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน

๒.๒.๓ หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้

ในการศึกษาวิจัยหลักการสำคัญการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เอกสาร ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ และช่องทางอื่นๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวคิด หลักการ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำไปเป็นแนวทางในสถานศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กับผู้เรียน ดังนี้

๑. วิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อให้ทราบศักยภาพผู้เรียนทั้ง ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ สมรรถนะด้านต่าง ๆ โดยจำแนกออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

^๕ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theory), สืบค้นข้อมูลจาก [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mataveeblog.wordpress.com/2016/02/15/>

๑.๑) กลุ่มสติปัญญาอ่อนข้างอ่อน/เรียนรู้ช้า กลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือสอนจากครูอย่างค่อยเป็นค่อยไปจึงจะเรียนรู้สำเร็จเป้าหมายการเรียนรู้เพียงช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่นในการดำรงชีวิต

๑.๒) กลุ่มสติปัญญาปานกลาง กลุ่มนี้มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ต้องได้รับคำชี้แนะ รูปแบบ วิธีการ จากครูผู้สอนภายใต้การให้กำลังใจการเรียนรู้จึงจะประสบผลสำเร็จ ความต้องการเรียนรู้เพื่อ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและเอื้อแก่ผู้อื่นรอบข้างได้

๑.๓) กลุ่มสติปัญญาสูง กลุ่มนี้เป็นความหวังของสังคมประเทศชาติในการช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพในอนาคต กลุ่มนี้มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยต่อยอดจากการเรียนรู้จากครูแต่ต้องการความเป็นอิสระในการเรียนรู้ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ ฉะนั้นจึงต้องการโอกาสและการให้ความสะดวกในการเรียนรู้อย่างหลากหลายรูปแบบไม่มีขีดจำกัด กลุ่มนี้มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประโยชน์กับตนเองแล้วยังเพื่อผู้อื่น ประเทศชาติตลอดจนสิ่งแวดล้อม ใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นความหวังของทุกสังคม

๒. แผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในแต่ละช่วงชั้น และวัย เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมสอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลาง

๓. จิตวิทยาการเรียนรู้ การจะจัดการเรียนรู้อย่างไรกับกลุ่มผู้เรียนใด ครูผู้สอนต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ ทฤษฎีสมอง จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

๔. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ การที่ครูผู้สอนจะเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รูปแบบใด ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร เช่น ต้องการวัดองค์ความรู้และทักษะปฏิบัติเบื้องต้นว่ามีเท่าใด ควรใช้รูปแบบการวัด (Test) ต้องการรู้ว่ามีผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยแค่ไหนจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การประเมิน (Assessment) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ต้องการทราบว่าผู้เรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จนเกิดประโยชน์ด้วยการประเมินแบบมีส่วนร่วมจากการยอมรับ ชื่นชมและให้รางวัล

โรเบิร์ต กายเย่ (Robert Gagne)^๖ นักปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษา ชาวอเมริกา (1916-2002) ได้จัดประเภทของการเรียนรู้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ ๘ ประเภทการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ (Signal learning) จากสิ่งที่พบเห็นจนเกิดการเรียนรู้
- ๒) สิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยที่เมื่อได้ตอบสนองอย่างถูกต้องหรือเหมาะสมก็จะได้รับรางวัล หรือตัวเสริมแรง หรือเกิดความพอใจ หรืออยากตอบสนองเช่นนั้นซ้ำ ๆ ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ดังกล่าวอาจสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

^๖ สืบค้นข้อมูลจาก : https://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Learning_Process.htm

๒.๑) ค่อยๆ พัฒนาขึ้นทีละน้อย

๒.๒) มีความมั่นใจมากขึ้นตามโอกาสที่ได้กระทำซ้ำ ๆ

๒.๓) การตอบสนองบางอย่างต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง

๒.๔) สิ่งสำคัญ คือ รางวัลที่จะเป็นสิ่งเร้า ให้เกิดการเสริมแรงที่จะมีการตอบสนอง การเรียนรู้แบบนี้ มีลักษณะคล้าย ๆ กับการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกของ ธอร์นดิค (Thorndike) และการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ สกินเนอร์ (Skinner) นั่นเอง

๓) ทักษะหรือด้านกลไก (Skill Learning) หรือ (Motor training) เป็นการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และ การตอบสนอง เป็นกระบวนการการทำงานในระบบกลไกของกล้ามเนื้อกับทักษะความสามารถรวมกัน เช่น เด็กมีความต้องการที่จะเข้าห้อง เด็กนำกุญแจมาไขกุญแจ และสามารถเปิดประตูเข้าห้องได้

๔) ถ้อยคำ (Verbal Association) เป็นการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และ การตอบสนอง เป็นกระบวนการการทำงานในระบบกลไกของกล้ามเนื้อกับทักษะความสามารถในการคิด วิเคราะห์ รวมกัน เช่น เด็กสามารถพูดเป็นถ้อยคำสั้น ๆ เรียก พ่อ แม่ ได้ และเกิดเป็นสิ่งเร้า คอยกระตุ้นเด็กก็จะเกิดพัฒนาการจนสามารถพูดได้ในที่สุด

๕) แยกความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องแยกแยะระหว่างสิ่งเร้า ที่มีลักษณะของความแตกต่างกัน เพื่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น แก้วอีมี่ไว้นั่งโต๊ะ มีไว้วางสิ่งของ การตอบสนองตั้งแต่ ๒ คู่ขึ้นไป

๖) สังกัป (Concept Learning) ความนึกคิดในทางที่ถูกต้องในการเรียนรู้ของผู้เรียนในการสามารถจำแนก แยกประเภท และสามารถจดจำสิ่งนั้นได้ เช่น สีชนิดต่างๆ รูปร่าง ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่ง ขนาดหรือไซส์ ของสิ่งของเสื้อผ้า จำนวน และอื่น ๆ ทั้งที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สามารถสรุปประมวลแยกความแตกต่างสิ่งเร้า ได้อย่างถูกต้อง

๗) กฎหรือหลักการ (Rule Learning หรือ Principle Learning) กฎ (Rule) หรือ หลักการ (Principle) เป็นสายโซ่ลักษณะที่สัมพันธ์กับความนึกคิดในทางที่ถูกต้องในการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัป (Concept Learning) ตั้งแต่ ๒ อย่างขึ้นไป

๘) การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นประเภทของการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะผู้เรียนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้มา คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ หรือ มวลประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ผู้เรียนพบเจอมาเป็น หลักการ วิธีการ แนวทางในการแก้ไขปัญหาจากง่าย ๆ ไปจนถึงปัญหาที่มีความยาก ๆ และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในการแก้ปัญหา

อาจสรุปได้ว่านักจิตวิทยาส่วนใหญ่ มีแนวความคิดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถแบ่งได้ ๔ แบบ คือ ๑) สังกัป ๒) ทักษะ ๓) การเรียนรู้เจตคติ ๔) การเรียนรู้การแก้ปัญหาและการคิด

๒.๒.๔ ประเภท/องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

ทิสนา แชมมณี ^๗(๒๕๕๕, หน้า ๒๒๔) ได้ทำการแบ่ง กิจกรรมการเรียนรู้ หรือ ลักษณะ การสอน วัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีเจตนาารมณ์ที่เป็นอัตลักษณ์ ตามของรูปแบบประเภท ของรูปแบบการเรียนการสอน ออกเป็น ๕ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain)
- ๒) ด้านจิตพิสัย (affective domain)
- ๓) ด้านทักษะพิสัย (psycho-motor domain)
- ๔) ด้านทักษะกระบวนการ (process skills)
- ๕) เน้นการบูรณาการ (integration)

อาเรนต์ (Arends, 2001, p. 25) เสนอแนวคิดด้วยการพิจารณาจากบทบาทของผู้สอน และผู้เรียน สามารถแบ่งรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๕.๑) เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered model) หมายถึง ครูเป็นผู้จัดเตรียม กระบวนการเรียนรู้ ทั้งเนื้อหา ขั้นตอนหรือวิธีการสอนต่าง ๆ เองทั้งหมด การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนี้ มักจะเรียกว่า เช่น รูปแบบการสอนตรง (direct instruction model) รูปแบบการสอนความคิดรวบ ยอด (concept teaching model) เป็นต้น

๕.๒) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered model) หมายถึง ผู้เรียนเป็นผู้ ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ หรือเป็นผู้สร้างความรู้ บทบาทของครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และเป็นที่ปรึกษาการทำงานของผู้เรียน ชื่อของรูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้นิยมเรียกว่า รูปแบบการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบการสอน เช่น รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ (๔ MAT: the circle of learning model) เป็นต้น ส่วนคำว่ารูปแบบ การเรียนการสอนมักเป็นคำกลาง ๆ ที่นำมาใช้แทนคำว่ารูปแบบการสอน และ รูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนความสำคัญของบทบาทของครูและนักเรียนร่วมกัน

องค์ประกอบการเรียนรู้ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้จะได้ผลดีย่อมขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบสำคัญบางประการ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

๑. วุฒิภาวะ (Maturity) หมายถึง ลำดับขั้นของความเจริญงอกงาม หรือพัฒนาการ ของบุคคลที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้า หรือการฝึกฝนใดๆ วุฒิภาวะของแต่ละ บุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับวัย ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม วุฒิภาวะเป็นภาวะของ การบรรลุถึงขั้นสุดยอดของการเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะเวลาใดระยะหนึ่ง และพร้อมที่จะประกอบ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาตินี้ไม่จัดว่าเป็นการ เรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเตรียมความพร้อมและฝึกทักษะเบื้องต้นให้ สมกับ วัย

^๗ สืบค้นข้อมูลจาก : <https://sites.google.com/site/bthreiy123/prapheth-khxng-rup-baeb-kar-reiyn-kar-sxn>

๒. ความพร้อม (Readiness) เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการเรียนรู้ การที่จะเรียนรู้ทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งได้รวดเร็วและเกิดผลดีผู้เรียนจะต้องมีความพร้อม หากถูกบังคับให้เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในขณะที่ยังไม่มีความพร้อมผู้เรียนมักจะเกิดความคับข้องใจและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

๓. แรงจูงใจ (Motivation) เป็นความปรารถนาและเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ และส่งผลให้การเรียนรู้นั้นได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔. การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วแสดงพฤติกรรมออกมาและได้รับการเสริมแรง จะรู้สึกพึงพอใจ และการเสริมแรงนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองมากขึ้น จึงแสดงพฤติกรรมน้อยลง

๕. การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) การเรียนรู้สิ่งใหม่บางอย่าง ถ้าได้อาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจะช่วยให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นดีขึ้นเพราะผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้ในการเรียนรู้ครั้งใหม่ จึงทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ได้เร็วขึ้น

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (๒๕๑๘) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด ๔ ประการด้วยกัน ดังนี้

๑) แรงจูงใจ (Motive) สิ่งผลักดัน ให้ประสบความสำเร็จ

๒) สิ่งจูงใจ (Incentive) วัตถุ สิ่งของ เหตุ ปัจจัย ที่จะสร้างให้เกิดเป็นแรงผลักดัน ให้ไปสู่ความสำเร็จ

๓) อุปสรรค (A Barrier or Block) เหตุ ปัจจัย ในรูปแบบ ด้านต่างๆ ที่ลด บั่นทอน กำลัใจ ความคิด ความสามารถ ไม่ให้นำพาไปสู่ความสำเร็จได้

๔) กิจกรรม (Active) กิจกรรมหรือการตอบสนองของอินทรีย์ เป็นส่วนที่จะทำให้ทราบว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด หรือเร็วอย่างไร และเป็นสิ่งที่อาจอ้างอิง ไปถึงความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่ซ่อนเร้นอยู่ เราจะสังเกตเห็นว่าคนเรามักจะชอบประกอบกิจกรรมที่นำความสำเร็จ หรือความพอใจมาให้ซ้ำๆ อยู่เสมอ แม้ว่าจะไม่เจอปัญหาใหม่ๆ ส่วนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่เคยนำความสำเร็จมาให้ นั่นมักจะหลีกเลี่ยง

แกวกกล้า มิชัยโย ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

๑) ผู้เรียน (The Learner)

๒) สิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง สิ่งที่มีผลและมีอิทธิพลต่อตัวของผู้เรียน เช่น สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว สถานการณ์ต่างๆ ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองสิ่งเร้านั้น ๆ ในรูปแบบของการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนก็จะมี การแสดงออก ในการตอบสนอง ที่แตกต่างกันไปตามองค์ความรู้ และมวลประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

๓) การตอบสนอง (Response) การแสดงออกทางพฤติกรรมที่ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เช่น สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการตอบสนองก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามองค์ความรู้ และมวลประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

เชียรศรี วิวิธสิริ (๒๕๒๗ : ๒๓ - ๒๔) กล่าวถึงองค์ประกอบ ๓ ประการ ที่ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนรู้ ดังนี้

๑) ความพร้อมของผู้เรียน และทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่จะเรียน

๒) ครูผู้สอน ต้องมีบุคลิกภาพดี มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีวิธีการเทคนิคที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้หลายวิธี และแต่ละวิธีที่ใช้จะต้องเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหาวิชา และต้องรู้จักการใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจง่าย

๓) มีสิ่งแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียนดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีสถานที่เรียน ตลอดจนอุปกรณ์ เช่น ม้านั่ง โต๊ะเรียนที่อำนวยความสะดวก และเหมาะสม สถานที่เรียนต้องมีบรรยากาศถ่ายเท อยู่ห่างไกลจากสิ่งรบกวน และแหล่งเสื่อมโทรมต่างๆ ทางไปมาสะดวก

มาลินี จุฑารพ. (๒๕๓๗ : ๖๙ - ๗๑)^๔ ได้รวบรวมองค์ประกอบของการเรียนรู้ ไว้ดังนี้ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ย่อมมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติอันจะนำมาซึ่งชีวิตที่มีคุณภาพ สังคมที่พัฒนา และประเทศชาติที่ได้รับการพัฒนา สำหรับองค์ประกอบของการเรียนรู้นั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้มากมาย เช่น องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ครอนบาค (Cronbach, 1954) ครอนบาค ได้ให้แนวคิดว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้มี ๗ ประการได้แก่

๑) จุดประสงค์ (Goal) การเรียนวิชาใดๆ ก็ตามควรกำหนดจุดประสงค์ไว้ เช่น ตามที่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละวิชา และให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ครู-อาจารย์จึงได้ประเมินผลตามจุดประสงค์ดังกล่าว ถ้านักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ใดก็ให้เรียนซ้ำจนกว่าจะผ่านจุดประสงค์นั้น

๒) ความพร้อม (Readiness) ก่อนการเรียนวิชาใดๆ ก็ตาม ผู้เรียนจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ อุปกรณ์การเรียนและสิ่งแวดล้อม การเตรียมตัวให้พร้อมย่อมจะช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี ดังคำกล่าวที่ว่า “การเตรียมตัวให้ดีเท่ากับการมีชัยไปกว่าครึ่ง”

๓) สถานการณ์ (Situation) ได้แก่ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น ในห้องเรียนจะได้แก่ ครู บทเรียน สื่อการสอน สภาพอากาศ และมลพิษต่างๆ (ถ้ามี) สำหรับการเรียนรู้ในห้องสมุด หรือสถานที่นอกห้องเรียน บรรยากาศ ได้แก่ บทเรียน สภาพสื่อการสอน สภาพอากาศ มลพิษต่างๆ ทั้งทางเสียง แสง กลิ่น และภัยอันตรายต่างๆ ถ้าสถานการณ์เป็นบวกสำหรับผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้ได้ดี ในทางตรงข้ามถ้าสถานการณ์เป็นลบจะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้

๔) การแปลความหมาย (Interpretation) เมื่อผู้เรียนได้พบกับสถานการณ์อาจจะในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ตาม ผู้เรียนจะต้องสัมผัส เช่น ตา ดู หู ฟัง ใช้ลิ้น และหรือมือสัมผัส ในบรรดาสิ่งเร้า คำสั่ง หรือเนื้อหาสาระต่างๆ แล้วจะต้องแปลความหมายให้ถูกต้อง เป็นความเข้าใจที่ตรงกัน ได้นำไปใช้ ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ในทางตรงข้ามถ้าผู้เรียนแปลความหมายเบี่ยงเบนไป ผลก็คือเกิดการรับรู้ที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น ถ้าผู้เรียนได้ตรวจสอบการแปลความหมายของตนให้ถูกต้องแล้ว จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

^๔ มาลินี จุฑารพ. (๒๕๓๗). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

๕) การตอบสนอง (Response) เมื่อผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการบวก แล้วต่อไปครูได้รับมอบหมายให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด ผู้เรียนก็จะลงมือทำและทำได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ก็เกิดขึ้นได้

๖) ผลต่อเนื่อง (Consequence) เป็นผลต่อเนื่องจากการตอบสนอง ถ้าการตอบสนองตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้น เมื่อครู อาจารย์ประเมินผลก็ปรากฏว่านักเรียนผ่านจุดประสงค์ต่างๆ ตามที่กำหนดเป็นขั้นต่ำไว้ ครู อาจารย์ยอมรับว่านักเรียนมีผลต่อเนื่องดีและได้เกิดการเรียนรู้แล้ว ในทางตรงข้ามถ้าผู้เรียนตอบสนองไม่ดี หรือการประเมินผลสรุปได้ว่าผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ ย่อมแสดงว่าผลต่อเนื่องไม่ดี ผู้เรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้

๗) ปฏิกริยาต่อการขัดขวาง (Reaction to thwarting) เมื่อผู้เรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเรียนรู้จากการกำหนดจุดประสงค์การเตรียมความพร้อม การพบกับสถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง และผลต่อเนื่องที่ได้รับมา ถ้าผลต่อเนื่องเป็นที่พึงพอใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้างต้น การเรียนรู้ก็เกิดขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าผลต่อเนื่องไม่เป็นที่น่าพึงพอใจและหรือไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน การเรียนย่อมไม่เกิดขึ้น แสดงว่าผู้เรียนพบกับปัญหาและอุปสรรค ผู้เรียนจะต้องกลับไปเริ่มต้นนับใหม่ จนกว่าจะบรรลุผลสำเร็จ หรือถ้ายอมแพ้อาจจะเปลี่ยนบทเรียนหรือขอลอยวิซ่านั้น ๆ ไป เพื่อไปเรียนวิชาใหม่ก็ได้

อารี พันธมณี (๒๕๓๔ : ๘๘)^๔ ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ไว้ดังนี้ ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dollard and Miller) กล่าวว่า การเรียนรู้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑) แรงขับ (drive) เกิดขึ้นเมื่ออินทรีย์ขาดสมดุล เช่น ขาดอาหาร ขาดน้ำ ขาดการพักผ่อน ฯลฯ ภาวะเหล่านี้จะกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมเพื่อปรับให้อินทรีย์อยู่ในสภาพสมดุลอย่างเดิม แรงขับมีอยู่ ๒ ประเภท คือ

๑.๑) แรงขับพื้นฐาน (Primary Drive) เกิดเนื่องจากความต้องการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต เป็นความต้องการทางร่างกายต่างๆที่เกิดขึ้น พร้อมๆ กับการมีชีวิตของคน

๑.๒) แรงขับที่เกิดจากการเรียนรู้ (Secondary Drive) เกิดขึ้นภายหลังเป็นความต้องการทางสังคม เช่น ความรัก ฐานะทางสังคม ความมั่นคงปลอดภัย

๒) สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์แสดงกิจกรรมโต้ตอบออกมา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของร่างกาย

๓) การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อินทรีย์แสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้าไปเร้าการเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนักเรียนทำเลขถูกก็เสริมแรงโดยให้รางวัล การเสริมแรงนี้จะทำให้นักเรียนอยากเรียน (ทำเลข) ในคราวต่อไป

๒.๒.๕ กระบวนการ/วิธีการจัดการเรียนรู้

^๔ อารี พันธมณี. (๒๕๓๔). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.

กระบวนการ/วิธีการจัดการการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยนำเอาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ/วิธีการสอน สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นสมรรถนะ ๖ ด้าน คือ ๑) การจัดการตนเองอย่างมีความสุข ๒) การคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ ๓) การสื่อสารด้วยภาษา ๔) การจัดการและการทำงานเป็นทีม ๕) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ๖) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน โดยมุ่งมิติด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์และความเป็นไทยมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มสมรรถนะ “การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน” เพื่อให้เด็กไทยมีสมรรถนะทั้งด้านวิทยาศาสตร์ รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการ ดังนี้

๑) กระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ คือ การเรียนรู้ที่แท้จริงอยู่ในโลกจริงหรือชีวิตจริง การเรียนรู้อาจต้องออกแบบการเรียนรู้ในสภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างปรกติสุข ที่ต้องเปลี่ยนการสอน เป็นการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้

๒) กระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ที่สนับสนุนให้ปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ด้วยตนเอง จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น เกิดแรงบันดาลใจ ในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียน มีความสุขในการที่จะเรียน มีลักษณะ ดังนี้

๒.๑) ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และวิธีการประเมิน

๒.๒) ผ่านโครงงาน (Project-based Learning) การเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงาน ด้วยการลงมือทำจริง ในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การศึกษา การสำรวจ การค้นคว้า การทดลอง นำผลมาประดิษฐ์คิดค้น บทบาทหน้าที่ของครู จากผู้สอนก็เปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) โดยการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม หรือกระบวนการทำงานกลุ่ม คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา กระบวนการทำงานของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สำเร็จลุล่วง เป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับประโยชน์การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน คือ ๑) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ๒) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ ๓) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี ๔) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา ๕) ทักษะการสื่อสาร ๖) ทักษะการสร้างความร่วมมือ

๒.๓) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) ในการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง “Child Centered” การเรียนโดยการปฏิบัติจริง Learning by Doing และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ Doing by Learning จึงถูกนำมาใช้อย่างจริงจังในการปฏิรูปการศึกษาของไทย การเรียนรู้ชนิดนี้เอง ที่มีผู้ตั้งฉายาว่า “สอนแต่น้อย ให้เรียน

มากๆ Teach less..Learn More” การเรียนแบบ Learning by Doing นั้นใช้ “กิจกรรม Activity” เป็นหลักในการเรียนการสอน โดยการ “ปฏิบัติจริง Doing” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นที่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นี้ต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหานั้นๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุก และน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น คุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มีอาชีพที่สามารถ “มองเห็นภาพกิจกรรม” ได้ทันที

๒.๔) การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยแต่ก็ท้าทายผู้สอนมากที่สุด กระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ขนาดประมาณ ๘ -๑๐ คน โดยมีครูหรือผู้สอนประจำกลุ่ม ๑ คน ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) ประกอบด้วย ดังนี้

๒.๔.๑) กระตุ้นให้นักเรียนรวมกันศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ โจทย์ของปัญหาที่กลุ่มตนได้รับให้เกิดความเข้าใจ ได้อย่างถูกต้อง เข้าใจ และสามารถปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒.๔.๒) การระบุปัญหา แยกประเภทประเด็นสำคัญ ๆ ของปัญหา

๒.๔.๓) วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเด็นที่มาของปัญหา ร่วมกันอภิปรายแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ด้วยพื้นฐานองค์ความรู้ของผู้เรียนเอง

๒.๔.๔) ร่วมกันตั้งเป็นสมมติฐาน ช่วยกันหาคำตอบจากสมมติฐานนั้น

๒.๔.๕) ประเมินผลองค์ความรู้ จากผลของการช่วยกันหาคำตอบในสมมติฐานที่ผู้เรียนตั้งขึ้นด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนทราบถึงข้อบกพร่องในการตอบข้อสมมติฐานของตนเอง มาเป็นวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้หรือเป็นประเด็นในการ ค้นคว้า ข้อมูล

๒.๔.๖) สามารถประเมินความถูกต้องของแหล่งข้อมูล เพื่อการศึกษา สืบค้นข้อมูล เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสารตำรา งานวิจัย บทความ หรือปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาเฉพาะ พร้อมทั้ง

๒.๔.๗) การสังเคราะห์ ข้อมูลจากแหล่งที่ได้มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ให้ออกมาเป็นลักษณะข้อมูลในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อใช้ตอบคำถามหรือปัญหาได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง ตรงกับประเด็นในการค้นหาใช้ เป็นแนวคิด หลักการ ในการศึกษาเรียนรู้ต่อไป

๒.๕) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือวิจัย (Research-based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยถือได้ว่าเป็นหัวใจของบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยตรง เป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม (๒๕๔๐) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ ๔ รูปแบบ ดังนี้

๑) การวิจัย คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนทำการวิจัยด้วย การศึกษา การค้นคว้า นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการทำการทดลองอย่างมีระบบ เช่น การวิจัย

เชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ หรือ การวิจัยศึกษาเป็นรายกรณี (Case Study) การทำโครงการงาน การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

๒) เป็นผู้ร่วมในโครงการวิจัย ช่วยสนับสนุน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งเอกสาร และเชิงสถิติ กับอาจารย์ผู้สอน ในรูปแบบนี้นักเรียนจะไม่ทราบถึงรายละเอียดของ ขั้นตอน เชิงลึกของการวิจัยครบทุกขั้นตอน

๓) ศึกษาผลงานการวิจัย เป็นการมอบหมายงานวิจัยให้ผู้เรียนได้ศึกษาขั้นตอน ต่าง ๆ ไปจนถึงการอภิปรายผลของงานวิจัย ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การตั้ง ปัญหา ผลของการวิจัยที่ได้ การนำไปใช้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนของการดำเนินการ วิจัย ได้อย่างดียิ่งขึ้น

๔) นำผลงานการวิจัยของนักวิจัย ที่จัดทำไว้บนฐานข้อมูลการวิจัยที่ตรงกับ ประเด็น หรือเรื่องที่สอน นำมาให้ผู้เรียนถอดองค์ความรู้จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึง บทที่ ๕ ให้แก่ ผู้เรียน สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียน และทำให้ผู้สอนไม่เกิด ความเบื่อหน่ายที่ต้องสอนเนื้อหาเดิม ๆ ทุกปี

๒.๖) กระบวนการเรียนรู้ผ่านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เพราะการสื่อสารเป็น กระบวนการส่งหรือถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ เหตุการณ์ ต่าง ๆ จากผู้สอนยังไป ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

๑) การฝึกทักษะในการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) โดยใช้เทคนิค สนทนา (Dialogue) เป็นการฝึกทักษะการฟังอย่างลึกซึ้งทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังผู้อื่นพูดอย่างตั้งใจ ฟังให้มาก พูดให้น้อยลง ไม่พูดแทรกขณะอีกฝ่ายกำลังพูด ทำให้ฟังและได้ยิน มากขึ้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานหรือการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี

๒) การฝึกทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค Communities of Practice หรือ CoP ซึ่งเป็นการดึงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลออกมา เพื่อแลกเปลี่ยนและทำให้เกิดการเรียนรู้

๓) การฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม, เรียนรู้แบบกลุ่ม ปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นวิธีสอนที่ ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหาหรือ ปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจ เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ตามวิธีแห่งประชาธิปไตย

๔) การฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างเป็นระบบ ผ่านรูปแบบ ออนไลน์ ในการสืบค้น จัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบและรวดเร็วในการสืบค้น และการนำข้อมูลที่ เก็บไว้มาใช้ อย่างถูกต้องแม่นยำ ภายใต้กฎหมาย ข้อปฏิบัติเกี่ยวข้อง กับจริยธรรมต่าง ๆ ของการใช้ เทคโนโลยีการสื่อสาร

๒.๒.๖ การกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้

การกำหนดเนื้อหา ในปัจจุบันต้องมีสอดคล้อง ความสัมพันธ์กันกับกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นไปตามขั้นตอนจากง่าย ไปหายาก มุ่งเน้นในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ทั้งผู้เรียน และ ผู้สอน เช่น กิจกรรมกลุ่ม การทำงานเป็นทีม โดยการกำหนดปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ และการที่จะพัฒนากระบวนการจัดการ

เรียนรู้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลนั้น บทบาทของผู้สอนต้องปรับหน้าที่ตนเองจากผู้สอนมาเป็นผู้คอยชี้แนะ แนะนำ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียนรู้เพื่อนำผู้เรียนไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ

บุญชม ศรีสะอาด ได้กล่าวถึง หลักในการจัดเนื้อหา ดังนี้

- ๑) จัดลำดับเนื้อหาโดยยึดหลักทางตรรก (Logic) และทางจิตวิทยา
- ๒) จัดลำดับจากง่ายไปหายาก คือ เรื่องใดที่ไม่ซับซ้อนหรือมีความซับซ้อนน้อยกว่า เรื่องใดที่เป็นพื้นฐานของเรื่องต่อ ๆ ไป ก็จัดเรื่องดังกล่าวไว้ก่อน
- ๓) จัดตามลำดับจากพื้นฐานที่จำเป็น มีเนื้อหา หรือภารกิจการเรียนบางประเภท ซึ่ง มีลักษณะของการมีลำดับก่อนหลัง กล่าวคือ การเรียนรู้ในเรื่องหลัง ๆ ต้องอาศัยความรู้ มโนทัศน์ หลักการ จากตอนต้น ๆ
- ๔) จัดตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่าง กระจ่างชัด
- ๕) จัดตามลำดับของเหตุการณ์ กล่าวได้ว่า จัดตามลำดับเวลาจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนสู่ สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง
- ๖) จัดตามลำดับจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว
- ๗) จัดเนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้เอื้อต่อการสะสมความรู้ในการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการสะสมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเพียงพอสำหรับการที่จะเรียนในขั้นต่อไปอย่าง สัมฤทธิ์ผล
- ๘) จัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งให้เกิดบูรณาการของความรู้ และการ ถ่ายโอนความรู้จากวิชาหนึ่งไปสู่อีกวิชาหนึ่ง ความสัมพันธ์ในที่นี้ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา อาจจัดเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ ให้มีลำดับสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของ ความรู้ที่เรียนกับประสบการณ์ของตนเอง การที่จะบรรลุจุดประสงค์ในข้อนี้ได้ต้องจัดเนื้อหาและ ประสบการณ์ให้สัมพันธ์กัน

๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

๒.๓.๑ แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงาน (Competency) เกิดขึ้นในช่วงต้นของศตวรรษที่ ๑๙๗๐ โดยนักวิชาการ ชื่อ David Mc Clelland ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมี ผลงานที่แตกต่างกัน Mc Clelland จึงทำการศึกษาวิจัยโดยแยกบุคลากรออกเป็น ๒ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่มีผลการปฏิบัติงานดี และกลุ่มที่มีผลการปฏิบัติงานพอใช้ ผลการศึกษาพบว่าการทำงานทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันกลุ่มที่มีผลการปฏิบัติงานดี บุคลากรจะมีสมรรถนะ (Competency) ที่ดี (จิรประภา อัครบวร, ๒๕๔๙ : ๕๘) และในปี ค.ศ. 1973 Mc Clelland เขียนบทความวิชาการ เรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” ซึ่งต่อมาบทความเรื่องนี้กลายเป็นแนวคิดสำคัญในการใช้ประกอบในเรื่อง สมรรถนะ ที่ใช้ลักษณะของภูเขาน้ำแข็งที่ ลอยอยู่ในน้ำมาประกอบการอธิบายถึงบุคลิกลักษณะของคน ว่า เปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง

(Iceberg) ที่ลอยอยู่ในน้ำ สำหรับส่วนของปลายภูเขาคือพินน้ำเป็นส่วนที่สังเกตเห็นได้ง่าย ๆ เปรียบเหมือน ความรู้ (Knowledge) ที่พบ และสามารถวัด ส่วนที่จมอยู่ในน้ำ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะมีปริมาณมากเป็นส่วนที่พุงปลายน้ำแข็ง หรือเป็นฐานทำให้ภูเขาน้ำแข็งสามารถลอยไปในน้ำได้ เปรียบเหมือน ทักษะ (Skill) ที่มีลักษณะวัดได้ยากกว่าที่มีอยู่ในตัวบุคคล ที่เป็นทักษะ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ที่เกิดเป็นลักษณะของการแสดงออกด้านพฤติกรรมในเชิงประจักษ์แก่สังคม ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ดังนั้น ส่วนของปลายภูเขาคือพินน้ำ คือ ความรู้ (Knowledge) ส่วนที่จมอยู่ในน้ำ คือ ทักษะ (Skill) ต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม เกิดเป็นสิ่งที่เร้าที่จะทำให้ เกิดการตอบสนองเป็น ผลการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ที่โดดเด่นในสังคม สร้างความเชื่อมั่นในความคิด ความสามารถ ของตนเอง กลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นในสังคมได้

๒.๓.๒ ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะ ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” หรือ “ขีดความสามารถ” สามารถแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งานได้ ๒ กลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะตามแนว British approach ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะของพนักงานหรือบุคลากร โดยจะกำหนดจากมาตรฐานผลการปฏิบัติงานที่สามารถยอมรับได้ของงานและวิชาชีพนั้น สมรรถนะในแนวคิดจึงเป็นการกำหนดเฉพาะงานและเป็นไปตามวิชาชีพ ส่วนสมรรถนะตามแนว American approach จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาบุคลากร กำหนดจากพฤติกรรมของผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี ซึ่งการพัฒนาบุคลากรนี้จะต้องเป็นไปตามแนวทางที่องค์กรต้องการจะเป็น สมรรถนะตามแนวคิดนี้จึงไม่สามารถลอกเลียนกันได้ เพราะแต่ละองค์การย่อมมีความต้องการบุคลากรที่มีลักษณะแตกต่างกัน สำหรับการให้ความหมายของคำว่าสมรรถนะตามแนวคิด American approach มีดังนี้

Boyatzis (1982 : 58) ได้ให้คำนิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การ และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

Mitrani, Dalziel และ Fitt (1992 : 11) กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Spencer และ Spencer (1993 : 9) ที่ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ Spencer และ Spencer (1993 : 11) ได้ขยายความหมายของสมรรถนะ ว่า เป็นพฤติกรรมเชิงคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion reference) และ/หรือการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพเกิดประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล จากการปฏิบัติงานมีผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior performance) สามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ ดังนี้

๑) แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดหรือต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นแรงขับในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของบุคคลเพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือการถอยออกไปจากสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

๒) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) เป็นบุคลิกภาพของบุคคล และรวมถึงพฤติกรรมที่มีการตอบสนองแสดงออกทางสังคม ของบุคคลต่อข้อมูล สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ที่เผชิญ

๓) แนวคิดของตนเอง (Self concept) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่น ในตนเอง ในลักษณะ ทักษะ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self image) ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ ในช่วงระยะสั้นๆ ได้

๔) ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครองอยู่

๕) ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ในระดับที่สามารถกำหนด เหตุผล การวางแผน การบริหารจัดการ

สมรรถนะทั้ง ๕ คุณลักษณะนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มโดยใช้ เกณฑ์ของพฤติกรรม ดังนี้

(๑) ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เป็นสมรรถนะ ที่สังเกตได้หรือเห็นได้และมีโอกาสพัฒนาได้โดยง่าย

(๒) แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) เป็นส่วนที่ยากต่อการวัดและพัฒนา เพราะเป็นสมรรถนะที่มีอยู่ในเบื้องลึกของตัวบุคคลหรือซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล (Hidden)

ทัศนคติ และค่านิยม ยังเป็นสมรรถนะ ที่มีแนวคิดของตนเอง (Self concept) แต่ยังเป็นสมรรถนะที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ด้วยการฝึกอบรม การใช้หลักจิตวิทยา หรือการสั่งสมประสบการณ์ในการพัฒนา เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลา

วัฒนา พัฒนพงศ์ (๒๕๔๗ : ๓๓) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยการปรับ และใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทักษะ พฤติกรรม ความรู้ และทักษะ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์การ บุคลากรทุกคนควรมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของงานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional quotient : EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence quotient: IQ)

สำหรับการจัดแบ่งประเภทของสมรรถนะนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะที่แตกต่างกันออกไป โดย ณรงค์วิทย์ แสนทอง (๒๕๔๗ : ๑๐-๑๑) ได้ทำการแบ่งประเภทของสมรรถนะออกเป็น ๓ ได้แก่

จิรประภา อัครบวร (๒๕๔๙ : ๖๘) กล่าวว่า สมรรถนะในตำแหน่งหนึ่งๆ จะประกอบไปด้วย ๓ ประเภท ได้แก่

๑) สมรรถนะหลัก (Core competency) คือ พฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์กร

๒) สมรรถนะบริหาร (Professional competency) คือ คุณสมบัติความสามารถด้านการบริหารที่บุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จ และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ ขององค์กร

๓) สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical competency) คือ ทักษะด้านวิชาชีพที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน โดยสามารถจำแนกได้ ๒ ส่วนย่อย ได้แก่

สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core technical competency)

สมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific technical competency)

สมรรถนะของครู (ID-Plan) สมรรถนะ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลหรือเป็นไปตามเกณฑ์ หรือการมีผลงานที่โดดเด่นกว่าในการทำงานหรือสถานการณ์นั้น

สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา (Teachers and personals competency) หมายถึง เป็นการปฏิบัติงานที่มีการรวมเอา ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) มาใช้ให้เกิดเป็นผลงานการปฏิบัติของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น

สมรรถนะ มีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑) ความรู้ (Knowledge)

๒) ทักษะ (Skills)

๓) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

สมรรถนะครูประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

๑) สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย ๕ สมรรถนะ คือ

(๑) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

(๒) การบริการที่ดี

(๓) การพัฒนาตนเอง

(๔) การทำงานเป็นทีม

(๕) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

๒) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย ๖ สมรรถนะ คือ

(๑) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

(๒) การพัฒนาผู้เรียน

(๓) การบริหารจัดการชั้นเรียน

(๔) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

(๕) ภาวะผู้นำครู

(๖) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

๒.๔ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับเทคนิคการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

๒.๔.๑ ที่มาของแนวคิด เทคนิคการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม คือ การออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการทำงานร่วมกันของนักเรียนเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ในทิศทางเดียวกัน โดยกลุ่มต้องมีความสมัครสมานสามัคคีร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในการทำงาน โดยมจุดประสงค์ คือ

- ๑) เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในภูมิปัญญา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ๓) เพื่อให้เป็นผู้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเคารพในการตัดสินใจของกลุ่ม
- ๔) เพื่อให้มีภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดี
- ๕) มีความเป็นประชาธิปไตย

ทฤษฎีของ ไชยพันธุ์, (๒๕๔๙) กระบวนการกลุ่มต้องอาศัยทฤษฎีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีทฤษฎีดังต่อไปนี้

๑) ทฤษฎีสนาม (Field Theory) ของ Kurt Lewin ในเรื่องของกลุ่ม Lewin สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีสนามไว้ ดังนี้ **วินิจ เกตุขำและคมเพชร ฉัตรศุภกุล, (๒๕๒๒)**

๑.๑) พฤติกรรมเป็นผลจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มไม่ได้เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นผลจากโครงสร้างที่เกิดจากการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและกันในกลุ่ม

๑.๒) โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากระบบกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน

๑.๓) การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ในรูปการกระทำความรู้สึกและความคิด

๑.๔) องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ การกระทำ ความรู้สึก และความคิด จะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม

๑.๕) สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำงานเป็นไปด้วยดี

๒) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของ Bales โฮมาน และ ไวที (Homans & Whyte อ้างถึงใน **ทศนา แคมมณี และคณะ, (๒๕๒๒)** ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือ

๒.๑) กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ มีเป้าหมายการทำงานอันเดียวกัน

๒.๒) ปฏิสัมพันธ์จะเป็นปฏิสัมพันธ์ ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ

๒.๓) ปฏิสัมพันธ์นี้ จะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก ผ่านกิจกรรม ที่ร่วมกันกระทำ

๓) ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory) ของ Cattell ทฤษฎีนี้อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) (โยธิน ศันสนยุทธ, ๒๕๒๘) คือ กฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม แนวคิดในทฤษฎีนี้ประกอบไปด้วย

๓.๑) ลักษณะของกลุ่มประกอบด้วย

- กลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว (Population Traits) ได้แก่ สติปัญญา ทักษะ บุคลิกภาพ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะในรูปเอกัตบุคลลที่รวมกันเข้าเป็นกลุ่ม การทำงานของเอกัตบุคลลที่ทำงานสอดคล้องกันเรียกว่า กลุ่ม

- กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีบุคลิกภาพเฉพาะกลุ่ม (Syntality Traits) หรือความสามารถที่กลุ่มได้รับจากสมาชิก ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป บุคลิกภาพของกลุ่มได้จากความสามารถของกลุ่มที่มีอยู่ในการกระทำของสมาชิกร่วมกัน

- กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะโครงสร้างภายในโดยเฉพาะ (Characteristic of Internal Structure) ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และแบบแผน หรือลักษณะในการรวมกลุ่ม เช่น มีการแสดงตำแหน่งบทบาทหน้าที่ มีการสื่อสารกันระหว่างสมาชิก

๓.๒ พลัง หรือการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของกลุ่ม (Dynamics of Syntality) หมายถึง การแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำของสมาชิกจะมีลักษณะ ๒ ประการ คือ

- ลักษณะที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้ (Maintenance Synergy) หมายถึง ลักษณะของความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมของสมาชิกแต่ละกลุ่มเพื่อให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นไปได้อย่างราบรื่น และก่อให้เกิดความสามัคคี ซึ่งจะทำให้การรวมกลุ่มไม่มีการแตกแยก หรือการถอนตัวออกจากกลุ่ม

- ลักษณะที่จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ (Effective Synergy) หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

๔) ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือ FIRO (Fundamental Interpersonal Relation Orientation) ของ Schutz ทฤษฎีนี้จะพิจารณาพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน โดยเชื่อว่าคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี ๓ ลักษณะ คือ

๔.๑) ความต้องการมีส่วนร่วมหรือการเชื่อมโยงกับผู้อื่น (Inclusion) ได้แก่ ความต้องการจะมีสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการแสดงพฤติกรรมสนใจต่อผู้อื่น และความเป็นมิตรหรือความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดชื่อเสียง (Prestige) การเป็นที่ยอมรับนับถือ (Recognition) และความมีเกียรติ (Prestige) เป็นต้น

๔.๒) ความต้องการในการควบคุม (Control) หมายถึง กระบวนการบุคคลตัดสินใจเพื่อจะให้อิทธิพล (Authority) มีอำนาจ (Power) หรือความต้องการจะควบคุมผู้อื่น ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในลักษณะ คือ การควบคุมผู้อื่น

๔.๓) ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น (Affection) หมายถึง ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคน เช่น ความรัก ความเป็นมิตร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมต่อกัน

การที่บุคคลมีความสัมพันธ์กัน จะแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตน ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการได้รับการสนองความต้องการในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นในลักษณะที่เข้ากันได้ (Compatibility) หรือเข้ากันไม่ได้ (Incompatibility) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กันและลักษณะในการแสดงความสัมพันธ์กันเป็นสำคัญ

๕. ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement) ผู้ที่เริ่มทฤษฎีนี้คือ Stogdill โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในเรื่องผลผลิตหรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงไม่กล่าวถึงพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม แต่เน้นโครงสร้างของทฤษฎีประกอบด้วยตัวแปร ๓ ประเภทคือ

๕.๑) การลงทุนของสมาชิกหรือตัวแปรที่สมาชิกป้อนใส่เข้าไป (Member Input) คือ การแสดงออกของสมาชิกภายในกลุ่ม รวมถึงการกระทำและการแสดงออกของสมาชิกเป็นส่วนสำคัญโดยเฉพาะในเรื่อง เมื่อบุคคลมาอยู่รวมกันจะมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การแสดงออก (Performance) และความคาดหวัง (Expectations)

๕.๒) สื่อกลางของการลงทุนของสมาชิก (Mediating Variables) มีปฏิสัมพันธ์ ในการลงทุน มีความคาดหวังผลที่จะได้รับการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง สัมฤทธิ์ผลไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง จึงเป็นสิ่งสำคัญ โครงสร้างของกลุ่มประกอบด้วย โครงสร้างอย่างเป็นทางการ โครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิก

๖. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่ม (Exchange Theory) Thifaut and Kelley ทฤษฎีนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวคิดของทฤษฎีจะเป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้เป็นอย่างดี แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีมี ๓ ประการ ลุกท์ (Lugt, ๑๙๗๐) คือ

๖.๑) ในการรวมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร หรือการแสดงพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งแสดงต่ออีกคนหนึ่ง และจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย เช่น การแสดงพฤติกรรม การกระทำหรือคำพูด

๖.๒) การแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก จะก่อให้เกิดผลของกลุ่ม (Group Outcome) ขึ้น จึงเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก (Consequences of Interaction) ซึ่งประกอบด้วยรางวัลจากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอ้อมใจ ความพอใจ และเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำพฤติกรรมนั้นให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

๗. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Theory) Moreno คือ ผู้ก่อตั้งทฤษฎีและอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎี ดังนี้

๗.๑) การกระทำและจริยธรรมหรือขอบเขตการกระทำของกลุ่มจะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

๗.๒) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ คือ การแสดงบทบาทจำลอง (Role Playing) หรือสังคมมิติ (Sociometric)

๘. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ สิงมัน (Sigmund Freud, ๑๙๙๓) มีแนวคิดสำคัญของทฤษฎี คือ

๘.๑) กระบวนการทางแรงจูงใจ (Motivation Process) เมื่อบุคคลมาอยู่รวมกันจะต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นรางวัล หรือผลจากการทำงานในกลุ่ม

๘.๒) การรวมกลุ่ม (Cohesive) บุคคลจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย หรือพยายามป้องกันปิดบังตนเองโดยกลวิธีในการป้องกันตน หรือพยายามปิดบังตนเองโดยกลวิธีในการวิเคราะห์ต่าง ๆ (Defense Mechanism) การใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์กลุ่ม ซึ่งให้บุคคลแสดงออกตามความเป็นจริง โดยใช้วิธีการบำบัด จะทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

๒.๔.๒ ความหมาย

ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๒) “กระบวนการ” หมายถึง ลำดับของการกระทำ ซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับใดระดับหนึ่ง

ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๒, ๔๕,๘๑) “กลุ่ม” หมายถึง คน สัตว์ หรือสิ่งของต่างๆ ที่รวมกันเป็นหมู่ๆ หรือเป็นกลุ่มก้อน

กระบวนการกลุ่ม จึงหมายถึง การกระทำไปตามลำดับต่อเนื่องกันไปให้ได้มาซึ่งการรวมกันเป็นกลุ่ม และการดำเนินงานของกลุ่ม

ชาร์ทวิง และ เซนเดอร์ (Cartwright & Zander, ๑๙๖๘) ให้ความหมายว่า อุดมการณ์ทางการเมืองแบบหนึ่งที่กลุ่มควรจัดให้มีและควรดำเนินการโดยอุดมการณ์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในระบบประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกคุณค่า และประโยชน์ที่สมาชิกและสังคมควรได้รับ ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวจะมีคุณค่าต่อสมาชิก ซึ่งนับว่าเป็นการรวมกลุ่มในอุดมคติที่สมาชิกทุกคนจะมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีกำหนดการเป็นผู้นำผู้ตาม ทุกคนจะใช้สติปัญญาและความสามารถที่ตนมีอยู่อย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนและสังคม

ทิตนา แชมมณี (๒๕๔๕, หน้า ๑๓๙) กล่าวถึง ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่าเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการรวมตัวกันของกลุ่ม เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายซึ่งการปฏิบัติงานจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับพลังผลักดันที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของกลุ่ม อาทิ ผู้นำกลุ่ม แบบแผนการสื่อสารและการใช้อำนาจของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม

อารีย์ ชุมณี (๒๕๔๖, หน้า ๒๙) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างอิสระและทุกคนมีบทบาทหน้าที่ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องซึ่งกิจกรรมนั้นเป็นชุดของกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มได้ผลงานอันเดียวกันและจาก

การที่ได้ผลงานนั้นทำให้สมาชิกทุกคนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกิดทักษะคล้ายกัน และมีความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่มด้วย

ช่อลัดดา ขวัญเมือง, (๒๕๔๑) ให้ความหมายว่า การพัฒนาในด้าน ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรมที่บกพร่อง ควรแก้ไขผู้เรียนด้วยใช้กระบวนการกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ ความต้องการ ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

กาญจนา ไชยพันธุ์, (๒๕๔๙) ให้ความหมายว่า การที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษา ประสบการณ์ของกลุ่มหลาย ๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ การเรียนรู้ที่จัดขึ้น

๒.๔.๓ หลักการสำคัญ

กระบวนการกลุ่ม^{๑๐} มีความสำคัญกับการทำงาน การสร้างหรือผลิตชิ้นงาน และการซ่อมแซมปรับปรุง แก้ไขชิ้นงานเป็นอย่างมาก เพราะว่าการที่บุคคลหลายๆ คนมารวมกลุ่มกันทำงานย่อมเกิดเป็นพลัง ซึ่งเป็นการนำพลังมาใช้ในทางที่ดีเพื่อการทำงาน ช่วยส่งเสริมศักยภาพในการทำงานของกลุ่ม ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มในการสร้างคน สร้างงาน ดังนี้

๑) การสร้างคน คือ ได้พลังแห่งความสามัคคีภายในกลุ่ม เกิดความผูกพันทางจิตใจ เต็มใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ทำให้เกิดผู้นำในการทำงาน

๒) การสร้างงาน คือ ได้งานหรือชิ้นงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะการระดมพลังสมอง (brain storming) เป็นการติดต่อหาทางปัญญาให้กับกลุ่ม ให้ช่วยกันทำงานให้สำเร็จได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและปลอดภัย

กรมวิชาการ (๒๕๔๓, ๑๕๕ - ๑๕๖) กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการกลุ่มว่า เป็นกระบวนการวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการเรียนสอนตามที่หลักสูตรต้องการ โดยมุ่งเน้นการสอนที่มีลักษณะ ดังนี้

๑) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น

๓) ยึดการค้นพบด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลให้นักเรียนจดจำได้ดี

^{๑๐} สืบค้นข้อมูลจาก : <https://sites.google.com/site/606150616caruwrrn/2-krabwnkar-klum-ni-kar-thangan>

๔) เน้นกระบวนการควบคุมกำกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการกลุ่มและกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน ซึ่งประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการด้วย การเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผลงานดีขึ้น

๕) เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒.๔.๔ ประเภท/องค์ประกอบ

กลุ่ม คือ การรวมตัวกันของคนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปเพื่อเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน สามารถแบ่งประเภทของกลุ่ม (Classifying Groups) ได้ ๒ ประเภท คือ

๑) กลุ่มแบบเป็นทางการ (Formal Groups)^{๑๑} หมายถึง กลุ่มที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาโดยอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามโครงสร้างขององค์การ เพื่อที่จะทำกิจกรรมสนองความต้องการขององค์การ โดยกลุ่มที่เป็นทางการจะถูกแบ่งย่อยออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

- กลุ่มตามสายบังคับบัญชา (Command Groups) หมายถึง กลุ่มที่ถูกตั้งขึ้นมาตามโครงสร้างขององค์การที่มีอยู่แล้ว เพื่อปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

- กลุ่มทำงานเฉพาะ (Task Groups) หมายถึง กลุ่มที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะอย่างให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้

๒) กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Groups) หมายถึง กลุ่มที่สมาชิกจัดตั้งหรือรวมตัวขึ้นมาเอง โดยไม่เป็นไปตามคำสั่งหรือโครงสร้างขององค์การ ซึ่งมักจะก่อตั้งจากความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก และสามารถปรับเปลี่ยนเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการได้ในระยะเวลาหรือสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยกลุ่มแบบไม่เป็นทางการอาจถูกแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะต่อไปนี้

- กลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน (Interest Groups) หมายถึง กลุ่มที่รวมตัวเนื่องจากมีความสนใจหรือมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมาย

- กลุ่มมิตรภาพ (Friendship Groups) หมายถึง กลุ่มที่รวมตัวกันจากบุคคลที่มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน โดยมากจะเป็นลักษณะร่วมบางประการที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ลักษณะงาน อายุ พื้นฐานการศึกษา ลักษณะทางกายภาพ

ประเภทของกลุ่มแบ่งตามความสัมพันธ์ทางสังคมเป็น ๒ ลักษณะต่อไปนี้

๑) กลุ่มแบบปฐมภูมิ (Primary Groups) หมายถึง กลุ่มขนาดเล็กที่เกิดจากความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยความสัมพันธ์ที่กล่าวมามักจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ทางสายเลือด ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

๒) กลุ่มแบบทุติยภูมิ (Secondary Groups) หมายถึง กลุ่มขนาดใหญ่ซึ่งความสัมพันธ์ของสมาชิกจะมีลักษณะเป็นทางการ แะมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลน้อยกว่ากลุ่มแบบปฐมภูมิ

ประเภทของกลุ่มแบ่งตามเหตุผลของการรวมกลุ่มเป็น ๖ ประเภท ได้แก่

^{๑๑} สืบค้นข้อมูลจาก : <http://cowboymanager.blogspot.com/2011/06/172.html>

๑) ความปลอดภัย (Safety) จากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจพบว่า ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Security and Safety Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Primary Needs) ที่แต่ละบุคคลต้องการ ซึ่งความปลอดภัยไม่ได้หมายถึงเพียงความปลอดภัยทางกายเท่านั้น แต่หมายถึงความปลอดภัยทางด้านจิตใจและเศรษฐกิจอีกด้วย

๒) สถานะ (Status) สมาชิกหลายคนเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสะท้อนถึงภาพลักษณ์ (Image) หรือสถานะทางสังคม เช่น การเข้าเป็นสมาชิกสโมสรต่าง ๆ

๓) การได้รับการนับถือ (Self-esteem) การได้รับการยอมรับนับถือ เป็นความต้องการในขั้นสูงของบุคคล ดังนั้นการเข้าร่วมกลุ่มจะทำให้บุคคลผู้นั้นรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลภายนอก

๔) การมีส่วนร่วม (Affiliation) หลายคนต้องการเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อที่จะได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งโดยตรงและทางอ้อม เช่น สมาชิกกลุ่มแม่บ้านต่าง ๆ ชมรมผู้สูงอายุ

๕) อำนาจ (Power) เป็นการรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจในการควบคุม ถ่วงดุล หรือต่อรองกับกลุ่มอำนาจอื่นทำให้สามารถทุ่มเทกำลังความสามารถและทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ เช่นการรวมตัวกันของพนักงานเป็นสหภาพแรงงาน (Labor Union)

๖) ความก้าวหน้า (Achievement) การรวมพลัง (Synergy) ของแต่ละบุคคลจะส่งผลให้กลุ่มสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ความก้าวหน้าหรือความสำเร็จนั้นจะครอบคลุมถึงความก้าวหน้าของกลุ่มหรือองค์การและความก้าวหน้าส่วนบุคคลของสมาชิก

องค์ประกอบของกลุ่ม

๑) ผู้นำ คือ บุคคลที่พยายามรวบรวมความต้องการและประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน ผู้นำจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานและดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นโดยวิธีการที่เหมาะสม ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดแต่คือผู้ที่สามารถกระตุ้นให้คนทำงานด้วยกันได้ มีข้อควรคำนึงว่าคนทุกคนสามารถเป็นผู้นำที่ดีได้และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ ผู้ที่เป็นผู้นำควรเป็นผู้ตามที่ดีในขณะเดียวกันด้วยผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ หากกลุ่มใดมีผู้นำที่ดี กลุ่มนั้นก็ย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ

๒) สมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน โดยรู้ว่าตนควรจะทำอะไรที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้การทำงานเป็นทีมบรรลุผลสำเร็จ

๓) กระบวนการทำงาน คือ วิธีกลุ่มที่ใช้ในการทำงาน ผลงานของกลุ่มจะออกมาดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการและขั้นตอนที่กลุ่มที่ใช้ในการทำงานด้วย หากกลุ่มใช้วิธีการทำงานที่เหมาะสมกับลักษณะงาน และลักษณะกลุ่มแล้ว ผลงานก็มักมีคุณภาพตามไปด้วย

๒.๔.๕ กระบวนการ/วิธีการ

กระบวนการกลุ่มที่จะให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ต้องมีการแบ่งหน้าที่ของการรับผิดชอบในสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การเลือกหัวหน้ากลุ่ม^{๑๒} เป็นขั้นตอนที่สมาชิกเสนอตัวแทนของตนขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนลงคะแนนเลือกโดยให้ถือเอาเสียงส่วนใหญ่ เป็นมติเอกฉันท์ ในการเลือกหัวหน้า และต้องมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อฝึกให้สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสมาชิกในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดเป้าหมาย เป็นขั้นตอนการตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มในการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ ๓ การวางแผนการทำงาน เป็นขั้นตอนการกำหนดรูปแบบ ชื่อ วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ เวลา และวิธีการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ ๔ การแบ่งงานกันตามความสามารถ เป็นขั้นตอนการแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกในกลุ่ม โดยพิจารณาจากความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล

ขั้นตอนที่ ๕ การลงมือปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่มตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและตามแผนงานที่วางไว้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ ๖ การประเมินผลและปรับปรุงการทำงาน เป็นขั้นตอนการพิจารณาการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มทั้งในขณะวางแผนการทำงานและในขณะปฏิบัติงานว่าพบปัญหาในการทำงานหรือไม่ เมื่อพบปัญหา แก้ไขปัญหานั้นอย่างไร รวมถึงการประเมินผลงานร่วมกันว่ามีข้อบกพร่องหรือไม่ ถ้ามีข้อบกพร่องควรปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นอย่างไร

วิธีการทำงานตามกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

- ๑) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มในการทำงานร่วมกัน
- ๒) มีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม มีการจัดลำดับหน้าที่การทำงานของสมาชิกในแต่ละคน ให้เกียรติสมาชิกในกลุ่ม มีการยอมรับเคารพการตัดสินใจของกลุ่ม
- ๓) ตั้งกฎระเบียบของกลุ่มให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสมาชิกในกลุ่ม และสมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตาม

กระบวนการ/วิธีการของกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

- ๑) รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ภายในกลุ่มจะประกอบด้วย ผู้นำ/หัวหน้ากลุ่ม รองฯ/ สมาชิก และเลขาธิการ ทุกคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ตนเองได้รับ

๑.๑ หัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้ติดต่อประสานงาน ปฏิสัมพันธ์ ชี้แจงแผนการทำงานให้สมาชิกในกลุ่ม รับฟังความคิดเห็น สร้างบรรยากาศในการทำงาน

๑.๒ รองหัวหน้ากลุ่ม^{๑๓} มีหน้าที่คอยช่วยเหลือ ผู้นำ ในเรื่องต่างๆ เช่น การเก็บรักษาประวัติการเข้าร่วมประชุมของสมาชิก รวมถึงรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น และการให้ความร่วมมือของสมาชิกในที่ประชุม ในการประชุมแต่ละครั้ง ผู้บันทึกจะต้องแสดง

^{๑๒} สืบค้นข้อมูลจาก : <https://sites.google.com/site/kruwarann/m-4/ngan-pradisth/krabwnkar-klum>

^{๑๓} สืบค้นข้อมูลจาก : <https://www.gotoknow.org/posts/242308>

ข้อมูลเหล่านั้น ให้ผู้นำทราบ เพื่อนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของปฏิบัติการ และเป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายของการทำงาน

๑.๓ สมาชิก มีหน้าที่ในการให้ความร่วมมือในการทำงาน และเข้าร่วมการประชุม ยอมรับ และปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจน ติดตามงานให้สำเร็จตามตารางการทำงาน ระหว่างการประชุม เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก ที่สมาชิก จะต้องเสนอไอเดีย และข้อมูล ที่จะประโยชน์ สอดคล้องกับการพัฒนางานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งสำหรับสมาชิกของทีม ก็คือ สมาชิกจะต้องให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะได้เกิดความรู้สึกสะดวก ในการที่จะบอกข้อเสนอแนะ และแลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกัน

๑.๔ เลขานุการกลุ่ม มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้นำกลุ่มในการบริหารจัดการงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และรวดเร็ว

๒. มีทักษะในการสื่อสาร สมาชิกทุกคนต้องกล้าแสดงความคิดเห็น มีทักษะ ในการพูด เขียน การ

๒.๔.๖ การประยุกต์ใช้

เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในกระบวนการกลุ่ม สำหรับเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในกระบวนการกลุ่มนั้น (สุรงค์ โค้วตระกูล, (๒๕๔๑) อ้างถึงใน นิตยา วิเศษพานิช, ๒๕๔๖) ได้กล่าวถึงเทคนิค และวิธีการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการสอน โดยใช้สรุปเป็นเทคนิควิธีที่สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

๑) เกม (Game) การสอนโดยใช้เกม เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่ผู้เล่นยินยอมตกลงกันที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งมักจะมีผลในรูปของการแพ้ การชนะ การเล่นเกมจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ยุทธวิธีที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ และได้ฝึกฝนเทคนิค และทักษะที่ต้องการ รวมทั้งช่วยให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน

๒) บทบาทสมมติ (Role - Play) การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นการใช้ตัวละครที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริง มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นๆ และแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเกี่ยวกับบทบาทนั้นออกมา วิธีการนี้ช่วยให้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง และบทบาทสมมติยังช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทที่ต่างไปจากตน

๓) กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นการใช้กรณี หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลง และใช้เป็นสื่อ ตัวอย่าง หรือเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เป็นการช่วยฝึกฝนการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหลายๆ แบบ วิธีการนี้ช่วยให้คิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน นอกจากนั้นยังช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

๔) สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการใช้สถานการณ์ที่จำลองขึ้นให้เหมือนจริง หรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์และใช้ข้อมูลในความเป็นจริงในสภาพการณ์นั้น ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง

ๆ โดยที่การตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นถึงลักษณะเดียวกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ในการเล่นในสถานการณ์จำลองช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้งในองค์ประกอบที่ซับซ้อนของสภาพความเป็นจริงได้ทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ในชีวิตจริงอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

๕) กลุ่มย่อย (Small Group) การใช้กลุ่มย่อยช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง รวมทั้งให้สมาชิกได้เรียนรู้จากกันและกัน คือได้เรียนรู้ความรู้สึก พฤติกรรม การปรับตัวการมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด การใช้เทคนิคกลุ่มย่อยมีหลายวิธีด้วยกัน แต่ที่นิยมใช้กันมากก็คือ กลุ่มระดมสมอง ที่เรียกว่า Brainstorming Groups

๒.๕ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้

๒.๕.๑ ที่มาของแนวคิด

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่เรียกชื่อที่แตกต่างกัน เช่น ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมการเรียน ชุดกิจกรรมการสอน โดยใช้เป็นสื่อการสอนที่มีการจัดแบ่งเนื้อหาสาระเรียงลำดับเนื้อหาตามความยากง่ายต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งแบบรายบุคคล หรือทำกิจกรรมแบบกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเป็นระบบ มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนและบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้

๒.๕.๒ ความหมาย

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ไกรฤกษ์ พลพา (๒๕๕๑, ๑๑) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย ชื่อกิจกรรม คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เนื้อหาสาระ แบบฝึกหัด/กิจกรรม และแบบประเมินผล เพื่อเป็นเครื่องมือให้นักเรียนได้ศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ สามารถทำกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือทำกิจกรรมแบบกลุ่ม โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (๒๕๕๒, ๘) กล่าวว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการสอน โดยใช้สื่อประสมที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

อนวัติ คุณแก้ว (๒๕๕๕, ๒๔) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยนำเสนอเนื้อหาเรียงลำดับเนื้อหาตามความยากง่ายอย่างต่อเนื่องกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลายด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลจากแหล่ง

ต่าง ๆ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้สอนวางไว้ เป็นสิ่งที่กำหนดว่า ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ วัตถุประสงค์แห่งการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำ คอยเป็นที่ปรึกษา

อนุสตรา เฉลิมนศรี (๒๕๕๘, ๑) อธิบาย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า เป็นสื่อการจัดการเรียน การสอนที่ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะประกอบไปด้วย เอกสารอธิบายเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์สำหรับลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ครอบคลุมการวัดทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สุคนธ์ สิ้นรพานนท์ (๒๕๖๐, ๒๓) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า คือ สื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษาแนะนำ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน และบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

๒.๕.๓ หลักการสำคัญ

หลักการ ทฤษฎี และจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้มี ดังนี้

สุคนธ์ สิ้นรพานนท์ (๒๕๕๑, ๘๘) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวกับข้อกับการจัดการ เรียนการสอน ไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ (Bruner's Instruction) ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ กล่าวว่า การที่ครูจะจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กนั้น จะต้องพิจารณาหลักการ ๒ ประการ คือ

๑.๑) แรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งมีทั้งแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวเด็กเอง จะทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้และความต้องการความสำเร็จ นอกจากนั้นยังมีแรงจูงใจที่ต้องการเข้าร่วมงานกับผู้อื่น และรู้จักทำงานด้วยกัน กล่าวได้ว่า ครูจะต้องทำให้เด็กเกิดความปรารถนาที่จะรู้ โดยการจัดการทำให้เด็กมีแรงจูงใจมากขึ้น เพื่อเด็กจะได้พยายามสำรวจทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีความหมายและพึงพอใจอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ได้แก่

- ๑.๑.๑ บุคลิกภาพของครู
- ๑.๑.๒ วิธีการสอน
- ๑.๑.๓ ความสำเร็จผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ๑.๑.๔ การยกย่องชมเชย การเสริมแรง (Reinforcement)
- ๑.๑.๕ สื่อการเรียน
- ๑.๑.๖ การได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม
- ๑.๑.๗ การได้มีโอกาสเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น
- ๑.๑.๘ ผลงานมีโอกาสได้รับการเผยแพร่

๑.๒) โครงสร้างของความรู้ (Structure of Knowledge) มีการเสนอเนื้อหาให้กับเด็กในรูปแบบที่ง่ายเพียงพอที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ เช่น เสนอโดยให้กระทำจริง ใช้รูปภาพ ใช้ สัญลักษณ์ มีการเสนอข้อมูลอย่างกระชับ เป็นต้น

๒) ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ธอร์นไดค์ ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และการสนองตอบ (Response) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) โดยความสัมพันธ์จะมีมากขึ้นหรือลดลงเป็นผลเนื่องมาจากผลที่เกิดขึ้นหลังจากการสนองตอบ ถ้าผลที่เกิดขึ้นนั้นอินทรีย์พึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบนั้นจะมีมากขึ้น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นนั้นอินทรีย์ไม่พอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบย่อมลดลงหรือหายไปในที่สุด ธอร์นไดค์ เรียกหลักการนี้ว่า กฎแห่งผล (Law of Effect) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จะเกิดขึ้น เนื่องจากบุคคลได้มีการกระทำซ้ำ และยิ่งทำมากความชำนาญจะเกิดขึ้น ทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดีกฎของ Thorndike สรุปได้ดังนี้

๒.๑) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง กระบวนการเรียนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๒.๒) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การเรียนรู้ที่มีการลงมือปฏิบัติ บ่อย ๆ ซ้ำ ๆ กันจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และจำที่มีความคงทนถาวร ส่วนการเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

๒.๓) กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนจะเกิดขึ้น หากได้นำมาใช้บ่อย ๆ หากไม่ได้นำมาใช้อาจจะลืมได้

๒.๔) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใส่ใจในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญในตั้งใจเรียนของผู้เรียน

๓) ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไข (The Conditions of Learning) กาเย่ (Gagne) ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยม ปัญญานิยม และมนุษยนิยม และได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ของพฤติกรรมของมนุษย์ในแนวทางการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๓.๑) ลักษณะของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อม แรงจูงใจ

๓.๒) กระบวนการทางปัญญาและการสอน เงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งผลให้การสอนต่างกัน เช่น

๓.๒.๑) การถ่ายโยงการเรียนรู้ มี ๒ ลักษณะ คือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะในระดับที่สูงได้ดีขึ้น และแผ่ขยายไปสู่สภาพการณ์อื่นนอกเหนือจากสภาพการสอน

๓.๒.๒) การเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ บุคคลอาจมีวิธีการที่จะจัดการเรียนรู้อาการจดจำและการคิดด้วยตัวของเขาเอง จึงควรช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนให้พัฒนาไปตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

๓.๒.๓) การสอนกระบวนการแก้ปัญหา มี ๒ เงื่อนไข คือ ผู้เรียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จำเป็นมาก่อน และสภาพของปัญหาที่เผชิญนั้นผู้เรียนต้องไม่เคยเผชิญมาก่อน

ผู้เรียนจะค้นพบคำตอบจากการเรียนรู้โดยการค้นพบ ซึ่งผู้เรียนจะมีโอกาสค้นพบเกณฑ์ต่างๆ ในระดับที่สูงขึ้น

๓.๓) สภาพการณ์สำหรับการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องรู้สภาพการณ์ของการเรียนรู้จึงจะสามารถวางระบบการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การสอนซ่อมเสริม การสอนกลุ่มเล็ก การสอนกลุ่มใหญ่ เป็นต้น

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล (Ausubel) เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนรู้แล้ว และการเรียนรู้โดยการใช้วิธีอนุมานซึ่งผู้เรียนอาจจะจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้าง และครอบคลุมความคิดรวบยอดที่เรียนใหม่

นิฐกรณ์ หลาวทอง (๒๕๕๙, ๖๔-๖๙) ได้กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๒ ทฤษฎี ดังนี้

๑) ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) (S-R Bond Theory) ซึ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Response) ซึ่งทฤษฎีของธอร์นไดค์ที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานของการจัดทำสื่อการสอน ธอร์นไดค์กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ ๔ ประการ ได้แก่

๑.๑) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งความพร้อมเป็นความสำคัญของการตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้ เช่น การเตรียมตัวผู้เรียน การเตรียมตัวบทเรียน ซึ่งมนุษย์จะทำงานได้ดีเมื่อมีความพร้อม

๑.๒) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การเรียนรู้ที่มีการลงมือปฏิบัติ บ่อย ๆ ซ้ำ ๆ กันจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และจำที่มีความคงทนถาวร ส่วนการเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวรและในที่สุดอาจลืมได้

๑.๓) กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนจะเกิดขึ้น หากได้นำมาใช้บ่อยๆ หากไม่ได้นำมาใช้อาจจะลืมได้

๑.๔) กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎนี้ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทั้งสองสิ่งจะเชื่อมโยงกันได้ ถ้าสามารถสร้างสภาพอันน่าพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน เช่นการที่ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูก จะทำให้มีความรู้สึภาคภูมิใจ กระตือรือร้นที่จะศึกษาเนื้อหาสาระอื่นๆ ต่อไป หรือการได้รับรางวัลจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ก็เป็นแรงเสริมที่สำคัญให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียน

๒) ทฤษฎีของสกินเนอร์ (B.F. Skinner) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑) เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) ที่แสดงส่วนมากของมนุษย์ ประกอบด้วยการตอบสนองที่แสดงออกมา พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นบ่อยเพียงไร ด้วยความถี่ที่เรียกว่า อัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกพฤติกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ เพราะมีการเสริมแรง

๒.๒) การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อสิ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฝึกสามารถให้สิ่งเร้าใหม่ ซึ่งอาจทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยน ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เราเรียกสิ่งนั้นว่า ตัวเสริมแรง

๒.๓) การเสริมแรงทันทีทันใด (Immediacy of Reinforcement) สิ่งเร้าที่มีตัวเสริมแรงจะต้องเกิดขึ้นทันทีหลังจากที่มีการตอบสนองหรือไม่ได้คำตอบ

๒.๔) การยุติการตอบสนอง (Extinction) ถ้าการตอบสนองนั้นมีการเสริมแรงแล้วมีการตอบสนองในอัตราที่สูง เราอาจลดอัตราการตอบสนองลงมาอยู่ในระดับเดิมของมันได้โดยไม่มี การเสริมแรงของการตอบสนองนั้น

๒.๕) การคัดรูปพฤติกรรม (Shaping) พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างที่ซับซ้อนมากจะประกอบด้วยขั้นต่างๆ ต่อเนื่องกันไป ซึ่งเราเรียนรู้จะบรรลุผลได้ดี เพราะการทำมาเป็นขั้นๆ

เคมป์และเดย์ตัน (Kemp and Dayton, 1985 : 14-15) ได้กล่าวว่า ถึงทฤษฎีการเรียนรู้การออกแบบและการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑) แรงจูงใจ (Motivation) ความต้องการ ความสนใจ ความปรารถนา ที่จะเรียนรู้ของนักเรียนจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น การสร้างความสนใจให้เกิดแรงจูงใจกับนักเรียน โดยการใช้สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและจำเป็น

๒) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) การจัดสื่อการเรียนการสอนให้กับนักเรียนต้องคำนึงถึงเป็นอันมากเพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่าง ๆ กัน

๓) วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (Learning Objectives) ในการจัดการเรียนการสอนหากนักเรียนทราบจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ก็จะทำให้นักเรียนมีโอกาสบรรลุจุดประสงค์ได้มากกว่าที่ไม่ทราบ นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้อย่างช่วยในการวางแผนสร้างสื่อการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้ทราบว่าควรบรรลุเนื้อหาอะไรในสื่อ

๔) การจัดเนื้อหา (Organization of Content) การเรียนรู้ง่ายขึ้นหากมีการจัดลำดับเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนและสมเหตุสมผล

๕) การจัดเตรียมความรู้ที่มีมาก่อน (Pre – Learning Preparation) บางครั้งการเรียนรู้สาระหนึ่งๆ จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีมาก่อน ดังนั้นการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงธรรมชาติและระดับการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม เพื่อจัดเตรียมความรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียน

๖) อารมณ์ (Emotion) การเรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลพอๆ กับการสามารถทางสติปัญญา ดังนั้นการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรตอบสนองอารมณ์ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ

๗) การมีส่วนร่วม (Participation) การเรียนรู้จะเกิดผลอย่างรวดเร็ว และคงทนหากได้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางสติปัญญาและทางกายภาพ และควรจัดเป็นเวลายาวนานกว่าการเรียนรู้ โดยการฟังหรือการดู

๘) การสะท้อนกลับ (Feedback) การเรียนรู้เพิ่มขึ้น หากนักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจ

๙) การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อนักเรียนบรรลุผลในการเรียนรู้เนื้อหาสาระใดแล้ว ก็จะถูกกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้นี้เป็นรางวัลที่สร้างความเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางบวกแก่นักเรียน

๑๐) การฝึกปฏิบัติและการกระทำซ้ำ (Practice and Repetition) บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของความรู้และทักษะได้ จะต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติและการทำซ้ำอยู่เสมอซึ่งจะนำไปสู่ความคงทนในการเรียนรู้

๑๑) การนำไปประยุกต์ใช้ (Application) ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาของการเรียนรู้ คือ การเพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคล ในการประยุกต์หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับปัญหาหรือสภาพการณ์ใหม่ได้

จากการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจ และเร้าความสนใจให้นักเรียนเกิดความพร้อมและต้องการที่จะเรียนรู้ นักเรียนทราบจุดประสงค์ในการเรียนรู้และความต้องการความสำเร็จ เนื้อหาและกิจกรรมสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยนักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดในเรื่องที่เรียนนั้นตามความเหมาะสม ให้ข้อมูลย้อนกลับ รับทราบผลการกระทำของตนเอง และนักเรียนสามารถนำไปแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนได้ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาหรือสภาพการณ์ใหม่ได้

๒.๕.๔ ประเภท/องค์ประกอบ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

ลารวรรณ โสมแพน (๒๕๕๐, ๑๑) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑) ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

๑.๑ ชื่อชุดกิจกรรม

๑.๒ ชื่อหน่วย หมายถึง หัวข้อย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม

๑.๓ คำชี้แจง สำหรับนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรม

๑.๔ ส่วนเนื้อหา

๑.๔.๑ สารการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหารายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม

๑.๔.๒ จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ของเนื้อหาในหน่วยย่อยของชุดกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด

๑.๔.๓ เวลาที่ใช้ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมในหน่วยของชุดกิจกรรม

๑.๔.๔ ใบความรู้ เนื้อหาสาระ

๑.๔.๕ กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล

๑.๔.๖ การประเมินผล คือ แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม

๑.๕ ภาคผนวก ประกอบด้วยเฉลยแบบฝึกหัด เฉลยกิจกรรม เฉลยแบบทดสอบ

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (๒๕๕๐, ๕๒) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนไว้ ๔ ประการดังนี้

๑) คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นเครื่องมือหรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนให้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจทำเป็นรูปเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

๒) บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงานมีเท่ากับจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย คำอธิบาย คำสั่ง และการสรุปบทเรียน นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด ๖X๘ นิ้ว

๓) เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลายแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๑ ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ (Fact Sheet) ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม

๓.๒ ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ (Slide) วิดีทัศน์ (Video) ซีดีรอม (CD-ROM) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

๔) แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัด และประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังเรียน อาจเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่ เลือกตอบหรือกาเครื่องหมายถูกผิดก็ได้

อภิชาติ ชมภูทัศน์ (๒๕๕๒, ๗๗) ได้เสนอแนะองค์ประกอบที่สำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าควรมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน ดังนี้

๑) ชุดกิจกรรม เป็นสื่อสำหรับให้นักเรียนใช้ศึกษาและฝึกปฏิบัติ แต่ละชุดมีส่วนประกอบดังนี้

๑.๑ คำชี้แจงสำหรับครู คือ รายละเอียดของชุดกิจกรรม กล่าวถึงส่วนประกอบของชุดกิจกรรม บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๑.๒ แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ของครูที่นำมาจากคู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้ทราบทิศทาง เป้าหมายและบทบาทของตนในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง

๑.๓ คำชี้แจงสำหรับนักเรียน คือ ส่วนที่ระบุรายละเอียดสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติในชุดกิจกรรม ประกอบด้วย เวลาที่ใช้ในชุดกิจกรรม รายการเอกสาร จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทนักเรียน

๑.๔ บัตรเนื้อหา คือ ส่วนที่เสนอความรู้ในเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้นักเรียนศึกษา ก่อนปฏิบัติกิจกรรม

๑.๕ บัตรกิจกรรม คือ กิจกรรมสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติหลังจากการเรียน

๑.๖ บัตรเฉลยกิจกรรม คือ เฉลยคำตอบของกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ความสามารถของตนเองหลังจากปฏิบัติกิจกรรม

๑.๗ แบบฝึกหัด คือ แบบฝึกหัดสำหรับให้นักเรียนทำหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญ และเกิดความรู้ที่คงทน

๑.๘ แบบทดสอบ คือ เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุด กิจกรรมแต่ละชุด

๒) คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรม คือ เอกสารสำหรับให้ครูใช้ประกอบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย บทนำ ส่วนประกอบของชุดกิจกรรม คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรม การดำเนินการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทครู บทบาทนักเรียน สิ่งที่ต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เฉลยกิจกรรม และแบบทดสอบย่อยก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบวัด ความสามารถทางการเรียนรู้ของนักเรียน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๒, ๙) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่ง ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

- ๑) คู่มือ สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดกิจกรรมและสำหรับผู้เรียนใช้ชุดกิจกรรม
- ๒) คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการเรียน
- ๓) เนื้อหาสาระบทเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมผู้เรียนทำรายงานหรือค้นคว้าต่อจาก ที่เรียนไปแล้ว
- ๔) กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำรายงานหรือค้นคว้าต่อจาก ที่เรียนไปแล้ว
- ๕) การประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (๒๕๖๐, ๒๙) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่ สำคัญ ๔ ด้าน ดังนี้

- ๑) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ศึกษาและปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพอาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ ผู้สอนต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของผู้เรียน การจัดชั้นเรียน
- ๒) คำแนะนำการใช้เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ของการเรียน
- ๓) สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษา เช่น เนื้อหา แบบฝึกหัดหรือ กิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ เฉลยกิจกรรม เฉลยแบบฝึกหัด เป็นต้น

๔) แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจว่า หลังจากใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จบแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้ คู่มือครูสำหรับผู้สอนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรม แบบฝึกหัด และแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้คู่มือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ และภาคผนวก

๒) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับครู และสำหรับนักเรียน แผนผังแสดงขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้/เนื้อหา กิจกรรม/แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยกิจกรรม/แบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน และบรรณานุกรม

๒.๕.๕ กระบวนการ/วิธีการ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนกระบวนการ/วิธีการในการสร้าง ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (๒๕๕๐, ๕๓ - ๕๕) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ คือ

๑) กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าจะกำหนดตามหลักสูตร หรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาวิชา และลักษณะของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับไม่เหมือนกัน

๒) กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือจะนำมาบูรณาการแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม

๓) จัดหน่วยการสอน จะแบ่งเป็นกี่หน่วย ในหน่วยหนึ่งๆ จะใช้เวลาเท่าใด ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและระดับผู้เรียน

๔) กำหนดหัวเรื่อง จัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อความสะดวกแก่การเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อยหรือประสบการณ์ประมาณ ๔ - ๖ หัวข้อ

๕) กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร

๖) กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึงจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน

๗) กำหนดกิจกรรมการสอน ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการผลิตสื่อการสอน

๘) กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากที่ได้ผ่านกิจกรรมมาแล้ว ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

๙) เลือกและผลิตสื่อการสอน แล้วควรจัดไว้เป็นหมวดหมู่ ก่อนที่จะนำไปหาประสิทธิภาพ

๑๐) สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย ต้องสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา และกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญ เมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเฉลยไว้ให้พร้อมก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพ

๑๑) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๒, ๔๓๘) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

๑) กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหาประสบการณ์ โดยกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการตามความเหมาะสม

๒) กำหนดหน่วยการสอน

๓) กำหนดการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวเรื่อง ซึ่งในแต่ละหัวเรื่อง จะใช้เวลาเท่าใด ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและระดับผู้เรียน ผู้สอนจะต้องกำหนดว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์อะไรแก่ผู้เรียนบ้าง

๔) กำหนดมโนทัศน์ และหลักการ โดยมโนทัศน์หรือหลักการที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง

๕) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง โดยเขียนเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

๖) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๗) กำหนดแบบวัดและประเมินผล โดยจะต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์

๘) เลือกและผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยจะต้องถือว่าวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น

๙) ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เพื่อเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน

๑๐) การใช้ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงแล้ว และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรม และตามระดับการศึกษา

สุนทร สินธพานนท์ (๒๕๖๐, ๒๙ - ๓๑) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมี ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๑) เลือกหัวข้อ (Topic) ควรเลือกหัวข้อที่ได้มาจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ไว้ว่าหัวข้อใดจึงจะ เหมาะสมกับระดับช่วงชั้นที่จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วกำหนดหัวข้อย่อย ๆ ตามลำดับก่อนหลัง เพื่อขยายรายละเอียดของเนื้อหาต่อไป

๒) เนื้อหา ควรเหมาะสมกับผู้เรียน มีการใช้คำอธิบาย มีภาพประกอบบ้าง ในบางกรณี ที่พิจารณาพบว่าเนื้อหามีความยาก เพื่อให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น

๓) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ต้องครอบคลุมเนื้อหา และสามารถวัดผลเชิงพฤติกรรมได้ อย่างชัดเจน

๔) สร้างแบบทดสอบ การสร้างมี ๓ แบบ คือ

๔.๑) แบบทดสอบวัดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ก่อนที่จะมาเรียนเพียงพอหรือไม่

๔.๒) แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลย่อย เพื่อวัดความรู้ในแต่ละเนื้อหาย่อย

๔.๓) แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลการเรียน ประเมินผลหลักจากการศึกษาชุดกิจกรรม การเรียนรู้จบ

๕) จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำสั่ง เนื้อหา แบบฝึกหัด เฉลย แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และเฉลยแบบทดสอบ

๖) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักการสำคัญ คือ

๖.๑) ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้เพียงคอย ชี้แนะและควบคุมการเรียนการสอน

๖.๒) เลือกกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้

๖.๓) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ความสามารถที่จำเป็นของผู้เรียนต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบันและอนาคต คือ ๑) สมรรถนะการจัดการ ตนเอง ๒) สมรรถนะการสื่อสาร ๓) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม ๔) สมรรถนะการคิดขั้นสูง ๕) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ๖) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

๖.๔) มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

๗) การรวบรวมและจัดทำสื่อการสอน สื่อการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนของผู้เรียน สื่อการสอนบางชนิดอาจมีผู้จัดทำไว้แล้ว ผู้สอนอาจนำมาปรับปรุงดัดแปลงใหม่ให้สอดคล้อง กับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่ต้องการสอน ในกรณีที่ไม่มีสื่อที่ตรงตามจุดประสงค์ที่จะสอน ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการสอนขึ้นมาใหม่

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ การกำหนดเนื้อหา และจัดแบ่ง เนื้อหาเป็นหัวข้อย่อย ๆ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาที่ใช้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผลที่ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไข ข้อบกพร่อง จากนั้นทำการทดลองใช้และปรับปรุงข้อบกพร่องจนได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

๒.๕.๖ การประยุกต์ใช้

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบชุดกิจกรรมด้วยการประยุกต์สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดเนื้อหาที่จะนำมาสร้างเป็นชุดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๓ แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวเรื่อง

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหัวเรื่องให้สอดคล้อง ครอบคลุมกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กำหนดเวลาที่ใช้ และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๕ ออกแบบและจัดทำโครงร่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละเล่มประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหาแบ่งออกเป็นตอนย่อย ๆ ซึ่งในแต่ละตอนย่อยมีใบความรู้และกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยกิจกรรม เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๖ ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ออกแบบไว้

ขั้นตอนที่ ๗ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ นำข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ ๘ ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ ๙ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพสื่อการสอนดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (๒๕๕๐, ๔๒ - ๔๕, ๕๙) ได้ให้แนวทางว่าเกณฑ์ในการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อการสอน หาได้จากการประเมิน ดังนี้

๑) ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Evaluation of Process - E_1) คือ พิจารณาผลการประเมินกิจกรรมระหว่างเรียน

๒) ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (Evaluation of Product - E_2) คือ พิจารณาจากผลการสอบหลังเรียน

การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 มีค่าเท่าใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นพุทธิพิสัย มักจะต้องไว้ที่ ๘๐/๘๐, ๘๕/๘๕, ๙๐/๙๐ ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะพิสัย หรือ จิตพิสัย อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น ๗๕/๗๕ ในกรณีที่ประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ อาจอนุโลมให้มีระดับความผิดพลาดได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ประมาณร้อยละ ๒.๕ - ๕.๐ ดังนั้น ประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น อาจกำหนดไว้ ๓ ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์ และต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ

วารุ เพ็งสวัสดิ์ (๒๕๔๖, ๔๒ - ๔๔) จำแนกวิธีการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็น ๒ วิธี คือ

๑) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูพิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำ สื่อต่างๆ แบบประเมินอาจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือเป็นแบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

๒) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เรียน มีลักษณะเช่นประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะพิสูจน์คุณภาพ และคุณค่าของสื่อการสอน นั้นๆ โดยจะวัดว่า ผู้เรียนที่เกิดการเรียนรู้อะไรได้บ้าง โดยคำนวณหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม ใช้สูตร E_1/E_2 ซึ่งหมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Evaluation of Process - E_1) / ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (Evaluation of Product - E_2)

๒.๑) ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Evaluation of Process - E_1) คือ ประเมินผลต่อเนื้อหา ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลายๆ พฤติกรรม เรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายบุคคล ซึ่งได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้

๒.๒) ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (Evaluation of Product - E_2) คือ ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย ซึ่งการที่จะกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 มีค่าเท่าใดนั้น ผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณา โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักตั้งค่าไว้ ๘๐/๘๐, ๘๕/๘๕, ๙๐/๙๐ ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ อาจจะต้องต่ำกว่านี้ เช่น ๗๕/๗๕ เป็นต้น

คำนวณค่าทางสถิติดังนี้

สูตรที่ ๑

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum x}{n}\right)}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรืองานระหว่างเรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดระหว่างเรียนทุกชิ้นรวมกัน

n แทน จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ ๒

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{n}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

n แทน จำนวนผู้เรียน

พิสนุ พองศรี (๒๕๕๑, ๘) ได้กล่าวว่าเกณฑ์ในการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อการสอน หลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจโดยใช้วิธีการหา IOC แล้วการหาประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย E_1 เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการและ E_2 เป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์โดยนวัตกรรมการ ด้านพุทธิพิสัย ควรมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ ๘๐/๘๐ และด้านทักษะพิสัย ควรมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ ๗๐/๗๐ ขึ้นไป โดย E_1/E_2 ไม่ควรต่างกันเกินร้อยละ ๕.๐๐ และเกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพของสื่อการสอน ว่ามี ๓ ระดับ คือ

๑) สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อการสอนมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสูงกว่าเกณฑ์เกินร้อยละ ๒.๕ ขึ้นไป

๒) เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อการสอนมีค่าเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน ร้อยละ ๒.๕

๓) ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของสื่อการสอนมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ ๒.๕ ของเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สมบัติ กาญจนารักพงศ์ (๒๕๔๘, ๔๙ - ๕๐) ได้ให้แนวทางถึงขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑) การทดสอบแบบเดี่ยว (๑ : ๑) เป็นการทดสอบกับผู้เรียน ๑ - ๓ คน โดยใช้เด็ก อ่อน เด็กปานกลาง และเด็กเก่ง พร้อมสอบถามความคิดเห็น ปัญหาในการใช้สื่อการสอน ภาษา และ ความต้องการเพิ่มเติม นำผลการทำแบบฝึกหัด กิจกรรม แบบทดสอบที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพ

๒) การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) เป็นการทดสอบกับผู้เรียน ๕ - ๙ คน (ละ ผู้เรียนที่เก่งกับอ่อน) แล้วสอบถามความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการ นำผลการทำแบบฝึกหัด กิจกรรม แบบทดสอบมาวิเคราะห์คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุง

๓) การทดสอบแบบกลุ่มใหญ่ (๑ : ๑๐๐) เป็นการทดลองกับผู้เรียน ๒๕ - ๓๐ คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่า เกณฑ์ไม่เกิน ๒.๕ % ก็ให้ยอมรับ

สำลี รักสุทธิ (๒๕๕๑ : ๑๔๔ - ๑๔๕) กล่าวว่าไว้ว่า เมื่อผลิตสื่อการสอนเป็นต้นฉบับแล้ว ต้องนำสื่อการสอนไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

๑) การทดลองแบบเดี่ยวหรือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-To-One-Testing) หรือ ๑ : ๑ คือทดลองกับผู้เรียน ๓ คน โดยใช้เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง ต่ำ และปานกลาง นำผลที่ได้คำนวณหา ประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวจะมีค่าต่ำกว่า เกณฑ์มาก

๒) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) หรือ ๑ : ๑๐ คือ ทดลองกับ ผู้เรียน ๖ - ๑๐ คน นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓) การทดลองภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่ (Large Group Testing) หรือ ๑ : ๑๐๐ คือ ทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น ๓๐ - ๑๐๐ คน นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

อีกครั้งหนึ่งผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำจากเกณฑ์ ไม่เกินร้อยละ ๒.๕ ก็ยอมรับ แต่ถ้าต่างกันมากต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพใหม่ โดยยึดหลักความเป็นจริงเป็นเกณฑ์

รัตนะ บัวสนธิ (๒๕๕๒, ๕๐) ได้กล่าวถึงการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม ไว้ว่า การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม เป็นการพิจารณาว่าเมื่อนวัตกรรมผ่านการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแล้วผลจะเป็นประการใด โดยที่การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมมีลำดับขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

๑) การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (๑ : ๑) คือ การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยที่บุคคลดังกล่าวนี้จะคัดเลือกมาจากผู้ที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย ๓ คน ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ซึ่งการทดลองใช้นวัตกรรมแบบหนึ่งต่อหนึ่งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อตรวจสอบว่า นวัตกรรมนั้นสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างเพียงไร คำสั่ง คำชี้แจง และรายละเอียดที่มีอยู่ในนวัตกรรมนั้นบุคคลเหล่านี้มีความรู้และเข้าใจหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงนวัตกรรมให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป การประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งนั้นจึงมุ่งไปที่การค้นหาข้อจำกัดที่ได้จากคำแนะนำบอกเล่าของบุคคลที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสำคัญ เพื่อที่จะนำคำแนะนำที่ได้นี้ มาปรับปรุงนวัตกรรมตามที่กล่าวนั่นเอง

๒) การประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) หมายถึง นำนวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งมาทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น เช่น ใช้กลุ่มบุคคล จำนวน ๙ คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ๓ คน ปานกลาง ๓ คน ต่ำกว่า ๓ คน

๓) การประเมินประสิทธิภาพภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) หมายถึง นำนวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข ทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ผู้เรียนทั้งชั้น จำนวน ๓๐ - ๑๐๐ คน นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์ การประเมินประสิทธิภาพภาคสนามนี้จะมีการวิเคราะห์หาค่าบ่งบอกดัชนีหรือเกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่เรียกว่าค่า E_1/E_2 โดยที่เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของนวัตกรรมการศึกษาเท่าที่นิยมใช้จะมีสามเกณฑ์ ได้แก่ ๗๕/๗๕ หรือ ๘๐/๘๐ และ ๙๐/๙๐ การใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพนวัตกรรมการศึกษาเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งจากสามเกณฑ์นี้ มีหลักพิจารณาว่า ถ้านวัตกรรมศึกษานั้น ๆ มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่ลักษณะซับซ้อนหรือมีเนื้อหาสาระค่อนข้างยากก็จะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ ๗๕/๗๕ แต่ถ้ามีเนื้อหาสาระไม่ยากมาก มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะปานกลางนิยมใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ ๘๐/๘๐ มากที่สุด ในทำนองเดียวกัน ถ้าเป็นนวัตกรรมที่มีเนื้อหาสาระมุ่งปฏิบัติหรือมุ่งพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor Domain) จะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ ๙๐/๙๐ นอกจากจะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพตามหลักการที่กล่าวแล้ว สิ่งที่น่าสนใจพิจารณาประกอบในการเลือกใช้เกณฑ์ คือ พื้นฐานความรู้เดิมหรือความสามารถทางการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ได้รับการทดลองใช้และกลุ่มตัวอย่างด้วยเช่นกัน เมื่อนวัตกรรม

การศึกษาผ่านการหาประสิทธิภาพและได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นต่อไป หลังจากคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 แล้ว ผลลัพธ์ที่ได้มักจะใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน ๕% ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่า นักเรียนได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน ๒.๕ – ๕ % แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ ๒.๕% การยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมมี ๓ ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่าเกณฑ์ และต่ำกว่าเกณฑ์

สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน มีการกำหนดค่าประสิทธิภาพของคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของกระบวนการและผลลัพธ์ การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพว่ามีค่าเท่าใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระโดยเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นความรู้ ความเข้าใจ และความจำ ควรตั้งประสิทธิภาพไว้ไม่ต่ำกว่า ๘๐/๘๐ ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะการปฏิบัติอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น ๗๕/๗๕ เป็นต้น ทั้งนี้ E_1 และ E_2 มักจะใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน ๕% และเกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพมี ๓ ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ คือ สูงกว่าเกณฑ์มากกว่า ร้อยละ ๒.๕ ขึ้นไป เท่ากับเกณฑ์ คือ ค่าประสิทธิภาพเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่เกินกว่าร้อยละ ๒.๕ และต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ค่าประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกินร้อยละ ๒.๕ แต่ให้ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการหาค่าประสิทธิภาพ ๓ ขั้นตอน ดังนี้ แบบรายบุคคล (๑ : ๑) แบบกลุ่ม (๑ : ๑๐) และแบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐)

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลฉัตร กล่อมอิม (๒๕๖๔) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา บนพื้นฐานอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิทยาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๒) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ ๓) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นงานวิจัยและพัฒนากลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ ๓ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ปีการศึกษา ๒๕๖๓ จำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้สถิติทดสอบแบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test) ผลการศึกษาพบว่า ๑) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่าการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมระดับมาก ๒) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี ๕ องค์ประกอบ คือ (๑.๑) หลักการ (๑.๒) วัตถุประสงค์ (๑.๓) สารการเรียนรู้ (๑.๔) กิจกรรมการเรียนรู้ (๑.๕) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ชั้นที่ ๑ ระเบิดจากข้างใน ชั้นที่ ๒ มีส่วนร่วม ชั้นที่ ๓ องค์กรวม และชั้นที่ ๔ สะท้อนองค์ความรู้ ๓) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า (๓.๑) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๓.๒) นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะในการคิดออกแบบการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ (๓.๓) นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

บังอร เสรีรัตน์ (๒๕๖๔) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสานรายวิชาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การ

วิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสานรายวิชาสำหรับ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ๒) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสานรายวิชาตามเป้าหมายของรายวิชา คือ สมรรถนะการทำงาน เป็นทีมในการศึกษาชุมชน กลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลองได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักศึกษา สาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชั้นปีที่ ๒ ที่เรียนวิชา จิตวิทยาสังคมและชุมชน และวิชาพลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม จำนวน ๖๔ คน การดำเนินการ วิจัยมี ๒ ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบ ผสานรายวิชาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ ๒ การทดลองและศึกษาผลการใช้รูปแบบ การเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสานรายวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือคู่มือ แบบสังเกต พฤติกรรม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์สาม เสา (Triangulation method) ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบ ผสานรายวิชา มี ๔ องค์ประกอบ คือ แนวคิด จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนการสอน และผล ที่ได้รับจากรูปแบบ ๒) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มี สมรรถนะการทำงานเป็นทีมในการศึกษาชุมชนหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ การปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการเปิดใจพร้อมประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง การรักษาความสัมพันธ์อันดี การแก้ปัญหาอย่างสันติและทักษะการเก็บข้อมูล

ศิริัญญา เซ็นกลาง (๒๕๖๔) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การวัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้เสริมสร้างสมรรถนะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๒) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๓) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๔) เพื่อพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตร สถานศึกษาในการเรียนรู้วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๕) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ กลุ่ม ตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ อยู่ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียน เมืองพลพิทยาคม ๑ ห้องเรียน จำนวน ๔๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑) แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การวัดผล

ประเมินผล พัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๒) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๓) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัส ๔) แบบประเมินสมรรถนะ ๕) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ได้แก่ ๑) ค่าร้อยละ ๒) ค่าเฉลี่ย ๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ๔) Paired Sample t-test ผลการวิจัย พบว่า ๑) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีประสิทธิภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐๐ ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓) สมรรถนะตามหลักสูตรของสถานศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ ๘๑.๒๒ และอยู่ในระดับดี ร้อยละ ๑๗.๒๘ ๔) ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = ๓.๖๐, S.D.= ๐.๔๒)

อารีย์ ปรีดีกุล^{๑๔} (๒๕๖๓) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ ปี การศึกษา ๒๕๖๒ โรงเรียนบ้านไร่ (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ ๑๕๕) อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๒๑ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๑๔ ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และการหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งได้ทดลอง ๓ ชั้นตอน มีผลดังนี้ ๑. การหาประสิทธิภาพรายบุคคล มีค่าเท่ากับ ๘๓.๔๓/๘๕.๗๑ ผ่านเกณฑ์การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ๒. การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก มีค่าเท่ากับ ๘๑.๔๓/๘๗.๘๖ ผ่านเกณฑ์การสร้างและ

^{๑๔} อารีย์ ปรีดีกุล, “การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”, วารสารครุพิบูล ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔), ISSN 2351-0943 (Print) ISSN 2586-8969 (Online).

พัฒนา เครื่องมือ ๓. การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม มีค่าเท่ากับ ๘๒.๗๕/๘๕.๐๐ ผ่านเกณฑ์การ
สร้างและพัฒนาเครื่องมือ

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๔ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๒) เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๓) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๔) เพื่อประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development= R&D) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R_1) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D_1) เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R_2) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D_2) เพื่อประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๓.๒ วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ การวิจัย (Research) (R_1): Analysis) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑) ศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ ของชุมชน และสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เพื่อหาข้อบกพร่อง และปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ ยังสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เพื่อนำมาพิจารณาในการกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป ดังนี้

๑.๑) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนากำหนดเนื้อหาไว้อย่าง กว้างขวาง ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความยืดหยุ่นในการเลือกเนื้อหาที่จะสอน แต่ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะใน การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น

๑.๒) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในวิชาพระพุทธศาสนาในระดับปาน กลาง ขาดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

๑.๓) ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางพระพุทธศาสนาโดยตรง แต่ขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นไปอย่างจำเจ

๒) ศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลระบบการจัดการเรียนรู้ ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในส่วนของ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของแต่ละรายวิชา และทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ ในโครงสร้างหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดสัดส่วน น้ำหนักความสำคัญ จัดทำโครงสร้างรายวิชา นำมากำหนด สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด สาระการ เรียนรู้ / เนื้อหา และการกำหนดวิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์ ในการวัดและประเมินผลรายวิชา ดังนี้

๒.๑) จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ เข้าใจ และปฏิบัติได้หลัง เรียนจบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจุดประสงค์การเรียนรู้ของการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการ ทำงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็น ทีมที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ แก้ปัญหาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานอย่างเป็นระบบ

๒.๒) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นในครั้งนี้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลง มือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และทำงานร่วมกันเป็นทีม เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรม การแก้ปัญหาร่วมกัน กิจกรรมการนำเสนอผลงาน

๒.๓) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด ไว้ โดยครูผู้สอนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้อย่างเต็มที่

๒.๔) การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน โดยการประเมินผลการเรียนรู้ในครั้งนี้ จะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์ และแบบประเมินผลการเรียนรู้

๓) ศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลของขอบเขตด้านเนื้อหาของการออกแบบ การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ดังนี้

๓.๑) หลักการและแนวคิดในการทำงานเป็นทีม นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ ประโยชน์ และทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมไปถึงแนวคิดในการทำงานเป็นทีมตามหลักพระพุทธศาสนา

๓.๒) ทักษะการทำงานเป็นทีม นักเรียนจะได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการแบ่งงานกันทำ ทักษะการประสานงาน ทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น

๓.๓) การประยุกต์ใช้ทักษะการทำงานเป็นทีมในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะได้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมไปประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตจริง เช่น การทำงานกลุ่มในโรงเรียน การทำงานกลุ่มในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร

๔) ศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะทางการศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นทักษะการดำเนินชีวิตที่จำเป็นเรียกว่า 3R8C จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ โดยอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ องค์ประกอบ และมีความจำเป็นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นประสิทธิผล ต่อไป

๕) ศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้ง หนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ โดยอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความสำคัญ ความจำเป็นในการการจัด มีองค์ความรู้อย่างไรบ้าง นำมาใช้ปฏิบัติได้อย่างไร ในการสังเคราะห์ออกแบบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการ ทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ รายวิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๕ ด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างอย่างมีคุณภาพ

๖) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากข้อ ๕) มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ ในการออกแบบการเรียนรู้ออกแบบเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ นำมาออกแบบเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ ๑ สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง ต่อไป

๗) ออกหนังสือ ขอใบรับรองจริยธรรมของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัย

๘) ออกหนังสือจาก วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๙) ติดต่อประสานงานโดยการส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองถึงที่ทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งทางไปรษณีย์ นัดวันเวลาสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑๐) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะทางการศึกษาใน ยุคศตวรรษที่ ๒๑ นำมาออกแบบมาเป็นคำถามสำหรับใช้ในการ สัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง กับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/ ศึกษาราชการแทน/ผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน ๓ คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ/หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน ๓ คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการ/ ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ฝึกสอน จำนวน ๕ คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยพิจารณาจากผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ภาคกลางและภาค ตะวันออก ครั้งที่ ๗๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ จังหวัด ราชบุรี ระหว่าง วันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๖ ที่ประสบความสำเร็จจากการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้ แบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการสอนแบบโครงงาน (Project Based Learning) โดยได้รับรางวัลระดับ เหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดง เพื่อนำมาศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นแนวทางในการ ออกแบบเป็นกิจกรรม

๑๑) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยขออนุญาต บันทึกลายเสียง บันทึกรูปภาพ ในระหว่างวันที่ ๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง วันที่ ๓๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ทำการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น ๓๔๙ คน และเก็บข้อมูลกลับมาให้ครบร้อยละ ๑๐๐

๑๑) นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการถอด เทปบันทึกเสียง เป็นเอกสารเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๑๒) สรุป วิเคราะห์ ข้อมูล จากเอกสาร นำผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และเอกสารข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D₁): Development) เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลระบบการจัดการ เรียนรู้ในขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R₁) มาสังเคราะห์

๒) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ ในพื้นที่การพัฒนาระบบการจัดการ เรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการกับหลักอิตปปัจจยตา เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเสือโคร่งมรดก แห่งป่าห้วยขาแข้ง ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๘ รูป/คน โดยมีคุณสมบัติ ๑) พระสงฆ์ / นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๒ รูป ๒)

นักวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์ จำนวน ๒ รูป/คน ๓) ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รักษา
ราชการแทน/ผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน ๒ รูป/คน ๔) ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม จำนวน ๒ รูป/คน เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ความเชื่อ และประสบการณ์ของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมุ่งเน้นไปที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ ร่วมกันของผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบ

๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สังเคราะห์ออกแบบเป็นระบบ
การจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำ
เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้วิจัยออกแบบ PSLDC Model ๕ ชั้น สู่
ความสำเร็จ ประกอบด้วย

๓.๑) ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน เป็นขั้นตอนแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็น
การกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้
การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๓.๒) ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง เป็นขั้นตอนที่ ๒ ของการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ เป็นการจัดระเบียบองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นรูปแบบที่สัมพันธ์กัน โครงสร้างมี
ความสำคัญในทุกสิ่ง ตั้งแต่สิ่งมีชีวิต วัตถุ ไปจนถึงระบบสังคม โครงสร้างที่ดีจะช่วยให้องค์ประกอบ
ต่าง ๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๓) ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง เป็นขั้นที่นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้
เดิม เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ชีวิต และเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของสังคมและชุมชน ครู
สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้ได้ตามแนวทาง ดังนี้ ๑) เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ๒)
เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ชีวิต ๓) เชื่อมโยงความรู้กับบริบทของสังคมและชุมชน

๓.๔) ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ เป็นขั้นตอนที่ครูหรือผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จาก
การสำรวจวิเคราะห์ความต้องการและลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาสาระ และบริบทของการเรียนรู้มา
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น
ความสนใจ ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้เรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ระยะเวลา
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ ๑) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่
กำหนด ๒) สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและบริบทของการเรียนรู้ ๓) เหมาะสมกับความสนใจ
ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้เรียน ๔) ทำทนาย กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ๕)
สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๕) ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการ
เรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด โดยครูอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การซักถาม การ
อภิปราย การนำเสนอผลงาน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้และความเข้าใจของตนเอง ครูควรเน้น
ให้นักเรียนได้สรุปผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นระบบ โดยการระบุประเด็นสำคัญ ๆ ของการ
เรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

มาบูรณาการกับรายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่าง มาออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นทักษะการดำเนินชีวิตที่จำเป็นทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

๓) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปตรวจสอบคุณภาพความ และความเที่ยงตรง ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่จะนำไปจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จัดพิมพ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัยใน ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) เป็นขั้น ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑) ออกหนังสือจาก วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์แหล่งพื้นที่การวิจัยกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยรูปแบบ PSLDC Model ที่ผู้วิจัยออกแบบสำหรับดำเนินการวิจัย

๒) ผู้วิจัยได้นำระบบการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบ PSLDC Model มาใช้กับนักเรียนกลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลานสักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๓๐ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

๓) ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ PSLDC Model บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ลงพื้นที่การวิจัยและดำเนินการทดลองการวิจัยด้วยการลงมือสอนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวของผู้วิจัยเอง ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ โดยขออนุญาตบันทึกเสียง บันทึกภาพ กลับมาให้ครบร้อยละ ๑๐๐ ตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๑) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ก่อนเรียน

๓.๒) ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ PSLDC Model

๓.๓) ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ ๕ นาที แล้วบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคลไว้

๓.๔) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ PSLDC Model ที่ได้วางแผนไว้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักรวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) สำหรับใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน ๔ เล่ม ระยะเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ในรายวิชาที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบและผู้สอนด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างครบถ้วนทั้ง ๔ ชุด บันทึกคะแนนการทำกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วยและแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคล และรายชุดไว้

๓.๕) หลังจากดำเนินการการวิจัย ครบตามกำหนดเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมงผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แต่มีการสลับข้อคำถาม และสลับตัวเลือก ใช้เวลาในการทดสอบ ๕ นาที แล้วบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคลไว้

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จัดพิมพ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัยใน ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D₂) เป็นขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D₂) เพื่อประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑) นำผลที่ได้จากการดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนที่ ๑ ถึง ขั้นตอนที่ ๓ ข้อมูลที่ได้ มาสังเคราะห์ เพื่อประเมินและรับรองระบบการจัดการเรียนรู้

๒) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ทำแบบสอบถามความพึงพอใจ หลังเรียนวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้รูปแบบ PSLDC Model ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๑๒ ข้อ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับเดียวกันกับแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนเรียน โดยใช้วิธีการสลับข้อให้ต่างกัน เพื่อรับรองระบบการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

๓) นำผลคะแนนที่ได้จากระบบการจัดการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) แบบฝึกหัดท้ายหน่วย แบบทดสอบหลังเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อประเมินและรับรองการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ดังนี้

๓.๑) หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้รูปแบบ PSLDC Model ๕ ชั้น สู่ความสำเร็จ โดยใช้สูตรประสิทธิภาพของกระบวนการหรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₁/E₂)

๓.๒) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้รูปแบบ PSLDC Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสำหรับรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

๓.๓) หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้รูปแบบ PSLDC Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสำหรับรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

๓.๓ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยต้นแบบและพื้นที่ที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

๓.๓.๑ **พื้นที่ต้นแบบ** ได้แก่ พื้นที่การวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการ ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับ ครู นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในจังหวัดอุทัยธานี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นพื้นที่ต้นแบบการศึกษาวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” จำนวน ๗ แห่ง คือ

๑) โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ๑๙๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๓๐

๒) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ๒๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๓๐

๓) โรงเรียนอุทัยธรรมานวัตรวิทยา ๑๑๔ หมู่ ๑ ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐

๔) โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ หมู่ที่ ๘ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๒๐

๕) โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม ๓๙/๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลตลุกคู่อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๒๐

๖) โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม หมู่ที่ ๒ บ้านดอนใหญ่ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๕๐

๗) โรงเรียนลานสักวิทยา ๒๑๗ ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๖๐

๓.๓.๒ **พื้นที่ที่นำผลการวิจัยไปขยายผล** ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ของโรงเรียนลานสักวิทยา ๒๑๗ ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๖๐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท

๓.๔ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๓.๔.๑ ประชากร^๑

ในการดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ครู นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง รวมประชากร ทั้งสิ้น จำนวน ๓,๔๘๕ คน

๓.๔.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คำนวณมาจากกลุ่มประชากรที่มีพื้นที่ตั้งอยู่รอบหรือใกล้เคียงในเขตอำเภอลานสัก ที่ผู้วิจัยสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการวิจัยจากสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ครู นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง รวมประชากร ทั้งสิ้น จำนวน ๓,๔๘๕ คน นำมาคำนวณกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) คำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๕๙ คน โดยเลือกจากคุณสมบัติ คือ

- ๑) พระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน ๑๐ รูป
- ๒) ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รักษาราชการแทน/ผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน ๑๐ คน
- ๓) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน ๑๐ คน
- ๔) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๙ คน
- ๕) นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนที่มีพื้นที่ตั้งอยู่รอบหรือใกล้เคียงในเขตอำเภอลานสัก ที่ผู้วิจัยสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๒๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มทดลองสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนในเขตอำเภอลานสัก ที่ผู้วิจัยสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการวิจัย เป็นหน่วยในการเลือก

^๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท, สารสนเทศ สพม.อนชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://spmuncn.obec.go.th/> [๑๖ พ.ค. ๖๖].

๓.๔.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการดำเนินศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเอาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาวิจัยโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในพื้นที่พัฒนาระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เป็นสถานศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง โดยมุ่งเน้นพื้นที่ตั้งอยู่ โดยรอบหรือใกล้เคียงในเขตอำเภอลานสัก ที่ผู้วิจัยสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เลือกจากคุณสมบัติ คือ

ตารางที่ ๓.๑ แสดงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑	นางสงวนทรัพย์ ทิพรังศรี	ผอ.สถานศึกษา	โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตรวิทยา
๒	นางสาวพานธิภัก ภัคศิริรักษ์	ครู	โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตรวิทยา
๓	นางสุนันทา โลหะการก	ครู	โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม
๔	นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ	ครู	โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม
๕	นางสุภาวิตา บุตรภักดีกุล	ครู	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
๖	นางชนันดาภา ม่วงมี	ครู	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
๗	นางสาวเบ็ญญาภา ศรีเรืองพันธ์	รอง ผอ.สถานศึกษา	โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์
๘	นางจันจิรา เข็มชันภูมิ	ครู	โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์
๙	นางอำมลา กมลมาลย์	ครู	โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา
๑๐	นายอภิสิทธิ์ พรหมศิริ	ครู	โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา
๑๑	นายกิตติ จันทะเคลื่อน	ครู	โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม

๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ในพื้นที่การพัฒนาระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงาน เป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๘ รูป/คน โดยมีคุณสมบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็น

๒.๑) พระสงฆ์ หรือ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน	๒ รูป
๒.๒) นักวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ หรือ ครุศาสตร์	จำนวน	๒ คน
๒.๓) ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รอง.ผอ./ตัวแทน	จำนวน	๒ คน
๒.๔) ครู/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	จำนวน	๒ คน

๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อให้เกิดสมรรถภาพการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบเชิงรุกการจัดการเรียนรู้ (Active Learning) ด้านการทำงานเป็นทีม สำหรับรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

๓.๕.๑ แบบสัมภาษณ์ (Interview) มุ่งเน้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviewing Form) มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสาร บทความ ตำรา และช่องทางออนไลน์

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างคำถามการสัมภาษณ์ โดยสร้างข้อคำถามเกี่ยวข้องกับรูปแบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้น คุณภาพของผู้เรียน ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ๒) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

๓) นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย ๑) นายสมนึก มุขิตา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองชะนี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านคลองชะนี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต ๒ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ๒) ดร.นิรมล รอดไพ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนห้วยน้ำหอม วิทยาการ อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวิจัย ๓) นางกิงกาญจน์ เสนาธนศักดิ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ภาษา

๔) นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

๓.๕.๒ แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สวรรค์ ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ระยะเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเป็นแผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีม ดังนี้

ส่วนที่ ๑ บทนำ เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ คุณภาพของผู้เรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยมุ่งเน้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแยกแยะหลักสูตรให้เห็นองค์ประกอบย่อย โดยมุ่งหวังให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา และพฤติกรรม ของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ในส่วนของ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของแต่ละรายวิชา และทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ ในโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดสัดส่วนน้ำหนักความสำคัญ จัดทำโครงสร้างรายวิชา นำมากำหนด สาระสำคัญ หรือ ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ หรือ เนื้อหา และการกำหนดวิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์ ในการวัดและประเมินผลรายวิชา

ส่วนที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ดังนี้

๑) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ หรือ ตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้นำมาจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

๒) กำหนดสาระสำคัญ หรือ ความคิดรวบยอด ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา จากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ โดยการจัดเนื้อหา หลักการสำคัญ วิธีการที่ต้องการ ให้ผู้เรียนเกิดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเขียนในลักษณะข้อความที่สรุปเนื้อหาเป้าหมายอย่างสั้นๆ จะเขียนเป็นความเรียงหรือเขียนเป็นข้อก็ได้

๓) สาระการเรียนรู้ หรือ เนื้อหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา และการรวบรวมข้อมูลจัดทำจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ โดยเป็นองค์ความรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วยเทคนิคหรือวิธีการสอนจากครู ตามขอบข่ายของเรื่องที่กำหนดไว้ให้เรียน โดยเขียนเป็นประโยคหรือข้อความสั้นๆ ให้สอดคล้องครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านความรู้ (K) ได้แก่ เนื้อหาสาระ เพื่อพัฒนาด้านด้านความรู้ ความคิด ทั้ง ๖ ชั้น ของ Benjamin Bloom ๒) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (P) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึก ๓) ด้านคุณลักษณะ (A) เป็นอารมณ์ความรู้สึก การเห็นประโยชน์ คุณค่าของเรื่องที่เรียน ๔) สมรรถนะ หมายถึงการกำหนด ระดับพฤติกรรมบ่งชี้หลักตามระดับสมรรถนะ เพื่อพัฒนาระดับความสามารถของผู้เรียนผู้เรียน

๔) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา และการรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๔ โดยเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือบรรลุ การเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังนั้นจะต้องเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง คือ ความรู้ (Knowledge) กระบวนการ (Process) เจตคติ (Attitude)

๕) กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา และการรวบรวมข้อมูล จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาออกแบบเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนซึ่งต้องจัดให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการต่าง ๆ มาใช้ออกแบบ เป็น PSLDC ๕ ชั้น ความสำเร็จ โดยแบ่ง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล

๖) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมสื่อต่างๆ เช่น ใบความรู้ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อบุคคลกรณีศึกษา นิทาน เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ วัสดุทัศน แดบเสียง แผ่นโปรงใส Power Point กระดาษ ปากกา สี บัตรคำ บัตรความรู้ ใบงาน หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิง ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ ที่ใช้ประกอบในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบนั้นๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ศาลจังหวัด สถานีตำรวจ อนามัยตำบล ฯลฯ

๗) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นรายคาบ ได้แก่ การสังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นและการตรวจ ผลงาน การใช้แบบทดสอบ การทำแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ได้แก่ การนำผลงาน มาติดที่ป้ายนิเทศ การอ่านหนังสือเพิ่มเติมนอกเวลา การทำแบบทดสอบ ฯลฯ

๘) บันทึกลับหลังการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการไว้เพื่อผู้สอนจะสามารถประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

๙) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การใช้ภาษา ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และ ความสอดคล้องระหว่างเนื้อเรื่อง กิจกรรมและการวัดและประเมินผล (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๔๓) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปจัดการเรียนการสอนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบประเมินหาค่าความสอดคล้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +๑ หมายถึง แน่ใจว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ๑ หมายถึง แน่ใจว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย

๑) นางสาวธาร จีระดิษฐ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนลานสักวิทยา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวัดประเมินผลการศึกษา

๒) นางบรรจง เทพสุทธิ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การสอนสังคมศึกษา

๓) นางกิ่งกาญจน์ เสนาธนศักดิ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ภาษา

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งค่า IOC ที่ได้ ต้องอยู่ระหว่าง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ หากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งค่า IOC ที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ๐.๕ ผู้วิจัยต้องปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์

จากนั้นผู้วิจัย นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปประกอบเข้ากับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อีกเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

๓.๕.๓ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) สำหรับใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน ๔ เล่ม ระยะเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง ประกอบด้วย ๑) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา สำหรับครู ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้คู่มือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และตารางวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ และภาคผนวก เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและภาคผนวก ๒) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา สำหรับนักเรียน ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา แผนผังแสดงขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้อิงรายวิชาและตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้อิงรายวิชาแบบทดสอบก่อนเรียน กิจกรรม แบบทดสอบหลังเรียน และบรรณานุกรม

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา มีดังนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวรรค์ ชาตกร เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

๒) กำหนดเนื้อหา สำหรับนำมาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้อิงรายวิชา โดยพิจารณาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมมาออกแบบสู่รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ โดยแบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องย่อย ๆ จำนวน ๔ ชุด

ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา
ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญหาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา

ชุดที่ ๔ เรื่อง สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง

๓) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดให้สอดคล้องครอบคลุมกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหา และกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตารางแสดงที่ ๓.๓

ตารางที่ ๓.๒ แสดงกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

แผนฯ ที่	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน
๑	ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา	๑) ลักษณะทางสังคมของมนุษย์ในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธ ๒) คติความเชื่อทางศาสนา ในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธ	๒
๒	ชุดที่ ๒ เรื่องการตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา	๑) พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตน ได้อย่างสูงสุดวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา ๒) พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา	๒
๓	ชุดที่ ๓ เรื่องการพัฒนาศรัทธา และปัญหาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา	การพัฒนาศรัทธา และปัญหาที่ถูกต้อง	๒
๔	ชุดที่ ๔ เรื่อง สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง	๑) พุทธสาวก พระอนุรุทธเถระ พระองคุลิมาลเถระ ๒) พุทธสาวิกา พระธัมมทินนาเถรี จิตตคหบดี ชาดก มโหสถชาดก ๓) ศาสนิกชนตัวอย่าง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ดร.เอ็มเบตการ์	๔
		รวม	๑๐

๔) ออกแบบและจัดทำโครงร่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ใบความรู้ กิจกรรม แบบฝึกหัด เฉลยกิจกรรม เฉลยแบบฝึกหัด แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

๕) ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดตามโครงร่างที่กำหนดไว้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุด ประกอบด้วย ๑) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้) ๒) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู และสำหรับนักเรียน แผนผังแสดงขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยกิจกรรม เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน และบรรณานุกรม

๖) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ว่ามีความถูกต้อง/เหมาะสม/สอดคล้องกันหรือไม่ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ โดยใช้ความหมายคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมาก

๓ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมปานกลาง

๒ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อย

๑ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อยที่สุด

ส่วนท้ายเป็น ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิดจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ในงานวิจัยครั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน ประกอบด้วย

๑) นายภาณุพงศ์ มั่นพรม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนลานสักวิทยา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวัดประเมินผลการศึกษา

๒) นายสมนึก มุชิตา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองชะนี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านคลองชะนี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต ๒ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

๓) ดร.นิรมล รอดไพ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวิจัย

๔) นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การสอนสังคมศึกษา

๕) นางบรรจง เทพสุทธิ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ภาษา

ผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง ๕ ท่าน มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายถึง	มีคุณภาพมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึง	มีคุณภาพมาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึง	มีคุณภาพปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง	มีคุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง	มีคุณภาพน้อยที่สุด

๗) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ดังนี้

๗.๑) การทดลองแบบเดี่ยว (๑ : ๑) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย และไม่เคยผ่านการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวาง ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ เรื่องนี้ มาก่อน จำนวน ๓ คน เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ เก่ง ๑ คน ปานกลาง ๑ คน และอ่อน ๑ คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงความชัดเจนของภาษา ความยากง่ายของกิจกรรมและแบบฝึกหัด ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ ในระหว่างที่นักเรียนศึกษา ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับความสนใจ ของนักเรียน ความสามารถในการทำกิจกรรม และการทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย บันทึกคะแนนการทำ บัตรกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วย และแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคลและรายชุด แล้วนำ คะแนนจากบัตรกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วย แบบทดสอบหลังเรียนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ ๘๑.๗๕/ ๘๒.๓๒ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

จากนั้นผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงพัฒนาจุดบกพร่องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ภาพประกอบเนื้อหาให้สื่อความหมายชัดเจน ปรับปรุง พัฒนา คำถามในกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วย แบบทดสอบให้มีความชัดเจน มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน เพื่อนำไปสู่ การทดลองขั้นต่อไป

๗.๒) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาแก้ไข ข้อบกพร่องที่พบในขั้นการทดลองแบบเดี่ยวและนำไปจัดพิมพ์ใหม่ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา

๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย และไม่เคยผ่านการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องนี้มาก่อน จำนวน ๙ คน เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ เก่ง ๓ คน ปานกลาง ๓ คน และอ่อน ๓ คน โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยใน สารคดีที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ของภาคเรียนที่ผ่านมา โดย กลุ่มเก่ง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๗๖ ขึ้นไป กลุ่มปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๖๐ - ๗๕ ขึ้นไป กลุ่มอ่อน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๕๙ ลงมา โดยการให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ และหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียน ความสามารถในการทำกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อโดยใช้ข้อสอบเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน นำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ ๘๒.๕๔/๘๑.๗๐ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

จากนั้นผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปรับปรุงคำถามในกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วยและแบบทดสอบให้มีความชัดเจนและมีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน แล้วนำไปสู่การทดลองภาคสนามต่อไป

๓.๓) การทดลองภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาแก้ไขข้อบกพร่องที่พบในขั้นการทดลองแบบเดี่ยวและนำไปจัดพิมพ์ใหม่ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา อำเภอลานสัทธิ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย และไม่เคยผ่านการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องนี้มาก่อน จำนวน ๓๐ คน โดยก่อนการทดสอบใช้ชุดกิจกรรมให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ และหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียน ความสามารถในการทำกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ โดยใช้ข้อสอบเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน นำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ ๘๒.๕๔/๘๑.๗๐ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

๔) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ทำการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ตามข้อบกพร่องที่พบ แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และทำสำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๕.๔ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นข้อสอบชนิด ปรนัย แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และ การทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน ๒๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ของหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวรรค์ ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาสังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ศึกษาคู่มือครู แบบเรียน เอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๒) จัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือเนื้อหา เพื่อหาค่าน้ำหนักในการกำหนดจำนวนข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และตัวชี้วัด

๓) สร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสร้างเป็นข้อสอบ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ จำนวน ๔๐ ข้อ

๔) ตรวจสอบข้อสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เขียนให้สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะสมดีหรือไม่ ความเหมาะสมของตัวถูกตัวลวง

๕) นำข้อสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบ หรือข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงตาม ตัวชี้วัดวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +๑ หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้
- ๑ หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบ ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประกอบด้วย

๑) นายสมนึก มุชิตา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองชะนี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านคลองชะนี อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต ๒ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

๒) นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตลุกคู่วิทยา อําเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การสอนสังคมศึกษา

๓) นางกิงกาญจน์ เสนาธนศักดิ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลานสั๊กวิทยา อําเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ภาษา

๖) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อสอบตามเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปรับปรุงประโยคคำถามให้สื่อความหมายชัดเจน และปรับปรุงตัวเลือกให้มีตัวถูกตัวลวงเหมาะสม แล้วจัดพิมพ์ข้อสอบเป็นฉบับทดลอง จำนวน ๔๐ ข้อ

๗) นำข้อสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๔๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อใช้สูตร B - index ของ Brennan แล้วนำผลการทำข้อสอบของนักเรียน มาวิเคราะห์ ดังนี้

๗.๑) นำผลการทำข้อสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

ค่าอำนาจจำแนก	หมายถึง
๐.๐๐ - ๐.๐๙	ข้อสอบข้อนั้น ต่ำมากต้องปรับปรุง
๐.๑๐ - ๐.๑๙	ข้อสอบข้อนั้น ค่อนข้างต่ำควรปรับปรุง
๐.๒๐ - ๐.๓๙	ข้อสอบข้อนั้น พอใช้
๐.๔๐ - ๐.๕๙	ข้อสอบข้อนั้น ดี
๐.๖๐ - ๑.๐๐	ข้อสอบข้อนั้น ดีมาก

ข้อสอบที่ใช้ได้อำนาจจำแนก จะอยู่ที่ ดี ค่าอำนาจจำแนก ๐.๔๐ - ๐.๕๙ ถึง ดีมาก ค่าอำนาจจำแนก ๐.๖๐ - ๑.๐๐ ถือว่าข้อสอบข้อนั้นนำมาใช้ได้ส่วนข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าค่าอำนาจจำแนกที่กำหนด ผู้วิจัยได้ตัดออก

๗.๒) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในกลุ่ม ดี มีค่าอำนาจจำแนก ๐.๔๐ - ๐.๕๙ และ กลุ่ม ดีมาก มีค่าอำนาจจำแนก ๐.๖๐ - ๑.๐๐ นำมาคัดให้มีค่าน้ำหนักเดียวกันให้เหลือเพียง ๒๐ ข้อ

๘) ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบตามข้อบกพร่องที่พบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจัดพิมพ์ ทำสำเนาข้อสอบ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฉบับจริงโดยแบ่งออกเป็น การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และ การทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน ๒๐ ข้อ เป็นแบบทดสอบเดียวกัน โดยการทดสอบหลังเรียน (Posttest) มีปรับเปลี่ยนสลับ ข้อ สลับ และคำตอบ เพื่อใช้ทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๕.๕ แบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ

๒) กำหนดโครงสร้าง ขอบเขตเนื้อหา และเกณฑ์การประเมิน ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบความพึงพอใจปลายปิด มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Sale) ของลิเคอร์ท (Likert) ๕ ระดับ ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- ๓ หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- ๑ หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์การแปลผลเพื่อแปลความหมายของผลการตอบแบบสอบถามแบบ ประเมินวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีปและหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวรรค์ ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๐ - ๕.๐๐	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ - ๔.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ - ๓.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ - ๒.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

๓) นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, ๒๕๕๙, ๙๕)

+๑	แน่ใจว่า	ข้อคำถามสอดคล้องกับ	ประเด็นความพึงพอใจ
๐	ไม่แน่ใจว่า	ข้อคำถามสอดคล้องกับ	ประเด็นความพึงพอใจ
-๐	แน่ใจว่า	ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับ	ประเด็นความพึงพอใจ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย

๑) นายสมนึก มุชิตา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองชะนี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านคลองชะนี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานีเขต ๒ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

๒) ดร.นิรมล รอดไพ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวิจัย

๓) นางกิงกาญจน์ เสนาธนศักดิ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน ลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ภาษา

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยข้อคำถามฉบับนี้ ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ จึงจะนำไปใช้ได้

๔) ทดลองใช้แบบวัดความพึงพอใจ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปทดลอง ร่วมกับเครื่องมือประเภทอื่นๆ โดยทำการทดลองภาคสนามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ก่อนเรียน และ หลังเรียน ด้วย

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำคะแนนจากการตอบแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ

๕) จัดพิมพ์และทำสำเนาแบบสอบถามเป็นแบบวัดความพึงพอใจเป็นฉบับจริง เพื่อใช้ทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ออกหนังสือ ขอใบรับรองจริยธรรมของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัย
- ๒) ออกหนังสือหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ๓) ติดต่อประสานงานโดยการส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองถึงที่ทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งทางไปรษณีย์ นัดวันเวลาสถานที่ที่จะสัมภาษณ์
- ๔) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยขออนุญาตบันทึกเสียง บันทึกภาพ ในระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้ทำการสัมภาษณ์ จำนวน ๑๑ คน และเก็บข้อมูลกลับมาให้ครบร้อยละ ๑๐๐
- ๕) นำเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียง เป็นเอกสาร เพื่อส่งเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- ๖) สรุป วิเคราะห์ ข้อมูล จากเอกสาร
- ๗) นำผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และเอกสารข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป
- ๘) ออกหนังสือจากหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่การวิจัยกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการเลือก
- ๙) ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ลงพื้นที่การวิจัยและดำเนินการทดลองการวิจัยด้วยการลงมือสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองด้วยตัวของผู้วิจัยเองในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ จำนวน ๑๐ ชั่วโมง และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยขออนุญาตบันทึกเสียง บันทึกภาพ กลับมาให้ครบร้อยละ ๑๐๐ ตามขั้นตอน ดังนี้

๙.๑) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนเรียน

๙.๒) ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป

ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวางก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๔ เรื่อง สวางก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง

๙.๓) ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน ๒๐ ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ ๑ ชั่วโมง แล้วบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคลไว้

๙.๔) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวางก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๔ เรื่อง สวางก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ใช้เวลาทำการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ๑๐ ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดอย่างครบถ้วน บันทึกคะแนนการทำกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วยและแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคล และรายชุดไว้

๙.๕) หลังจากดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกชุดแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๒๐ ข้อ ฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนแต่สลับข้อคำถามและสลับตัวเลือก ใช้เวลาในการทดสอบ ๑ ชั่วโมง แล้วบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคลไว้

๙.๖) ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ หลังเรียนวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๖ อีกครั้ง จำนวน ๑๒ ข้อ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับเดียวกันกับแบบสอบถามความพึงพอใจ ก่อนเรียน โดยใช้วิธีการสลับข้อให้ต่างกัน

๙.๗) นำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายหน่วย แบบทดสอบหลังเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานสรุป วิเคราะห์ ข้อมูล จากเอกสาร

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๓.๗.๑ หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ใช้สูตรประสิทธิภาพของกระบวนการ/ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2)

๓.๗.๒ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ตารางที่ ๓.๓ แสดงแบบการศึกษาในกลุ่มเดียววัดสองครั้ง one group pretest posttest design

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
R	E_1	X	E_2

ที่มา : อีรวุฒิ เอกะกุล (๒๕๕๒ : ๘๖)

สัญลักษณ์	หมายถึง
R	กลุ่มตัวอย่าง
X	การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
E_1	การทดสอบก่อนเรียน
E_2	การทดสอบหลังเรียน

๓.๗.๓ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๐ - ๕.๐๐	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ - ๔.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ - ๓.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ - ๒.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๔๙	หมายถึง	ความพึงพอใจ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

๑) ค่าความสอดคล้อง (ลัวน สายศ และ อังคณา สายยศ, ๒๕๓๖ : ๕๙)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
	$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ
	N	คือ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปถือว่าใช้ได้

๒) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๕๓, ๑๒๖)

สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} คือ ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

๓) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๕๓, ๑๒๖)

สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ s.d. คือ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 x คือ คะแนน
 $\sum x^2$ คือ ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลัง ๒
 $(\sum x)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลัง ๒
 n คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

๔) ค่าความยาก (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นรายข้อ แบบอิงเกณฑ์ ค่าความยากง่ายก่อนสอน น้อยกว่า ๐.๕๐ เมื่อสอนแล้วความยากง่ายจะอยู่ที่ ๐.๗๕ โดยประมาณ

สูตร

$$P = \frac{r}{N}$$

เมื่อ P คือ ดัชนีความยากง่าย
 r คือ จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูก
 N คือ จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

เกณฑ์การพิจารณาความยากง่ายของข้อสอบที่ยอมรับได้ ค่า P จะมีค่าตั้งแต่ ๐.๒๐ - ๐.๘๐ และข้อสอบที่มีความยากง่ายเหมาะสมที่สุดจะต้องมีค่า $P = ๐.๕๐$ โดยใช้สูตรของ Brennan (1974) (อ่าโน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๕๓) หรือเรียกว่าสูตร B-index

๕) ค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้สูตรของ Brennan (1974) (อ่าโน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๕๓) หรือเรียกว่าสูตร B-index

สูตร

$$B = \frac{f_p}{n_p} - \frac{f_F}{n_F}$$

เมื่อ	B	คือ	ค่าอำนาจจำแนกของแบรนแนน
	f_p	คือ	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มผ่านเกณฑ์
	f_F	คือ	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มไม่ผ่านเกณฑ์
	n_p	คือ	จำนวนคนในกลุ่มผ่าน(Pass)
	n_F	คือ	จำนวนคนในกลุ่มไม่ผ่าน(Fail)

เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ ๐.๒๐ ขึ้นไป

๖) ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach Alpha Procedure) (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, ๒๕๕๙, ๑๑๑)

สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	คือ	จำนวนข้อสอบ
	σ_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	σ^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ทดสอบทั้งหมด

เกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้มีค่า ๐.๗๐

๗) ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ, ๒๕๕๐, ๔๓)

สูตร

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum x}{n} \right)}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	คือ	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	คือ	คะแนนรวมที่ได้จากการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
	n	คือ	จำนวนนักเรียน
	A	คือ	คะแนนเต็มของกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum x}{n} \right)}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	แทน	คะแนนรวมที่ได้จากคะแนนทดสอบหลังเรียน
	n	แทน	จำนวนนักเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

๘) ค่าแจกแจง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}, df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน
	n	แทน	จำนวนนักเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน
	$(\sum D)$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนทั้งหมดกำลังสอง
	df	แทน	n - 1

การนำเสนอข้อมูลการวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มาใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้การนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R_1) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D_1) เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R_2) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D_2) เพื่อประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ทุกขั้นตอนจะอยู่ในลักษณะการนำเสนอข้อมูลในสถิติ ๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับสถิติการวิจัย การพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ในเชิง

คุณภาพประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ การ ออกแบบ ผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาชุด กิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในจัดการ เรียนการสอนระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาและ ประถมศึกษา ในจังหวัดอุทัยธานี พื้นที่ใกล้เคียง โดยมี ผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมกับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา ในการฝึก ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกับผู้อื่น

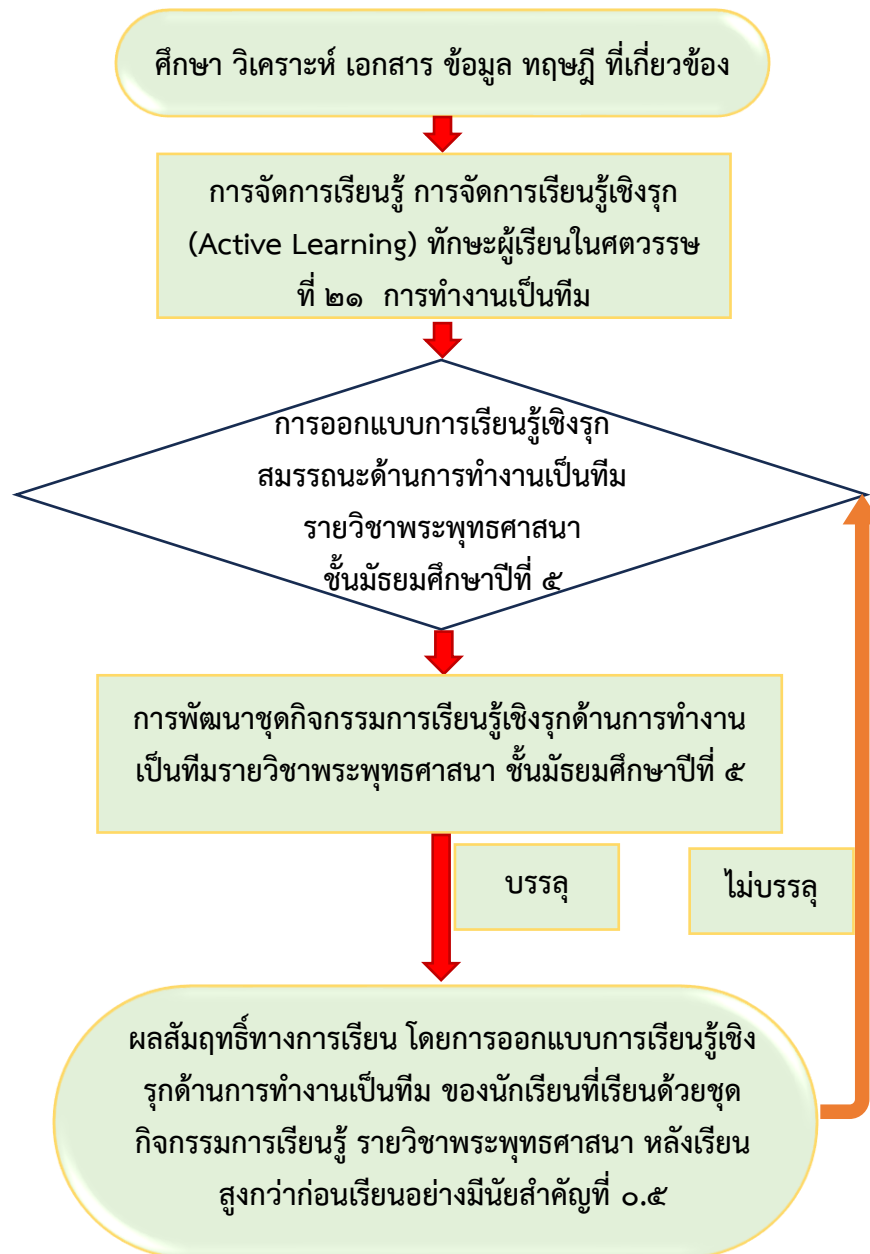
๒) ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เกิดสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม

๓) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้าน การทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และ มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับคุณภาพมากที่สุด

๔) ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้าน การทำงานเป็นทีม ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐

๕) เป็นแนวทางสำหรับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนา/สร้างแผนการจัดการ เรียนรู้ หรือสร้างนวัตกรรม ที่เป็นสื่อการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา และบูรณาการประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

๓.๙ สรุปกิจกรรมและขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ ๓.๑ สรุปกิจกรรมและขั้นตอนการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๔ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๒) เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๓) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๔) เพื่อประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R_1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D_1) การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R_2) การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D_2) การประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๑ ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R₁)

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๑.๑ ผลจากการศึกษา และการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ๑) ขั้ววางแผน ๒) ขั้วสัมภาษณ์ ดังนี้

๑) ขั้ววางแผน ผู้วิจัยได้ศึกษา และทำการสังเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากกรวยแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ ๑) การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๗๐% ๒) การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติ ในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่างๆ นักเรียนจะสามารถได้รับผลจากการเรียนรู้ เกิดขึ้นถึง ๙๐% โดย มีลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก^๑ (Active Learning) ประกอบด้วย ๒.๑) เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ๒.๒) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ๒.๓) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ๒.๔) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ และประเมินค่า ๒.๕) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๒.๖) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน ๒.๗) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ๒) จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ๓) จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ๔) จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสร้างร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ๕) จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในภารกิจต่างๆ ๖) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ๗) จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เน้นทักษะการคิดขั้นสูง ๘) จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด ๙) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ๑๐) จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียน ประกอบด้วย ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบที่ ๑ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับรายวิชาที่เน้นปฏิบัติ หรือการฝึกทักษะ สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้งกลุ่ม และเป็นรายบุคคล หลักการสอน คือ ผู้สอนวางแผนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จำเป็นต่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด อภิปราย สิ่งที่ได้ร่ำจากประสบการณ์ รูปแบบที่ ๒ การสอนแบบโครงงาน (Project Based Learning) โดยการสอนแบบโครงงานสามารถจัดเป็น กิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้ให้พิจารณาจากความยาก – ยาง และความเหมาะสมของโจทย์งาน และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา วางแผนและกำหนดเกณฑ์อย่างกว้างๆ แล้วให้นักศึกษาวางแผนดำเนินการ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองโดยผู้สอนมีบทบาทเป็น

^๑ นางสาวพลอยไพลิน นิลกรรณ, แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, เอกสารประกอบการอบรมโครงการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง. หน้า ๔ – ๑๐.

ผู้ให้คำปรึกษา จากนั้นให้นักศึกษานำเสนอแนวคิด การออกแบบชิ้นงาน พร้อมให้เหตุผลประกอบจากการค้นคว้า ให้ผู้สอนพิจารณาพร้อมกับการอภิปรายในชั้นเรียน จากนั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติทำชิ้นงาน และส่งความคืบหน้าตามกำหนด การประเมินผลจะประเมินตามสภาพจริง โดยมีเกณฑ์การประเมิน กำหนดไว้ล่วงหน้าและแจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนลงมือทำโครงการ และมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประเมินผล

๒) ชั้นสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ออกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ อำนวยการสถานศึกษา/รักษาราชการแทน/ผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน ๓ คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน ๓ คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการ/ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ฝึกสอน จำนวน ๕ คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยพิจารณาจากผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ภาคกลางและภาคตะวันออก ครั้งที่ ๗๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ จังหวัดราชบุรี ระหว่าง วันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๖ ที่ประสบความสำเร็จจากการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการสอนแบบโครงงาน (Project Based Learning) โดยได้รับรางวัลระดับ เหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดง ประกอบด้วย ๑) รางวัลการแข่งขันโครงงานคุณธรรม ได้แก่ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม ๒) รางวัลการประกวดภาพยนตร์สั้น ได้แก่ โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ๓) รางวัลการประกวดเล่านิทานคุณธรรม ได้แก่ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตรวิทยา ๔) รางวัลการประกวดมารยาทไทย ได้แก่ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตรวิทยา ๕) รางวัลการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ ได้แก่ โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตรวิทยา โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงผลรางวัลการแข่งขันโครงงานคุณธรรม

ที่	โรงเรียน	ระดับชั้น	คะแนน	ระดับ	อันดับ
๑	โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม	ม.๑ - ม.๓	๖๙.๔๐	ทองแดง	๔๔
๒	โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม	ม.๔ - ม.๖	๗๖	เงิน	๒๙

ตารางที่ ๔.๒ รางวัลการประกวดภาพยนตร์สั้น

ที่	โรงเรียน	ระดับชั้น	คะแนน	ระดับ	อันดับ
๑	โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา	ม.๑ - ม.๓	๖๘.๒๐	เงิน	๓๖
๒	โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์	ม.๔ - ม.๖	๖๔.๔๐	ทองแดง	๔๗

ตารางที่ ๔.๓ รางวัลการแข่งขันโครงการคุณธรรม

ที่	โรงเรียน	ระดับชั้น	คะแนน	ระดับ	อันดับ
๑	โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม	ม.๔ - ม.๖	๘๖.๑๐	ทอง	๓๙
๒	โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยา	ม.๔ - ม.๖	๘๓.๒๐	ทอง	๔๙

ตารางที่ ๔.๔ รางวัลการประกวดมารยาทไทย

ที่	โรงเรียน	ระดับชั้น	คะแนน	ระดับ	อันดับ
๑	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย	ม.๔ - ม.๖	๘๒.๘๐	ทอง	๒๖
๒	โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยา	ม.๔ - ม.๖	๘๐.๘๐	ทอง	๓๘

ตารางที่ ๔.๕ รางวัลการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ

ที่	โรงเรียน	ระดับชั้น	คะแนน	ระดับ	อันดับ
๑	โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยา	ม.๑ - ม.๖	๙๒.๔๐	ทอง	๒๔
๒	โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม	ม.๑ - ม.๖	๗๗.๗๐	เงิน	๔๓

ผลการสัมภาษณ์ตามลำดับของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันไล่ไปตามลำดับรายการจากมาก ไปหาน้อยรายการ ดังนี้

๑. โรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขัน ๓ รายการ ประกอบด้วย

๑.๑) โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ^๒ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท โครงการคุณธรรม และการประกวดเล่านิทานคุณธรรม ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีวิธีการออกแบบโดยใช้การบูรณาการโครงการคุณธรรมใส่เข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้สอน และสอนสอดแทรกคุณธรรม และแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อทำโครงการให้รู้จัก วิธี และกระบวนการทำงานเป็นทีม แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ ให้นักเรียนรู้จักกระบวนการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยมีครูที่ปรึกษาแต่ละชั้นเรียนเป็นผู้ให้คำปรึกษา ควบคุมดูแลการทำงานของนักเรียน มีการนิเทศจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบโครงการ ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ การกำหนดแผน และปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการนิเทศภายใน ให้คณะครูจับคู่กัน ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ซึ่งกันและกัน และนำมาพัฒนาปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม

^๒ สัมภาษณ์, นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ, โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม ตำบลตลิ่งชัน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรสาคร, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๑.๓๐ น.

มีการจัดทำโครงการที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ และทักษะของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขัน ทักษะทางวิชาการ และนักเรียนสามารถได้รับรางวัลระดับประเทศ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการ บริหารและการจัดการ โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีการวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู มีการนิเทศการสอน และประเมินจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อาทิ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา แล้วนำผลมาพัฒนาปรับปรุงต่อไป มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ให้นักเรียน ได้แสดงออก คือ ทักษะความสามารถ เน้นความแตกต่างของบุคคล ให้นักเรียนมีการ ปฏิบัติงาน ทั้งแบบรายบุคคล และในแบบเป็นกลุ่ม เพื่อให้รู้จักการสืบค้น และการนำเสนอผลงาน ส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงออก และเกิดทักษะตามสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ๒) นางสุนันทา โลหะการก^๓ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจาก การส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท โครงการงานคุณธรรม และการประกวดเล่านิทาน คุณธรรม ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงาน เป็นทีม ของโรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีวิธีการออกแบบโดยมีการจัดกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถ และ ทักษะคล้ายกันอยู่ด้วยกัน ตามความถนัดโดยมีการมอบหมายงานให้ทำเป็นทีม มีแนวคิดในการพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ เป็นการจัดการการทำงานเป็นทีม โดยมีวิธี คือ เลือกคนที่มีความสามารถแบบเดียวกันทำงานด้วยกัน จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จเป็น อย่างดี สำหรับปัจจัยของความสำเร็จที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการออกแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา ควรใช้กระบวนการให้ความสนใจ ติดตาม แนะนำ สนับสนุน อย่างใกล้ชิด เพื่อรู้ปัญหา อุปสรรค อย่างแท้จริง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข เมื่อได้รับผลกับการทดสอบจากการใช้จริง จะทำให้งานชิ้นนั้น ออกมาได้ดี เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีกระบวนการทำให้ผู้เรียนรู้ความถนัด และความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหาร และการจัดการ โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีการการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สมรรถนะ ทำ ให้งานองค์กรนั้นประสบความสำเร็จ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ ผู้เรียน ได้แสดงออกตามความสามารถของตนเองตามความถนัด กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

นางสุนันทา โลหะการก ได้ให้ข้อเสนอแนะที่ เป็นแนวทางที่สำคัญในการออกแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ว่า “การสอนโดย ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สมรรถนะ ทำให้นักเรียนได้กล้าแสดงออก ใช้ความสามารถของ ตนเองอย่างเต็มที่แต่ต้องอาศัยเวลา ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ บางทีในสถานการณ์ที่เป็นจริงอาจ ไม่สามารถ เป็นไปได้ตามที่คาดหวัง ต้องใช้การฝึกฝนอยู่เป็นประจำ จนทำให้นักเรียนเกิดเป็นนิสัย หรือคุณลักษณะที่ดี”

^๓ สัมภาษณ์ นางสุนันทา โลหะการก , โรงเรียนตลิ่งชันวิทยาคม ตำบลตลิ่งชัน อำเภอทัพทัน จังหวัด อุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๑.๓๕ น.

๑.๒) โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นางสาวพานิภัค ภักดีศรีภักษ์^๔ ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดเล่านิทานคุณธรรม การประกวดมารยาทไทย และการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย มีวิธีการออกแบบโดย เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและผู้สอน และที่สำคัญเลยคือจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นหลัก กล่าวง่ายๆ คือ การลดบทบาทรูปแบบการสอนแบบเดิม ๆ ของครูหันมาใช้วิธีให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสวงหาองค์ความรู้ และวัดผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นหลักในการเรียนรู้ของตนเอง โดยใช้การเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน หรือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นต้น ปัจจัยของความสำเร็ง ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ ตัวของผู้สอน ที่จะออกแบบการสอนอย่างไร ปัจจัยต่อมา คือ ผู้เรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ หากเกิดปัญหา ผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์ในการสอนหรือเทคนิคการสอนต่างออกมาใช้ เพื่อให้สามารถสอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย มีกระบวนการมุ่งเน้นที่ วิธีการ เทคนิค และการสอนอย่างมีระบบ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย ต้องมีการวางแผนพิจารณาผู้เรียนกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริงกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย มีการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญลดบทบาทครูผู้สอนลงโดยอาจใช้กิจกรรมเป็นฐาน เช่น การแสดงบทบาทสมมุติ การเรียนแบบกลุ่ม การจับคู่แลกเปลี่ยน หรือ ให้เรียนรู้จากประสบการณ์^๕ ๒) นางสาวนันททรัพย์ ทิพรังศรี^๕ ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย มีการออกแบบ ด้านการจัดการ คือ ครู ต้องออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีมาตรฐาน สมรรถนะ และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการวางแผน กำหนดแนวทาง และวิธีการตั้งแต่ก่อนสอน และเมื่อสิ้นสุดการสอน การทำงานเป็นทีม ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ อย่างเป็นระบบเป็นไปตามหลักการ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ ควรสอนโดยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด ความรู้และความเข้าใจสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้ครูผู้สอนเป็น ผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้สนับสนุน การทำงานเป็นทีม สร้างบรรยากาศ ของการทำงานความเป็น กันเอง สร้างความกระตือรือร้น ร่วมประชุมวางแผนเสวนาแนวคิดโครงการ รวมตัวของสมาชิก ผู้บริหาร ครู ปัจจัยของความสำเร็ง ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ การแก้ไขปัญหาอุปสรรคโดยการปรับปรุงแก้ไข และวางแผนพัฒนารูปแบบ สร้างทีมงานร่วมกันแก้ไขปัญหาให้เป็นไปตามกระบวนการ จุดมุ่งหมาย วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดมาจากอะไร แล้วใช้วิธีการร่วมกันคิดร่วมกันทำ อย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถสอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓

^๔ สัมภาษณ์ นางสาวพานิภัค ภักดีศรีภักษ์, โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย ตำบลหนองสรวง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี, ๓ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๔๐ น.

^๕ สัมภาษณ์ นางสาวนันททรัพย์ ทิพรังศรี, โรงเรียนอุทัยธรรมานุกูลวิทยาลัย ตำบลหนองสรวง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี, ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๐๘.๓๐ น.

มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตวิทยา มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตวิทยา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอนได้ขับเคลื่อนตามนโยบาย ให้ครอบคลุมทั้งด้าน ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะ ในการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนอุทัยธรรมานูวัตวิทยา ให้ผู้เรียน บรรลุในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ ต้องจัดบรรยากาศ ในการเรียนรู้ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ จริงในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียน ฝึกคิด มีส่วนร่วม และเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล

๒) โรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขัน ๒ รายการ ประกอบด้วย

๒.๑) โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นายกิตติ จันทะเคลื่อน^๖ ตำแหน่งครู ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดมารยาทไทย และการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม มีวิธีการออกแบบโดย มีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการทำงานเป็นทีม ของกระบวนการโครง คุณธรรม ที่สร้างให้ผู้เรียน ได้ร่วมกันศึกษาค้นคว้าประเด็นปัญหาที่อยากแก้ หรือ สิ่งที่ยากทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ พร้อมกับการทำงานเป็นทีม โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ การทำงานร่วมกันเหมือนปลวก ช่วยกันสร้าง ช่วยกันทำ สามัคคี ชยันตทน ไม่ปล่อยทิ้งให้เป็นภาระให้กับคนอื่น เพราะการทำงานเป็นทีมจะช่วยลดภาระงานให้หนักน้อยลงและได้งานเพิ่มขึ้น มีประสิทธิภาพ และถือเป็นการกระจายงานไม่หนักคนใดคนหนึ่ง ปัจจัยของความสำเร็จที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ ความสำเร็จที่เกิดขึ้น คือ ๑) เป้าหมาย เป็นสิ่งที่เราได้ตั้งไว้ ๒) ผู้เรียน คือ ปัจจัยที่จะสร้างเป้าหมายให้สำเร็จ ๓) ครูผู้สอน ที่เปรียบเสมือนผู้อยู่เบื้องหลัง ที่เป็นผู้ชี้แนะ ชี้แนะ ให้คำปรึกษา ๔) ผู้ที่มีส่วนร่วม เช่น ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู องค์กร และชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม มีการดำเนินการ ดังนี้ ๑) ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ๒) ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ๓) ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๔) ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ๕) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามอัตลักษณ์ของโรงเรียน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม เน้นเป้าหมายที่จะบรรลุความสำเร็จ คือ ผู้บริหารที่เป็นหัวซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการ กระจายการบริหารออกเป็นกลุ่มบริหาร ๔ กลุ่มบริหาร และสู่กลุ่มสาระ และสู่ครูบุคลากรทางการศึกษา มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ได้จัดการเรียนการสอน ที่ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน ในการศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดย

^๖ สัมภาษณ์ นายกิตติ จันทะเคลื่อน, โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๓๐ น.

ผ่านประสบการณ์ตรง รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการจัดการเรียนการสอน ที่มีการพัฒนากระตุ้นสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียน

๓) โรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันรายการเดียวประกอบด้วย

๓.๑) โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นางจันจิรา เข็มชันภูมิ^๗ ตำแหน่งครู ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการ และการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ มีวิธีการออกแบบโดย มีการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนบ้างรายวิชาเท่านั้น เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ของรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม ช่วยกันศึกษาหาความรู้ และสามารถทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายได้ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ มีการร่วมกันประชุม วางแผน ร่วมถึงออกแบบโครงสร้างกรอบการทำงานภายในโรงเรียนและนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกวิชา เพราะในปัจจุบันยังไม่สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะไม่ครบทุกวิชา ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ ความสำเร็จที่เกิดขึ้น คือ ความสามัคคี เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างทีมสัมพันธ์ คือ ความสามัคคี ซึ่งจะทำให้ทุกคนในองค์กร สามารถร่วมมือกันขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ กระบวนการสร้างทีมสัมพันธ์ที่ขาดไม่ได้เลยก็คือ การสร้างให้ทุกคนมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างเท่าเทียม และยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ มีการดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการทำงานเป็นทีม เป็นการมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการประเมิน โดยการนำเสนอ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ มีการประชุมหารือและร่วมมือกันออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนโดยให้ครูผู้สอนทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมถึงวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินคุณภาพโดยใช้เครื่องมือ POCA Model มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ได้จัดการเรียนรู้โดยโครงงานเป็นฐาน Project Based Learning เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจบนโลกความเป็นจริง และพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่อง โครงสร้างอำนาจประชาธิปไตย เป็นต้น ๒) นางสาวเบ็ญญาภา ศรีเรืองพันธ์^๘ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของ

^๗ สัมภาษณ์ นางจันจิรา เข็มชันภูมิ, โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๓.๓๐ น.

^๘ สัมภาษณ์ นางสาวเบ็ญญาภา ศรีเรืองพันธ์, โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๓.๓๐ น.

โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ มีวิธีการออกแบบโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ลดบทบาทครูผู้สอน และให้ผู้เรียนได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านโครงการเป็นฐาน โดยใช้ STEM EDUCATION มาถอดบทเรียนเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และฐานการเรียนรู้แต่ละฐานจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและบริบทของชุมชน โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ก็คือ ทางโรงเรียนมีการนำนวัตกรรมการบริหาร Thapthan as Model เป็นตัวขับเคลื่อนมีการประชุมวางแผนงาน โดยในทุกวันจันทร์จะมีการประชุมกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อวางแผนรับทราบปัญหาในการทำงาน อุปสรรคต่างๆ มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบสภานักเรียน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ นักเรียนมีการบูรณาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา วิทยากรของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการอบรมให้ความรู้ กับครูผู้สอน และผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ดำเนินการให้ครูผู้สอน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ และมีการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมให้ครูผู้สอนดำเนินการวัดกิจกรรม มีการกำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่องมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ มีการประชุมผู้บริหารและครูผู้สอน และมีการปรึกษาหารือโดยใช้ PLE เป็นกระบวนการกลุ่ม ในแต่ละสัปดาห์การเรียนรู้ โดยนำนวัตกรรม Thapthan as Model มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอน ใช้โครงการเป็นฐาน Project Based Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

๓.๒) โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นายอภิสิทธิ์ พรหมศิริ^๔ ตำแหน่งครู ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา มีวิธีการออกแบบโดย กระบวนการ PDCA ในการวางแผนกิจกรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรม การตรวจสอบ การประเมิน การพัฒนา ซึ่งในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียนในด้านการทำงานเป็นทีมจะเน้นหลักกัลยาณมิตรธรรม และหลักประชาธิปไตย เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ มีการ แบ่งงานกันเป็นทีม มีการใช้สมรรถนะทางความคิด เน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้คิด มีการตั้งโจทย์หรือปัญหาเอาไว้ให้ แล้วให้ผู้เรียนได้หาวิธีการแก้ปัญหา หรือใช้ทักษะกำหนดงานที่ได้รับมอบหมาย มีการกระตุ้นผู้เรียนอยู่เสมอ ให้รู้จักคิด ใช้ทักษะอยู่ตลอดเวลา

^๔ สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ พรหมศิริ, โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ตำบลหนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๓๐ น.

ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคอขวด คือ โรงเรียนได้มีครูที่ปรึกษาในการทำงานของนักเรียน เพื่อคอยให้คำปรึกษาชี้แนะ แนวทางในการแก้ปัญหาอีกทั้งยังใช้หลักการเสริมแรงทางบวกให้นักเรียน มีกำลังใจในการแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยาใช้การกระตุ้นความคิดการใช้ Active Learning ให้ผู้เรียนได้เกิดความอยากเรียนรู้จนนำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานอีกทั้งยังมีการเสริมสร้างเครือข่ายร่วมกันพัฒนากับโรงเรียนในระดับเดียวกัน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา มีการบริหารและการจัดการโดย ยึดหลักธรรมาภิบาล และนำมาสร้างนวัตกรรมทางการบริหาร(Model) เพื่อขับเคลื่อนการบริหารของโรงเรียน ใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ในการร่วมพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ใช้สมรรถนะทั้ง ๕ ด้านตามหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และยังพัฒนาสมรรถนะที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นไปตามสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ (3R_s 8C_s)

นายอภิสิทธิ์ พรหมศิริ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่ เป็นแนวทางที่สำคัญในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ว่า “ปัจจุบันสมรรถนะของผู้เรียนตามนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นที่ทักษะ ตามศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนควรเน้นทักษะของผู้เรียนไปตามนโยบายของหน่วยงาน”

นางอำมลา กมลมาลย์^{๑๐} ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล ผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา มีวิธีการออกแบบโดยการจัดการเรียนรู้แบบให้นักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ก็คือ การสร้างความตระหนักให้นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมพัฒนาไปด้วยกัน ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคอขวด คือ หลักกัลยาณมิตร ใช้ความสนิทสนมความเป็นกันเองพูดคุยร่วมปรึกษาหารือ เกี่ยวกับปัญหาที่พบสะท้อนคิดปัญหาร่วมกันพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้นร่วมกัน เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยามีการประชุม ปรึกษาหารือ กำหนดเป้าหมายร่วมกันชี้แจง ทำความเข้าใจ ทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อร่วมกันพัฒนา ยกระดับคุณภาพของผู้เรียนมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา มีการประชุม ปรึกษาหารือ กำหนดเป้าหมายร่วมกันชี้แจง ทำความเข้าใจ พร้อมกำหนดเป้าหมายร่วมกันพัฒนาตามแผนนโยบายหรือแผนงาน มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนอง

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางอำมลา กมลมาลย์, โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ตำบลหนองขาหย่าง อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๐๐ น.

ขาหย่างวิทยา มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ในการร่วมพัฒนาโรงเรียน หรืองาน ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

นางอำมลา กมลมาลย์ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่ เป็นแนวทางที่สำคัญในการออกแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ว่า “การจะทำให้ สิ่งใดให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนให้มีส่วน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อร่วมกันพัฒนา ให้ประสบความสำเร็จต่อไป”

๓.๓) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ๑) นางชชนีดาภา ม่วงมี^{๑๑} ตำแหน่งครู ผู้ฝึกสอนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการ จัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มีวิธีการออกแบบโดย ๑) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) ๒) นำไปกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ๓) นำไปจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ และนำไปใช้ ๔) วัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย ๕) ปรับปรุงพัฒนาต่อไป โดยใช้ แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือ ๑) จัดอบรมพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ๒) คุณครูทุกท่านนำความรู้ที่ ได้ไปออกแบบการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้กับนักเรียน ๓) มีการนิเทศติดตาม หรือ PLC ระหว่างการ ดำเนินระหว่างการทำงานดำเนินการ ๔) ส่งเสริมงบประมาณสนับสนุน ๕) จัดโครงการกิจกรรม สนับสนุนเพิ่มเติมจากกิจกรรมในชั้นเรียน ๖) ส่งเสริมสนับสนุนครูผู้มีความรู้ สู่สาธารณชน และ ผลงานครูสู่วิทยฐานะที่สูงขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไข ปัญหาอุปสรรค คือ ๑) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ๒) การนำไปใช้ตาม แผน ๓) การตรวจสอบ หรือวัดผลและประเมินผล ๔) การปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ๕) มุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มีการวิเคราะห์ หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลาง ๒๕๕๑ มาตรฐาน ตัวชี้วัด ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง เพื่อให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธ กิจ ที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างชัดเจน วางแผนและดำเนินงาน เช่น การพัฒนาครูและบุคลากร วางแผนในการเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้เมื่อต้องการ การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และคอย กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหาร และการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น และตรวจสอบ ประเมิน ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ๒) นางสุภาวิตา บุตรก

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางชชนีดาภา ม่วงมี, โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขา หย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๖ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๐๙.๓๐ น.

ฤตติกุล^{๑๒} ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประเภท การประกวดภาพยนตร์สั้น ว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มีวิธีการออกแบบโดย ให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสอน โดยการบรรยายเป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนอำนวยความสะดวกสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ ใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ ก็คือสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยการลงมือปฏิบัติมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นหลัก ปัจจัยของความสำเร็จ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สมรรถนะ และเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการ อ่าน เขียน สื่อสาร และ คิดคำนวณ เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และค่านิยมที่ดีเป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กำหนดให้ มีการพัฒนา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างชัดเจน มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ออกแบบกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริงสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เข้ากับผู้เรียน มีการวัดและการประเมินผล มีมาตรฐานตรงตามหลักสูตรและตัวชี้วัด

๔.๒ ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D₁)

การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๒.๑ ผลจากการศึกษา ขั้นตอนออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน ขั้นตอนนี้ ดังนี้

๑) **สรุปผล** จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์นำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ เพื่อใช้สำหรับออกแบบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ดังนี้

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางสาววิดา บุตรฤตติกุล, โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๖ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๐๙.๐๐ น

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของ แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาคุณสมบัติของแบบสอบถาม ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในสิ่งที่จะวัด

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้สูตรของโลวินेलลี และแฮมเบลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๔๓)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์	หมายถึง
IOC	ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
$\sum R$	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
N	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของ แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาคุณสมบัติของแบบสอบถาม ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในสิ่งที่จะวัด

ตารางที่ ๔.๖ แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อคำถาม แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายชื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ต่อไป

รายการประเด็นความคิดเห็น	คะแนน			$\sum R$	IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ ๑	๒	๓			
๑. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด						
๑.๑ ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด ถูกต้อง	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๒. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด						
๒.๑ สัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๒.๒ สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้/เนื้อหา	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๓. สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา						
๓.๑ สัมพันธ์สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๓.๒ สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๓.๓ สัมพันธ์สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๔. จุดประสงค์การเรียนรู้						

รายการประเด็นความคิดเห็น	คะแนน			$\sum R$	IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					
	๑	๒	๓			
๔.๑ ระบุพฤติกรรมชัดเจน ถูกต้อง สามารถวัดได้	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๔.๒ สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้/เนื้อหา	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๕. กิจกรรมการเรียนรู้						
๕.๑ มีขั้นตอน และมีความเหมาะสม ครบถ้วนที่ระบุไว้	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๕.๒ สัมพันธ์สอดคล้องกับด้านการทำงานเป็นทีม	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๖. สื่อและแหล่งเรียนรู้						
๖.๑ มีความเหมาะสมกับเวลา	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๖.๒ สัมพันธ์สอดคล้องส่งเสริมด้านการทำงานเป็นทีม	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๖.๓ ผู้เรียนมีส่วนร่วมสามารถประยุกต์ใช้/นำไปปฏิบัติได้จริง	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๗. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้						
๗.๑ ระบุวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๗.๒ ระบุเครื่องมือการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
๗.๓ ระบุเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เครื่องมือมีคุณภาพสามารถตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๕ ขึ้นไป ข้อคำถามจำนวน ๑๖ ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ทั้งสิ้น นำไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ และจัดพิมพ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้สูตรของโลวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๔๓)

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยสำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้	$\sum R$	IOC	สรุปผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑	๔๒	๐.๘๗	นำไปใช้ได้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒	๓๕	๐.๗๓	นำไปใช้ได้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓	๓๙	๐.๘๑	นำไปใช้ได้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔	๔๗	๐.๙๙	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ทั้งฉบับ โดยใช้เกณฑ์ของผลรวมที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ขึ้นไป พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ โดยค่า IOC ฉบับที่ ๑ อยู่ที่ ๐.๘๗ ฉบับที่ ๒ อยู่ที่ ๐.๗๓ ฉบับที่ ๓ อยู่ที่ ๐.๘๑ ฉบับที่ ๔ ผ่านเกณฑ์ อยู่ที่ ๐.๘๙ ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ๐.๕ ทั้ง ๔ ฉบับ นำไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และจัดพิมพ์ต่อไป

๔.๓ ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂)

การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๓.๑ ผลจากการศึกษา ผลการทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานีโดยผู้วิจัยนำเสนอประกอบการพัฒนา ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของ แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เพื่อหาคุณสมบัติของแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในสิ่งที่จะวัด

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนลานสักวิทยา ตำบลป่าอ้ออำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๘ คน ใช้สูตรประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₁/E₂) ใช้เกณฑ์ที่ ๘๐/๘๐

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์	หมายถึง
IOC	ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
$\sum R$	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
N	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
A	คะแนนเต็มของกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
$\sum X$	คะแนนรวมที่ได้จากการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
E ₁	ประสิทธิภาพของกระบวนการ

- B คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
- $\sum F$ คะแนนรวมที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
- E_2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของ แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) รายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เพื่อหาคุณสมบัติของแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายในสิ่งที่จะวัด

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรม การเรียนรู้ (IOC) รายวิชาพระพุทธศาสนา เป็นรายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพ สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย สำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ต่อไป

รายการประเมิน	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					$\sum R$	IOC	สรุปผล
	๕	๔	๓	๒	๑			
๑. คำชี้แจงการใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ครบถ้วน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒. คำชี้แจงสำหรับครู มีองค์ประกอบครบถ้วน ชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๓. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน เข้าใจ และปฏิบัติได้ อย่าง ถูกต้อง	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	นำไปใช้ได้
๔. แผนภูมิลำดับขั้นการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับชัดเจน สามารถ ปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	๐	+๑	+๑	๐	+๑	๓	๐.๖๐	นำไปใช้ได้
๕. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๖. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	นำไปใช้ได้
๗. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริม สมรรถนะด้านการ ทำงานเป็นทีม	๐	+๑	+๑	๐	+๑	๓	๐.๖๐	นำไปใช้ได้
๘. สื่อ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งเน้นสมรรถนะ ด้านการทำงานเป็นทีม	๐	+๑	+๑	๐	+๑	๓	๐.๖๐	นำไปใช้ได้
๙. การวัดและประเมินผล ครอบคลุม จุดประสงค์การ เรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๐. ความเหมาะสม รูปเล่ม องค์ประกอบ มีความน่าสนใจ	+๑	๐	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖๐	นำไปใช้ได้
๑๑. ภาษาที่ใช้เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย	๐	+๑	+๑	๐	+๑	๓	๐.๖๐	นำไปใช้ได้
๑๒. ระยะเวลาจัดการเรียนการสอนด้วย ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ มีความเหมาะสม เกิดสมรรถนะด้านการทำงานเป็น ทีม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เครื่องมือ มีคุณภาพสามารถตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ขององค์ประกอบของ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) รายวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้เกณฑ์ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๐ - ๑.๐๐ ขึ้นไป พบว่าข้อคำถามจำนวน ๑๒ ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๕ ทั้งสิ้น นำไปปรับปรุง

แก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และจัดพิมพ์เพื่อนำไปตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ตารางที่ ๔.๙ การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	$\sum R$	IOC	สรุปผล
เล่มที่ ๑	๕๔	๐.๙๐	นำไปใช้ได้
เล่มที่ ๒	๔๙	๐.๘๒	นำไปใช้ได้
เล่มที่ ๓	๔๖	๐.๗๗	นำไปใช้ได้
เล่มที่ ๔	๔๘	๐.๘๐	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทั้งฉบับ โดยใช้เกณฑ์ของผลรวมที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๐ - ๑.๐๐ ขึ้นไป โดยค่า IOC เล่มที่ ๑ อยู่ที่ระดับ ๐.๙๐ เล่มที่ ๒ อยู่ที่ระดับ ๐.๘๒ เล่มที่ ๓ อยู่ที่ระดับ ๐.๗๗ เล่มที่ ๔ อยู่ที่ระดับ ๐.๘๐ ทั้ง ๔ ฉบับ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๕๐ ผู้วิจัยนำไปจัดพิมพ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัทธิ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๘ คน ตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐

ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ แล้วนำไปทดลองใช้แบบเดี่ยว (๑ : ๑) แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) และภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบทุกขั้นตอน จนได้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ดังนี้

๓.๑) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบเดี่ยว (๑ : ๑) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยา อําเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบเดี่ยว (๑ : ๑) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓ คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนทำกิจกรรม			คะแนนทดสอบ		
	ระหว่างเรียน			หลังเรียน		
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum F$	E_2
เล่มที่ ๑	๙	๒๒	๘๑.๔๘	๖	๑๕	๘๔.๐๐
เล่มที่ ๒	๖	๑๕	๘๒.๑๐	๙	๒๒.๓๒	๘๒.๖๗
เล่มที่ ๓	๑๒	๒๙	๘๑.๕๐	๙	๒๒.๖๙	๘๔.๐๐
เล่มที่ ๔	๑๕	๓๗	๘๒.๔๐	๙	๒๒.๓๑	๘๒.๖๕
รวม	๔๒	๑๐๓	๘๑.๗๕	๓๓	๘๒.๓๒	๘๓.๑๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบเดี่ยว (๑ : ๑) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีผลคะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน E_1 เท่ากับ ๘๑.๗๕ และมีผลคะแนนทดสอบหลังเรียน E_2 เท่ากับ ๘๒.๓๒ ดังนั้น ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้แบบเดี่ยว (๑ : ๑) มีค่าเท่ากับ $๘๑.๗๕/๘๒.๓๒$ เป็นไปตามเกณฑ์ $๘๐/๘๐$ ที่ตั้งไว้

๓.๒) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยา อําเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๙ คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๙ คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนทำกิจกรรม			คะแนนทดสอบ		
	ระหว่างเรียน			หลังเรียน		
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum F$	E_2
เล่มที่ ๑	๒๗	๑๙๘	๘๑.๔๘	๑๘	๑๓๕	๘๓.๓๓
เล่มที่ ๒	๑๘	๑๓๘	๘๕.๐๐	๒๗	๑๙๘	๘๑.๓๓
เล่มที่ ๓	๓๖	๒๖๗	๘๒.๕๐	๒๗	๑๙๗	๘๑.๔๘
เล่มที่ ๔	๔๕	๓๓๓	๘๒.๒๒	๒๗	๑๙๘	๘๑.๔๘
รวม	๑๒๖	๙๓๖	๘๒.๕๔	๙๙	๗๒๘	๘๑.๗๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีผลคะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน E_1 เท่ากับ ๘๒.๕๔ และมีผลคะแนนทดสอบหลังเรียน E_2 เท่ากับ ๘๑.๗๐ ดังนั้น ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) มีค่าเท่ากับ ๘๒.๕๔/๘๑.๗๐ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

๓.๓) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา อำเภอลานสัทธิ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ สรุปการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา แบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓๐ คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน			คะแนนทดสอบหลังเรียน		
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum F$	E_2
เล่มที่ ๑	๙๐	๒,๒๑๐	๘๑.๘๕	๖๐	๑,๔๙๘	๘๓.๒๒
เล่มที่ ๒	๖๐	๑,๔๘๘	๘๒.๖๗	๙๐	๒,๒๔๐	๘๒.๙๖
เล่มที่ ๓	๑๒๐	๒,๙๘๐	๘๒.๗๘	๙๐	๒,๒๘๘	๘๔.๗๔
เล่มที่ ๔	๑๕๐	๓,๖๘๐	๘๑.๗๘	๙๐	๒,๒๖๒	๘๓.๗๖
รวม	๔๒๐	๑๐,๓๕๘	๘๒.๒๑	๓๓๐	๘,๒๘๘	๘๓.๗๒

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้ แบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีผลคะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน E_1 เท่ากับ ๘๒.๒๑ และมีผลคะแนนทดสอบหลังเรียน E_2 เท่ากับ ๘๓.๗๒ ดังนั้น ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทดลองใช้แบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) มีค่าเท่ากับ ๘๒.๕๔/๘๑.๗๐ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

๓.๓) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา อำเภอลานสัทธิ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ สรุปการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนทำกิจกรรม			คะแนนทดสอบ		
	ระหว่างเรียน			หลังเรียน		
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum F$	E_2
เล่มที่ ๑	๘๔	๑,๙๒๑	๘๑.๖๗	๕๖	๑,๓๑๗	๘๔.๐๐
เล่มที่ ๒	๕๖	๑,๒๘๖	๘๒.๐๐	๘๔	๒,๐๘๕	๘๘.๖๗
เล่มที่ ๓	๑๑๒	๒,๖๑๘	๘๓.๕๐	๘๔	๑,๙๗๖	๘๔.๐๐
เล่มที่ ๔	๑๔๐	๓,๒๓๐	๘๒.๔๐	๘๔	๑,๙๔๔	๘๒.๖๗
รวม	๓๙๒	๙,๐๕๕	๘๒.๕๐	๓๐๘	๗,๓๒๒	๘๔.๙๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔ เล่ม สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีผลคะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน E_1 เท่ากับ ๘๒.๕๐ และมีผล คะแนนทดสอบ หลังเรียน E_2 เท่ากับ ๘๔.๙๐ ดังนั้น ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มีค่าเท่ากับ $๘๒.๕๐/๘๔.๙๐$ เป็นไปตามเกณฑ์ $๘๐/๘๐$ ที่ตั้งไว้

๔.๔ ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D₂)

การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นที่รายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๔.๑ ผลจากการศึกษา การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้าน การทำงานเป็นที่รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด อุทัยธานี โดยผู้วิจัยนำเสนอประกอบการพัฒนา ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบชนิด ปริณัย แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ สำหรับประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน จำนวน ๔๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan

ขั้นตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลัง เรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์	หมายถึง
IOC	ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
$\sum R$	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
N	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
P	ดัชนีความยากง่าย
R	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูก
N	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบทั้งหมด
B	ค่าอำนาจจำแนกของแบรนแนน
f_p	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มผ่านเกณฑ์
f_F	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มไม่ผ่านเกณฑ์
n_p	จำนวนคนในกลุ่มผ่าน(Pass)
n_F	จำนวนคนในกลุ่มไม่ผ่าน(Fail)
$\sum D$	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน
$\sum D^2$	ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน
$(\sum D)^2$	ผลรวมของผลต่างของคะแนนทั้งหมดกำลังสอง
df	n - 1

ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบชนิด ปรนัย แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ สำหรับประกอบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วย
การเรียนรู้ที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔๐ ข้อ

ตัวชี้วัด /จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			รวม	IOC	สรุปผล
		๑	๒	๓			
ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์สังคมชมพู ทวีป และคติความเชื่อทาง ศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของศาสนาที่ ตนนับถือ	๑	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๒	๐	๐	+๑	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังคมชมพูทวีป และคติความ เชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีป ก่อนและหลังการเกิดศาสนา พุทธได้ (K)	๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๔	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
นักเรียนเกิดกระบวนคิด วิเคราะห์ในแยกแยะคติความ เชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีป ก่อนและหลังการเกิดศาสนา พุทธได้อย่างถูกต้อง (P)	๕	+๑	๐	๐	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
	๖	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนมีการใฝ่รู้ถึง ความสำคัญลักษณะทางสังคม ของชมพูทวีป และคติความ เชื่อทางศาสนา (A)	๗	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๘	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็น มนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดใน การตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการ สอนและการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา หรือ วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ศาสนาที่ตน นับถือ ตามที่กำหนด	๙	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๑๐	+๑	๐	๐	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด

ตัวชี้วัด /จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			รวม	IOC	สรุปผล
		๑	๒	๓			
ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์พุทธ ประวัติด้านการบริหาร และ การดำรงรักษาศาสนา หรือ วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ที่ตน นับถือ ตามที่กำหนด	๑๑	๐	+๑	๐	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
	๑๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็น มนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด และวิธีการสอนและการเผย แผ่พระพุทธศาสนาตามแนว พุทธจริยาได้ (K)	๑๓	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๑๔	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนเกิดทักษะปฏิบัติตน ตามแนวพุทธจริยาเพื่อการ ดำรงรักษาพระพุทธศาสนาได้ อย่างถูกต้อง (P)	๑๕	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๑๖	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนมีการตระหนักถึง ความสำคัญของการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธ จริยา และพุทธประวัติด้าน การบริหารและการดำรงรักษา พระพุทธศาสนา (A)	๑๗	๐	๐	+๑	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
	๑๘	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
ม.๔-๖/๕ วิเคราะห์การพัฒนา ศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้อง ในพระพุทธศาสนา หรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	๑๙	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๒๐	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๒๑	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๒๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ หลักศรัทธา และปัญญาที่ ถูกต้องได้ (K)	๒๓	๐	๐	+๑	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
	๒๔	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
นักเรียนเกิดทักษะการปฏิบัติ ตนตามหลักศรัทธา และ	๒๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๒๖	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๒๗	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้

ตัวชี้วัด /จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			รวม	IOC	สรุปผล
		๑	๒	๓			
ปัญหาที่ถูกต้องได้อย่าง ถูกต้อง (P)							
นักเรียนมีการตระหนักถึง ความสำคัญของหลักศรัทธา และปัญหาที่ถูกต้อง (A)	๒๘	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๒๙	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิด และแบบอย่างการดำเนินชีวิต จากประวัติสาวก ชาดก เรื่อง เล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	๓๐	๐	๐	+๑	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
	๓๑	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่าง มาเป็นแบบอย่างการ ดำเนินชีวิตได้ (K)	๓๒	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๓๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๓๔	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
นักเรียนปฏิบัติตนตาม แบบอย่างข้อคิดที่เกิดจาก การศึกษาประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง (P)	๓๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๓๖	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๓๗	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
	๓๘	๐	+๑	๐	๑	๐.๓๓	ปรับ/ตัด
นักเรียนมีการตระหนักถึง ความสำคัญของแบบอย่าง ข้อคิดที่เกิดจากการศึกษา ประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง (A)	๓๙	+๑	+๑	+๑	๓	๑	ใช้ได้
	๔๐	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔๐ ข้อ โดยใช้เกณฑ์ที่ ๐.๕ ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ขึ้นไป พบว่า ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น จำนวน ๓๓ ข้อ ข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง ทั้งสิ้น จำนวน ๗ ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตัดข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ออก จัดพิมพ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยพิจารณาจากข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้น จำนวน ๓๓ ข้อ นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องคัดเลือกให้เหลือ จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan

ข้อสอบ ข้อที่	f_p	f_F	ค่าอำนาจจำแนก		ค่าความยาก		ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
			B	แปลผล	P	แปลผล	
๑	๑๘	๒	๐.๔๘	ใช้ได้	๐.๗๑	ใช้ได้	ใช้ได้
๒	๑๘	๓	๐.๓๒	ใช้ได้	๐.๗๕	ใช้ได้	ใช้ได้
๓	๑๖	๑	๐.๕๖	ใช้ได้	๐.๖๑	ใช้ได้	ใช้ได้
๔	๑๔	๑	๐.๔๗	ใช้ได้	๐.๕๔	ใช้ได้	ใช้ได้
๕	๑๖	๒	๐.๓๙	ใช้ได้	๐.๖๔	ใช้ได้	ใช้ได้
๖	๑๒	๐	๐.๕๕	ใช้ได้	๐.๔๓	ใช้ได้	ใช้ได้
๗	๑๑	๐	๐.๕๐	ใช้ได้	๐.๓๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๘	๑๑	๐	๐.๕๐	ใช้ได้	๐.๓๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๙	๑๓	๔	-๐.๐๘	ใช้ไม่ได้	๐.๖๑	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
๑๐	๑๔	๑	๐.๔๗	ใช้ได้	๐.๕๔	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๑	๑๗	๔	๐.๑๑	ใช้ไม่ได้	๐.๗๕	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
๑๒	๑๓	๒	๐.๒๖	ใช้ได้	๐.๕๔	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๓	๑๙	๒	๐.๕๓	ใช้ได้	๐.๗๕	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๔	๒๐	๒	๐.๕๘	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๕	๑๘	๒	๐.๔๘	ใช้ได้	๐.๗๑	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๖	๙	๐	๐.๔๑	ใช้ได้	๐.๓๒	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๗	๑๒	๐	๐.๕๕	ใช้ได้	๐.๔๓	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๘	๑๒	๑	๐.๓๘	ใช้ได้	๐.๔๖	ใช้ได้	ใช้ได้
๑๙	๑๓	๓	๐.๐๕	ใช้ไม่ได้	๐.๕๔	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
๒๐	๑๓	๑	๐.๔๒	ใช้ได้	๐.๕๐	ใช้ได้	ใช้ได้
๒๑	๑๖	๕	-๐.๑๑	ใช้ไม่ได้	๐.๗๕	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
๒๒	๒๐	๒	๐.๕๘	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๒๓	๑๙	๓	๐.๓๖	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๒๔	๒๑	๕	๐.๑๒	ใช้ไม่ได้	๐.๙๓	ใช้ไม่ได้	ใช้ไม่ได้
๒๕	๑๗	๓	๐.๒๗	ใช้ได้	๐.๗๑	ใช้ได้	ใช้ได้
๒๖	๑๙	๓	๐.๓๖	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้

ข้อสอบ ข้อที่	f_p	f_F	ค่าอำนาจจำแนก		ค่าความยาก		ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
			B	แปลผล	P	แปลผล	
๒๗	๒๐	๕	๐.๐๘	ใช้ไม่ได้	๐.๘๙	ใช้ไม่ได้	ใช้ไม่ได้
๒๘	๑๘	๕	-๐.๐๒	ใช้ไม่ได้	๐.๘๒	ใช้ไม่ได้	ใช้ไม่ได้
๒๙	๒๐	๒	๐.๕๘	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้
๓๐	๒๑	๑	๐.๗๙	ใช้ได้	๐.๗๙	ใช้ได้	ใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (B) และ ค่าความยาก (P) รายข้อโดยใช้สูตร B - index ของ Brennan ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้นจำนวน ๒๓ ข้อ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้นจำนวน ๗ ข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน ๒๓ ข้อ ไปคัดเลือกให้เหลือจำนวน ๒๐ ข้อ นำไปปรับปรุง แก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

คะแนน	คะแนน เต็ม	n	\bar{x}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	df	t
ก่อนเรียน	๒๐	๒๘	๑๑.๙๑	๒.๗๔	๑๒๑	๑๔,๖๔๑	๒๖	๙.๒๒*
หลังเรียน	๒๐	๒๘	๑๖.๒๕	๑.๖๐				

* $t > ๐.๕$

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) ที่คำนวณได้คือ ๙.๒๒ สูงกว่าเกณฑ์ แปลว่าการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการเรียนด้วยชุดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อคำถาม แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เป็นรายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพสำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยสำหรับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ต่อไป

รายการประเด็นความคิดเห็น	คะแนน			$\sum R$	IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					
	๑	๒	๓			
๑. มีความพร้อมและองค์ประกอบครบถ้วน	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๒. คำชี้แจง / คู่มือ เข้าใจง่าย	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๓. มีการเรียงความยากง่ายของเนื้อหาไปตามลำดับ	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๔. เนื้อหาทันสมัยต่อเหตุการณ์ และการดำเนินชีวิต	๐	+๑	+๑	๒	๐.๖๗	.ใช้ได้
๕. มีขั้นตอนการปฏิบัติไม่ยุ่งยาก สนุก ปฏิบัติได้จริง	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	.ใช้ได้
๖. มีการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๗. มีการส่งเสริมการยอมรับในความคิดและการแตกต่าง	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๘. มีการส่งเสริมสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๙. มีการส่งเสริมให้มีการค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	.ใช้ได้
๑๐. มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิต และชุมชนได้	+๑	+๑	๐	๒	๐.๖๗	.ใช้ได้
๑๑. มีส่วนในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้
๑๒. มีส่วนในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง	+๑	+๑	+๑	๓	๑	.ใช้ได้

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่าค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เครื่องมือมีคุณภาพสามารถตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้เกณฑ์ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๕ ขึ้นไป พบว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ ทั้ง ๑๒ ข้อ นำไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจัดพิมพ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าความพึงพอใจ ของนักเรียนก่อนการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีความพร้อมและองค์ประกอบครบถ้วน	๔.๓๖	๐.๗๗	มาก

๒. คำชี้แจง / คู่มือ เข้าใจง่าย	๔.๑๑	๐.๗๗	มาก
๓. มีการเรียงความยากง่ายของเนื้อหาไปตามลำดับ	๔.๓๒	๐.๕๔	มาก
๔. เนื้อหาทันสมัยต่อเหตุการณ์ และการดำเนินชีวิต	๔.๓๖	๐.๖๑	มาก
๕. มีขั้นตอนการปฏิบัติไม่ยุ่งยาก สนุก ปฏิบัติได้จริง	๔.๔๖	๐.๕๗	มาก
๖. มีการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	๔.๓๖	๐.๖๗	มาก
๗. มีการส่งเสริมการยอมรับในความคิดและการแตกต่าง	๔.๗๕	๐.๕๑	มากที่สุด
๘. มีการส่งเสริมสมรรถนะ ด้านการทำงานเป็นทีม	๔.๖๘	๐.๕๔	มากที่สุด
๙. มีการส่งเสริมให้มีการค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	๔.๔๖	๐.๕๗	มาก
๑๐. มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิต และชุมชนได้	๔.๕๗	๐.๕๖	มากที่สุด
๑๑. มีส่วนในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง	๔.๗๕	๐.๕๑	มากที่สุด
๑๒. มีความสุข มีความรู้ ชอบเรียนวิชานี้	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด
รวม	๔.๔๘	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๖๓) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน ๕ ข้อ และในระดับมาก จำนวน ๗ ข้อ

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าความพึงพอใจ ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีความพร้อมและองค์ประกอบครบถ้วน	๔.๗๕	๐.๔๓	มากที่สุด
๒. คำชี้แจง / คู่มือ เข้าใจง่าย	๔.๕๗	๐.๔๙	มากที่สุด
๓. มีการเรียงความยากง่ายของเนื้อหาไปตามลำดับ	๔.๕๐	๐.๕๐	มากที่สุด
๔. เนื้อหาทันสมัยต่อเหตุการณ์ และการดำเนินชีวิต	๔.๓๖	๐.๗๗	มาก
๕. มีขั้นตอนการปฏิบัติไม่ยุ่งยาก สนุก ปฏิบัติได้จริง	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด
๖. มีการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	๔.๗๑	๐.๔๕	มากที่สุด
๗. มีการส่งเสริมการยอมรับในความคิดและการแตกต่าง	๔.๗๙	๐.๔๑	มากที่สุด
๘. มีการส่งเสริมสมรรถนะ ด้านการทำงานเป็นทีม	๔.๖๘	๐.๔๗	มากที่สุด
๙. มีการส่งเสริมให้มีการค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	๔.๖๔	๐.๔๘	มากที่สุด
๑๐. มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิต และชุมชนได้	๔.๖๘	๐.๔๗	มากที่สุด
๑๑. มีส่วนในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด
๑๒. มีความสุข มีความรู้ ชอบเรียนวิชานี้	๔.๘๖	๐.๓๕	มากที่สุด
รวม	๔.๖๓	๐.๕๒	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๕๒) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน ๑๑ ข้อ และในระดับ มากที่สุด จำนวน ๑ ข้อ

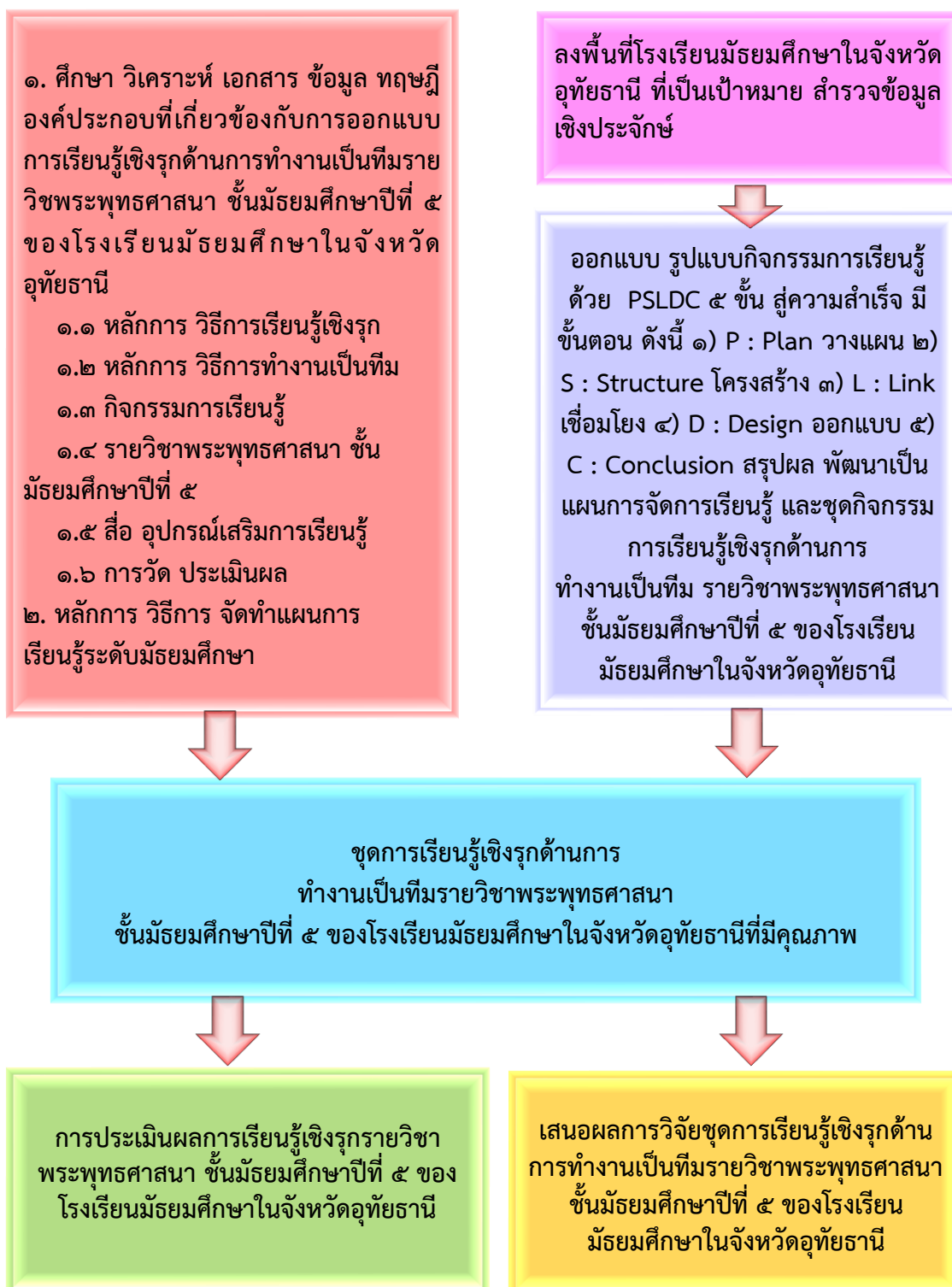
ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

คะแนน	คะแนนเต็ม	n	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	df	t
ก่อน	๖๐	๒๘	๔๑.๖๗	๑๘.๘๔	๔๕๗	๑๒,๗๙๖	๑๑	๗.๕๗*
หลัง	๖๐	๒๘	๑๒๙.๗๕	๓.๙๑				

*t > ๐.๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) ที่คำนวณได้คือ ๗.๕๗ สูงกว่าเกณฑ์ แปลว่าความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากศึกษาการวิจัย เรื่อง การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นที่มรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ออกแบบ รูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วย PSLDC ๕ ขั้น ความสำเร็จ มีขั้นตอน ดังนี้ ๑) P : Plan วางแผน ๒) S : Structure โครงสร้าง ๓) L : Link เชื่อมโยง ๔) D : Design ออกแบบ ๕) C : Conclusion สรุปผล พัฒนาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จากกลุ่ม ทดลองการวิจัย นักเรียนจะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะการจัด กิจกรรมในรูปแบบนี้ ทำให้นักเรียนได้ทั้งองค์ความรู้ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการการศึกษาด้วยตน โดยการสืบค้นข้อมูล การลงมือ ปฏิบัติ การสร้างสรรค์ชิ้นงาน นำเสนอผลงาน สามารถพัฒนาความคิดต่อยอดเป็นนวัตกรรมต่อไป

แนวทางการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปบูรณาการประยุกต์ใช้เป็น ขั้นตอนของ กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ หรืออื่น ๆ กับผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีความสนใจ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน

- ๑) กำหนด เนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็นข้อหรือหมวดหมู่ตามลำดับ
- ๒) ตั้งเป็นประเด็น ค้นหาคำตอบ เช่นเป็นอย่างไร ?
- ๓) ร่วมกันวิเคราะห์แนวทางการค้นหาคำตอบ เป็นประเด็นๆ

ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง

- ๑) การกำหนดโครงสร้างผังของงานที่รับผิดชอบ
- ๒) แบ่งกลุ่มคละกัน ตามความสมัครใจ
- ๓) มอบหมายงาน ตามประเด็นที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์

ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง

- ๑) การเชื่อมโยง การสืบค้นข้อมูล ทฤษฎี อื่นๆ
- ๒) แต่ละกลุ่ม แบ่งหน้าที่ ภาระงานให้สมาชิกในกลุ่ม
- ๓) การสืบค้นข้อมูล ทฤษฎี เพื่อจัดทำชิ้นงานในการนำเสนอ

ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ

- ๑) การสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทำสิ่งใหม่ ให้สวยงามมีประโยชน์ไม่ขัดศีลธรรมอันดีงาม
- ๒) ออกแบบชิ้นงานในการนำเสนองานตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล

- ๑) ปรับปรุงแก้ไข ปัญหาอุปสรรค เพื่อค้นหาแนวทางพัฒนา
- ๒) นำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุป / ประเด็นองค์ความรู้ที่ได้
- ๓) นำความรู้ที่ได้รับประยุกต์สร้างชิ้นงานใหม่
- ๔) นำผลงานไปเผยแพร่ที่ เว็บไซต์กลุ่มพัฒนาเป็นนวัตกรรม ต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่กำลังศึกษาในรายวิชาพระพุทธศาสนา ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มาใช้ในการ ดำเนินการศึกษาวิจัย มีกลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ที่กำลังศึกษาในรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โดยผู้วิจัยกำหนดนักเรียน โรงเรียนลานสักวิทยา ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานีเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการเลือก โดยมีเกณฑ์ในการเลือกนักเรียนเป็น กลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีการจัดห้องเรียนแบบความสามารถ เรียงตามคะแนนเฉลี่ย GPA มีจำนวนนักเรียนชาย – นักเรียนหญิง มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ผู้บริหารและ ครูให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี จำนวน ๒๘ คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับ วัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้เพื่อ ๑) เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบ การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๒) เพื่อออกแบบการ เรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๓) เพื่อทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็น ทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ๔) เพื่อ ประเมินและรับรองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานีออกแบบการ เรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือสำหรับใช้เพื่อการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๒ คือ

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือไว้ ๒ เครื่องมือ ประกอบด้วย ๑.๑) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ หน่วยการ เรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สวรรค์ ชาตค เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ระยะเวลา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง ๑.๒) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนลานสักวิทยาพุทธศักราช ๒๕๖๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปี การศึกษา ๒๕๖๖ ใช้ในการวิจัยจำนวน ๔ เล่ม

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน ๓ เครื่องมือ ประกอบด้วย ๒.๑) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviewing Form) ๒.๒) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นข้อสอบชนิดปรนัย แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๒๐ ข้อ สำหรับการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และ การทดสอบหลังเรียน (Posttest) ๒.๓) แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่า IOC เพื่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี แบ่งออกเป็น ๑.๑) การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อคำถาม แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายชื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ และ แผนการจัดการเรียนรู้ ๑.๒) การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แผนการจัดการเรียนรู้ ๒) การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยวิธีการนำไปทดลองใช้ แบบเดี่ยว (๑ : ๑) แบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) และภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) ปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ แบ่งออกเป็น ๒.๑) การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง และเชิงเนื้อหา ของ แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) ๒.๒) การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนลานสักวิทยา ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๘ คน ตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ๓) การวิเคราะห์การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดให้มีนัยสำคัญทางสถิติที่สูงกว่าระดับ .๐๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) แบ่งออกเป็น ๓.๑) การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan ๓.๒) การหาค่าความพึงพอใจของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามปัญหาการวิจัย ๓ ข้อ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

๕.๑.๑ ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R₁) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากท่านผู้บริหารโรงเรียน คณะครูที่เป็นผู้เชี่ยวชาญได้ชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำ โดยการให้สัมภาษณ์ ถึงกระบวนการออกแบบที่ดี และมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของมาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แก่ผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ได้มุ่งเน้นเป้าหมายของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย ๑) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ๒) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้ ๓) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทยยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกลงและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสมมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม ๕) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต โดยมีวิธีการหรือกระบวนการที่จะจัดการศึกษาที่ตอบตรงตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์จนสามารถนำไปสู่ความสำเร็จอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่ให้คำแนะนำว่า ควรใช้เทคนิคการสอนด้วย การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) และการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม จึงจะสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา ไชยพันธุ์, (๒๕๔๙) กระบวนการกลุ่มต้องอาศัยทฤษฎีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีทฤษฎีดังต่อไปนี้ ๑) ทฤษฎีสนาม (Field Theory) ของ Kurt Lewin ในเรื่องของกลุ่ม Lewin สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีสนามไว้ ดังนี้ วินิจ เกตุขำและคมเพชร ฉัตรศุภกุล, (๒๕๒๒) ๑.๑) พฤติกรรมเป็นผลจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม ๑.๒) โครงสร้างของกลุ่ม ๑.๓) การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ๑.๔) องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ ๑.๕) สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ๒) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของ Bales โโฮมาน และ ไวที (Homans & Whyte อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี และคณะ, (๒๕๒๒) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือ ๒.๑) กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ โดยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ๒.๒) ปฏิสัมพันธ์จะเป็นปฏิสัมพันธ์ทุก ๆ ด้าน คือ ร่างกาย วาจา จิตใจ ๒.๓) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก ๓) ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory) ของ Cattell ทฤษฎีนี้อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) (โยธิน ศันสนยุทธ, ๒๕๒๘) คือ กฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่มแนวคิดในทฤษฎีนี้ประกอบไปด้วย ๓.๑) ลักษณะของกลุ่มประกอบด้วย มีบุคลิกภาพเฉพาะตัว (Population Traits) ได้แก่ สติปัญญา ทศนคติ บุคลิกภาพ มีบุคลิกภาพเฉพาะกลุ่ม (Syntality Traits) หรือความสามารถที่กลุ่มได้รับจากสมาชิก ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีลักษณะโครงสร้างภายในโดยเฉพาะ (Characteristic of Internal Structure) ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และแบบแผน หรือลักษณะในการรวมกลุ่ม ๓.๒) พลัง หรือการ

เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของกลุ่ม (Dynamics of Syntality) หมายถึง การแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ๔) ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือ FIRO (Fundamental Interpersonal Relation Orientation) ของ Schutz ทฤษฎีนี้จะพิจารณาพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน ๕. ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement) ผู้ที่เริ่มทฤษฎีนี้ คือ Stogdill โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในเรื่องผลผลิตหรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม ๖. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่ม (Exchange Theory) Thifaut and Kelley ทฤษฎีนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม ๗. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Theory) Moreno คือ ผู้ก่อตั้งทฤษฎีและอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎี ดังนี้ ๗.๑) การกระทำและจริยธรรมหรือขอบเขตการกระทำของกลุ่มจะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ๗.๒) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ คือ การแสดงบทบาทจำลอง (Role Playing) หรือ สังคมมิติ (Sociometric) ๘. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ สิงมัน (Sigmund Freud, ๑๘๙๓) มีแนวคิดสำคัญของทฤษฎี คือ ๘.๑) กระบวนการทางแรงจูงใจ (Motivation Process) ๘.๒) การรวมกลุ่ม (Cohesive) บุคคลจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย โดยใช้วิธีการบำบัด จะทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการงานวิจัยไปที่การมุ่งเน้นการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะกับรายวิชาพระพุทธศาสนาที่มีเนื้อหามาก ครูที่เป็นผู้สอนส่วนใหญ่จึงใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบให้นักเรียน จำ เข้าใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับตัวชีวิตของรายวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัวชีวิตมีจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียนไปที่การคิดวิเคราะห์

๕.๑.๒ ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D₁) การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ ๑ และจากการลงพื้นที่เข้าสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลมาเป็นข้อมูลในการสรุปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาออกแบบเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการทดลองเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ PSLDC ๕ ขั้น ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น ๕ ขั้น ประกอบด้วย ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล มาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทั้งฉบับ โดยใช้เกณฑ์ของผลรวมที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ขึ้นไป พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง ๔ ฉบับ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไปใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ โดยแบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องย่อย ๆ จำนวน ๔ ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การอำนวยการพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๔

เรื่อง สววก ซาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง นำไปใช้ในวิจัยด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบการศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง one group pretest posttest design ต่อไป

๕.๑.๓ ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาประกอบเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ โดยแบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องย่อย ๆ จำนวน ๔ ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร การอำนวยการพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา ชุดที่ ๔ เรื่อง สววก ซาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง นำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง แบบเดี่ยว (๑ : ๑) ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ คน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ค่าประสิทธิภาพตามมาตรฐาน E₁/E₂ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกชุดต้องผ่านเกณฑ์มีค่าประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า ๘๐/๘๐ ที่กำหนดไว้จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ โดยกำหนดให้ E₁ คือ คะแนนทำกิจกรรมระหว่างเรียน และ E₂ คือ คะแนนทดสอบหลังเรียน พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔ ชุด มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน E₁/E₂ ที่กำหนดไว้ที่ ๘๐/๘๐ และเมื่อผู้วิจัยนำไปทดลองหาค่าประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลองแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๙ คน และภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน พบว่าชุดกิจกรรมทั้ง ๔ ชุด มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน E₁/E₂ ที่กำหนดไว้ที่ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมทั้ง ๔ ชุด ที่ผ่านการพัฒนาคุณภาพด้วยการหาค่าประสิทธิภาพและมีมาตรฐานสูงกว่าที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สำหรับปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นประสิทธิผลแก่ผู้เรียน

๕.๑.๔ ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D₂) การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นที่มรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการออกออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยวิธีการประกอบด้วย ๑) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) ที่แปลว่าการเรียนด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทั้ง ๔ ชุดนั้น มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นประสิทธิผล เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ของหลักสูตร และเกณฑ์เป้าหมายการวิจัยที่ตั้งไว้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ๒) ผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) ที่แปลว่าการเรียนด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทั้ง ๔ ชุดนั้น มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นประสิทธิผล เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดของหลักสูตร และเกณฑ์เป้าหมายการวิจัยที่ตั้งไว้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยสามารถ อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้าน การทำงานเป็นทีม ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสัทธิวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๒๘ คน ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ รายวิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๕ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (๒๕๕๕, หน้า ๑๓๙) กล่าวถึง ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่าเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการรวมตัวกันของกลุ่ม เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายซึ่งการปฏิบัติงานจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับพลังผลักดันที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของกลุ่ม อาทิ ผู้นำกลุ่ม แบบแผนการสื่อสารและการใช้อำนาจของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง จึงได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถรวมกลุ่มกัน ด้วยความสมัครใจของตนเอง จึงทำให้การดำเนินการวิจัย บรรลุ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปรากฏว่า จากการทดลองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ของนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการ ทดสอบค่าที (t-test) ที่คำนวณได้คือ ๙.๒๒ สูงกว่าเกณฑ์ แปลว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (๒๕๕๒, ๘) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการสอน โดยใช้สื่อประสมที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ เนื้อหาวิชาและจุดประสงค์นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่

กำหนดไว้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของโครงการการวิจัย เป็นรายชื่อ ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ขั้นตอนที่ ๑ (Research) (R₁) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

จากผลของการทดลองการวิจัยปรากฏว่า ผู้วิจัยได้ออกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน จากประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ครู นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดอุทัยธานี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท และสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๒๓ แห่ง โดยกำหนดเลือกโรงเรียนที่เป็นเป็น ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖ โรงเรียน จาก ๒๓ โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ ๒๔.๐๙ โดยมี คุณสมบัติ ดังนี้ ๑) เป็นอำนวยการสถานศึกษา/รักษาราชการแทน/ผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน ๓ คน ๒) เป็นรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม จำนวน ๓ คน ๓) เป็นครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการ/ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ฝึกสอน จำนวน ๕ คน ๔) เป็นโรงเรียนที่มีผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ภาคกลางและภาคตะวันออก ครั้งที่ ๗๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ จังหวัดราชบุรี ระหว่าง วันที่ ๒๕ - ๒๗ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๖ และ ๕) โรงเรียนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการสอนแบบโครงงาน (Project Based Learning) โดยแบ่งออกเป็น ได้รับรางวัลระดับ เหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดง ประกอบด้วย ๑) รางวัลการแข่งขัน โครงงานคุณธรรม ได้แก่ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม ได้รับรางวัลเหรียญเงิน ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ และ รางวัลเหรียญทองแดง ในระดับชั้น ม.๑ - ม.๓ ๒) รางวัลการประกวดภาพยนตร์สั้น ได้แก่ โรงเรียน หนองขาหย่างวิทยา รางวัลเหรียญเงิน ในระดับชั้น ม.๑ - ม.๓ โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ รางวัลเหรียญ ทองแดง ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ ๓) รางวัลการประกวดเล่านิทานคุณธรรม ได้แก่ โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม รางวัลเหรียญทอง ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตรวิทยา รางวัลเหรียญ ทอง ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ ๔) รางวัลการประกวดมารยาทไทย ได้แก่ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย รางวัลเหรียญทอง ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตรวิทยา รางวัลเหรียญทอง ใน ระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ ๕) รางวัลการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ ได้แก่ โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตร วิทยา รางวัลเหรียญทอง ในระดับชั้น ม.๑ - ม.๖ โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม รางวัลเหรียญเงิน ใน ระดับชั้น ม.๑ - ม.๖

๕.๒.๒ ขั้นตอนที่ ๒ (Development) (D₁) การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการ ทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด อุทัยธานี

นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สังเคราะห์ออกมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ เพื่อใช้สำหรับออกแบบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของ แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาคุณสมบัติของแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในสิ่งที่จะวัด พบว่าค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เครื่องมือมีคุณภาพสามารถตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ขึ้นไป ข้อคำถามจำนวน ๑๖ ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๕ ทั้งสิ้น ในขั้นตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้สูตรของโลวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rowinelli & Hambleton, ๑๙๗๗ อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, ๒๕๔๓) พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพระพุทธศาสนา ทั้งฉบับ โดยใช้เกณฑ์ของผลรวมที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๕ ขึ้นไป พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ฉบับที่ ๑ อยู่ในระดับ ๐.๘๗ แผนการจัดการเรียนรู้ ฉบับที่ ๒ อยู่ในระดับ ๐.๗๓ แผนการจัดการเรียนรู้ ฉบับที่ ๓ อยู่ในระดับ ๐.๘๑ แผนการจัดการเรียนรู้ ฉบับที่ ๔ ผ่านเกณฑ์ อยู่ในระดับ ๐.๙๙ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๕ ทั้ง ๔ ฉบับ นำไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และนำไปประกอบเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลาวรรณ โสมแพน (๒๕๕๐, ๑๑) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ๑) ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย ชื่อชุดกิจกรรม ชื่อหน่วย หมายถึง หัวข้อย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม คำชี้แจง สำหรับนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรม ส่วนเนื้อหา ภาคผนวก

๕.๒.๓ ขั้นตอนที่ ๓ (Research) (R₂) การทดลองระบบการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

จากผลของการทดลองการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมที่ได้มาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถาม แบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) พบว่าข้อคำถามจำนวน ๑๒ ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ทั้งสิ้น นำแบบตรวจสอบตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) รายวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ไปจัดพิมพ์ พร้อมนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง ๔ ชุดปรากฏว่า เล่มที่ ๑ อยู่ในระดับ ๐.๙๐ เล่มที่ ๒ อยู่ในระดับ ๐.๘๒ เล่มที่ ๓ อยู่ในระดับ ๐.๗๗ เล่มที่ ๔ อยู่ในระดับ ๐.๘๐ ทั้ง ๔ ฉบับ ผ่านเกณฑ์ที่ ๐.๕๐ ผู้วิจัยนำไปหาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปทดลองกับกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนนฤกุลวิद्याคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ แบบเดี่ยว (๑ : ๑) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ คน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ค่าประสิทธิภาพตามมาตรฐาน (E_1/E_2) ทุกชุดต้องผ่านเกณฑ์มีค่าประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อ

ทางศาสนา E_1 เท่ากับ ๘๑.๔๘ E_2 เท่ากับ ๘๔.๐๐ ดังนั้นประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 ทดลองใช้แบบเดี่ยว (๑ : ๑) มีค่าเท่ากับ ๘๑.๔๘/๘๔.๐๐ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดค่าประสิทธิภาพไว้ที่
 ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๒ เรื่อง การตรัสรู้ ก่อตั้ง เผยแผ่ ตามแนวพุทธจริยา และพุทธประวัติด้านการบริหาร
 การธำรงรักษาพระพุทธศาสนา E_1 เท่ากับ ๘๒.๑๐ E_2 เท่ากับ ๘๒.๖๗ ดังนั้นประสิทธิภาพของชุด
 กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ ๘๒.๑๐/๘๒.๖๗ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดค่าประสิทธิภาพไว้ที่ ๘๐/๘๐ ชุด
 ที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศรัทธา และปัญหาที่ต้องในพระพุทธศาสนา E_1 เท่ากับ ๘๑.๕๐ E_2 เท่ากับ
 ๘๔.๐๐ ดังนั้นประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ ๘๑.๕๐/๘๔.๐๐ ผ่านเกณฑ์ที่
 กำหนดค่าประสิทธิภาพไว้ที่ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๔ เรื่อง สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง E_1
 เท่ากับ ๘๒.๔๐ E_2 เท่ากับ ๘๒.๖๕ ดังนั้น ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ
 ๘๒.๖๕/๘๒.๖๕ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดค่าประสิทธิภาพไว้ที่ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลชุด
 กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ชุด ในการทดลองแบบกลุ่มเดี่ยว (๑ : ๑) E_1 เท่ากับ ๘๑.๗๕ E_2 เท่ากับ
 ๘๓.๑๕ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๑.๗๕/๘๓.๑๕ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมไป
 ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นแล้วนำไปทดลองแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
 โรงเรียนตฤกคฤวิทยา อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่ม
 ตัวอย่าง จำนวน ๙ คน ชุดที่ ๑ E_1 เท่ากับ ๘๑.๔๘ E_2 เท่ากับ ๘๓.๓๓ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ
 ๘๑.๔๘/๘๓.๓๓ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๒ E_1 เท่ากับ ๘๕.๐๐ E_2 เท่ากับ ๘๑.๓๓ มีค่า
 ประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๕.๐๐/๘๑.๓๓ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๓ E_1 เท่ากับ ๘๒.๕๐ E_2 เท่ากับ
 ๘๑.๔๘ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๕๐/๘๑.๔๘ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๔ E_1 เท่ากับ ๘๒.๒๒
 E_2 เท่ากับ ๘๑.๔๘ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๒๒/๘๑.๔๘ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยสามารถ
 อภิปรายผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ชุด ในการทดลองแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) E_1 เท่ากับ
 ๘๒.๕๔ E_2 เท่ากับ ๘๑.๗๐ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๕๔/๘๑.๗๐ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยนำ
 ชุดกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นแล้วนำไปทดลองแบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) กับนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
 จำนวน ๓๐ คน ชุดที่ ๑ E_1 เท่ากับ ๘๑.๘๕ E_2 เท่ากับ ๘๓.๒๒ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๑.๘๕/
 ๘๓.๒๒ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๒ E_1 เท่ากับ ๘๒.๖๗ E_2 เท่ากับ ๘๒.๙๖ มีค่าประสิทธิภาพ
 เท่ากับ ๘๒.๖๗/๘๒.๙๖ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๓ E_1 เท่ากับ ๘๒.๗๘ E_2 เท่ากับ ๘๔.๗๔ มีค่า
 ประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๗๘/๘๔.๗๔ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๔ E_1 เท่ากับ ๘๑.๗๘ E_2 เท่ากับ
 ๘๓.๗๖ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๑.๗๘/๘๓.๗๖ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลชุด
 กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ชุด ในการทดลองแบบภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) E_1 เท่ากับ ๘๒.๒๑ E_2
 เท่ากับ ๘๓.๗๒ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๒๑/๘๓.๗๒ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรม
 ไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นแล้วนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสักวิทยา
 อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาค
 เรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน ชุดที่ ๑ E_1 เท่ากับ ๘๑.๖๗ E_2
 เท่ากับ ๘๔.๐๐ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๑.๖๗/๘๔.๐๐ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๒ E_1 เท่ากับ
 ๘๒.๐๐ E_2 เท่ากับ ๘๘.๖๗ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๐๐/๘๘.๖๗ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๓

E_1 เท่ากับ ๘๓.๕๐ E_2 เท่ากับ ๘๔.๐๐ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๓.๕๐/๘๔.๐๐ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ชุดที่ ๔ E_1 เท่ากับ ๘๒.๔๐ E_2 เท่ากับ ๘๒.๖๗ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๔๐/๘๒.๖๗ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ชุด ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน E_1 เท่ากับ ๘๒.๕๐ E_2 เท่ากับ ๘๔.๙๐ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๕๐/๘๔.๙๐ ผ่านเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ผู้วิจัยจึงสามารถอภิปรายผลของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ชุด ว่ามีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพที่มีดีมาก เพราะสร้างแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธิ (๒๕๕๒, ๕๐) ได้กล่าวถึงการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม ไว้ว่า การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม เป็นการพิจารณาว่าเมื่อนวัตกรรมผ่านการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแล้วผลจะเป็นประการใด โดยที่การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมมีลำดับขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ ๑) การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (๑ : ๑) ๒) การประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (๑ : ๑๐) ๓) การประเมินประสิทธิภาพภาคสนาม (๑ : ๑๐๐) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา งานวิจัยของ อารีย์ ปริดีกุล ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ ปี การศึกษา ๒๕๖๒ โรงเรียนบ้านไร่ (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ ๑๕๕) อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๒๑ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๑๔ ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งได้ทดลอง ๓ ขั้นตอน มีผล ดังนี้ ๑. การหาประสิทธิภาพรายบุคคล มีค่าเท่ากับ ๘๓.๔๓/๘๕.๗๑ ผ่านเกณฑ์การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ๒. การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก มีค่าเท่ากับ ๘๑.๔๓/๘๗.๘๖ ผ่านเกณฑ์การสร้างและพัฒนา เครื่องมือ ๓. การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม มีค่าเท่ากับ ๘๒.๗๕/๘๕.๐๐ ผ่านเกณฑ์การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

๕.๒.๔ ขั้นตอนที่ ๔ (Development) (D_2) การประเมินและรับรองผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

จากผลของการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปี

การศึกษา ๒๕๖๖ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘ คน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการนำผลคะแนนสอบวัดผลก่อนเรียนเปรียบเทียบกับ การสอบวัดผลหลังเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ให้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) และผลคะแนนจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ให้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการดำเนินการวิจัย ได้ว่า ผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นข้อสอบชนิด ปรนัย แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และ การทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน ๒๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑, ม.๔-๖/๒, ม.๔-๖/๓, ของหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ข้อที่ ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕, ม.๔-๖/๑๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สวางก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง นำข้อสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบ หรือ ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตาม ตัวชี้วัดวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จำนวน ๔๐ ข้อ โดยใช้เกณฑ์ของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ที่ ๐.๕ ขึ้นไป พบว่า ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้น จำนวน ๓๓ ข้อ ข้อที่ต้องปรับปรุงพัฒนาแก้ไข หรือ ตัดทิ้ง ทั้งสิ้น จำนวน ๗ ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ กมลฉัตร กล่อมอม (๒๕๖๔) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา บนพื้นฐานอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิทยาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพระ มิวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๒) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ ๓) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นงานวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาวิชาชีพระ ชั้นปีที่ ๓ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ปี การศึกษา ๒๕๖๓ จำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้สถิติทดสอบแบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test) ผลการศึกษาพบว่า ๑) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมระดับมาก ๒) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี ๕ องค์ประกอบ คือ (๑.๑) หลักการ (๑.๒) วัตถุประสงค์ (๑.๓) สาระการเรียนรู้ (๑.๔) กิจกรรมการเรียนรู้ (๑.๕) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ ๑ ระเบิดจากข้างใน ขั้นที่ ๒ มีส่วนร่วม ขั้นที่ ๓ องค์กรวม และขั้นที่ ๔ สะท้อนองค์ความรู้ ๓) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (๓.๑) นักศึกษาวิชาชีพระมีความรู้ความเข้าใจวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๓.๒) นักศึกษาวิชาชีพระมีสมรรถนะในการคิดออกแบบการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ (๓.๓) นักศึกษาวิชาชีพระมีสมรรถนะการเขียนแผนการ

จัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้น จำนวน ๓๓ ข้อ นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องคัดเลือกให้เหลือ จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) รายข้อ โดยใช้สูตร B - index ของ Brennan อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ บังอร เสรีรัตน์ (๒๕๖๔) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชาสำหรับศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ๒) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชาตามเป้าหมายของรายวิชา คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีมในการศึกษาชุมชน กลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลอง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักศึกษาศาขาคติวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชั้นปีที่ ๒ ที่เรียนวิชาจิตวิทยาสังคมและชุมชน และวิชาพลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม จำนวน ๖๔ คน การดำเนินการวิจัยมี ๒ ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ ๒ การทดลองและศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือคู่มือ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation method) ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแบบผสมรายวิชา มี ๔ องค์ประกอบ คือ แนวคิด จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนการสอน และผลที่ได้รับจากรูปแบบ ๒) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมในการศึกษาชุมชนหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการเปิดใจพร้อมประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง การรักษาความสัมพันธ์อันดี การแก้ปัญหาอย่างสันติและทักษะการเก็บข้อมูล โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในกลุ่ม ดี มีค่าอำนาจจำแนก ๐.๔๐ - ๐.๕๙ และ กลุ่ม ดีมาก มีค่าอำนาจจำแนก ๐.๖๐ - ๑.๐๐ นำมาคิดให้มีค่าน้ำใกล้เคียงกันให้เหลือเพียง ๒๐ ข้อ จากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ เพื่อคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (B) และ ค่าความยาก (P) รายข้อโดยใช้สูตร B - index ของ Brennan พบว่าผล ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้นจำนวน ๒๓ ข้อ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ทั้งสิ้นจำนวน ๗ ข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน ๒๓ ข้อ ไปคัดเลือกให้เหลือ จำนวน ๒๐ ข้อ นำไปปรับปรุง แก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบ่งออกเป็น การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และ การทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน ๒๐ ข้อ เป็นแบบทดสอบเดียวกัน โดยการทดสอบหลังเรียน (Posttest) มีปรับเปลี่ยนสลับ ข้อ สลับ และคำตอบ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที่

(t-test) ที่คำนวณได้คือ ๙.๒๒ สูงกว่าเกณฑ์ แปลว่าการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการเรียนด้วย ชุดกิจกรรม จึงสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ศิริัญญา เช่นกลาง (๒๕๖๔) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การวัดผล และประเมินผลเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๒) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐาน สมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๓) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๔) เพื่อพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตรสถานศึกษาในการ เรียนรู้วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๕) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับ สัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนวิชา ชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ อยู่ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม ๑ ห้องเรียน จำนวน ๔๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑) แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การวัดผลประเมินผล พัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้ เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๒) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ๓) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัส ๔) แบบประเมินสมรรถนะ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ได้แก่ ๑) ค่าร้อยละ ๒) ค่าเฉลี่ย ๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ๔) Paired Sample t-test ผลการวิจัย พบว่า ๑) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มี ประสิทธิภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง ๐.๖๐ - ๑.๐๐ ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ชีววิทยาเพิ่มเติม ๔ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หลัง เรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) สมรรถนะตามหลักสูตรของ สถานศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ ๘๑.๒๒ และอยู่ในระดับดี ร้อยละ ๑๗.๒๘ ๔) ผล

การศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับสัมผัสเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐$, $S.D. = ๐.๔๒$) ในขั้นตอนสุดท้ายผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ก่อน และหลังเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน ๑๒ ข้อ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับเดียวกัน โดยใช้วิธีการสลับข้อให้ต่างกัน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘$, $S.D. = ๐.๖๓$) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน ๕ ข้อ และในระดับมาก จำนวน ๗ ข้อ และ ความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘$, $S.D. = ๐.๖๓$) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน ๑๑ ข้อ และในระดับ มาก จำนวน ๑ ข้อ เมื่อนำผลคะแนนไปเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จากการทดสอบค่าที (t-test) ที่คำนวณได้คือ ๗.๕๗ สูงกว่าเกณฑ์ แปลว่าความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

๑) การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะรายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเพราะถือว่าวิชานี้จะส่งผลต่อการเป็นอยู่ จิตใจ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติตนของนักเรียนในการเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคตต่อไป

๒) ครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันในโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดอุทัยธานี ยังขาดอยู่มากจึงควรส่งเสริมให้มีการจัดหาครูเพิ่มเติม

๓) การสร้างความเข้าใจต่อการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นไปในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงการวิเคราะห์ ให้นักเรียน มากกว่าการใช้วิธีการท่องจำ

๔) ครูผู้สอนและนักเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มจัดการเรียนการสอน ด้วยการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม โดยครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้เชิงรุก และเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม นักเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และทักษะการทำงานเป็นทีม

๕) ครูผู้สอน โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมอย่างครบถ้วน

๖) ควรมีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของนักเรียน และปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) นำผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ไปทบทวน ข้อควรปรับปรุง เสริม พัฒนาให้ได้ประสิทธิภาพ

๒) ติดตามผลการวิจัย และทิศทางการพัฒนา การเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี หลังจากสิ้นการดำเนินการวิจัยแล้ว นำผลมาต่อยอดงานวิจัยชิ้นต่อไป

๓) ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูผู้สอนในหัวข้อการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้เชิงรุก และเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยเรื่องการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้ครูผู้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, (๒๕๓๙), พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), (๒๕๖๔), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒๖, กรุงเทพมหานคร.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ

พนมพร ยงทองมุก. (๒๕๕๑) สมรรถนะอาจารย์ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี / วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี,ม.ป.ท. สุเทพ ยาสุภาพ, (๒๕๔๗), ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนันทบุรีพิทยาคม จังหวัดนันทบุรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

๑.๒.๒ สัมภาษณ์

สัมภาษณ์, นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ, โรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม ตำบลตลุกดู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖
สัมภาษณ์ นางสาวสุนันทา โลหะการก , โรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม ตำบลตลุกดู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นางสาวพณิภค ภักดีรักษ์, โรงเรียนอุทัยธรรมานูตรวิทยา ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี, ๓ เมษายน ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นางสาวนงนิตย์ ทิพรังศรี, โรงเรียนอุทัยธรรมานูตรวิทยา ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี, ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นายกิตติ จันทะเคลื่อน, โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นางจันจิรา เข็มชันภูมิ, โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นางสาวเบญญาภา ศรีเรืองพันธ์, โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี, ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ พรหมศิริ, โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ตำบลหนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.
สัมภาษณ์ นางอำมลา กมลมาลย์, โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา ตำบลหนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นางชชนีดาภา ม่วงมี, โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขา
 ห่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๖ เมษายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นางสุภาวิตา บุตรกฤตติกุล, โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ตำบลดอนกลอย อำเภอ
 หนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, ๖ เมษายน ๒๕๖๖.

๑.๒.๓ บทความ

พระยอดชาย ธีรภัทโท (คันธมาลา), “การจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการ
 เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
 มัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชมนตรี**,
 ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓, (๒๕๖๔), ๑๖๒ - ๑๗๓.

ณัฐสิทธิ์ พรหมมีบุตร, “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถ
 ในการแก้ปัญหาตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”,
วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ ๕
 ฉบับที่ ๓, (๒๕๖๔), ๘๔ - ๙๓.

นพรัตน์ มาเชียว, “การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รายวิชา
 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”, **วารสารอักษราพิบูล**
 , ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒, (๒๕๖๓), ๗๓ - ๘๘.

ปรีชญา บุตรวงษ์, “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ด้วยกระบวนการ
 กลุ่ม”, **วารสารวิชาการแสงอีสาน**, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑, (๒๕๖๓), ๑ - ๑๗.

นางสาวปนัดดา เดชแพง.. “การหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค
 STAD เรื่อง ประเภทของคำเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ป.6 ”,.
วารสารครูพิบูล, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑, (๒๕๖๔), ๑๕ - ๒๒.

พระครูปลัดอิทธิพล ปธานิโก (เฟ่งผล), “การบริหารการศึกษาทางพระพุทธศาสนา (วัด บ้าน
 โรงเรียน)”, **วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่
 ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑.

พูนศักดิ์ หอมสมบัติ, “พระสงฆ์กับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุค New Normal”, **วารสาร มจร
 อุบลปริทรรศน์**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕.

ปนัดดา เดชแพง, “การหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
 เรื่อง ประเภทของคำเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ป.6 ”, **วารสารครู
 พิบูล**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔.

กมลฉัตร กล่อมอิม, “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะโดยน้อมนำปรัชญาของในหลวง
 รัชกาลที่ 9 ตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ”,
วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ กันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๔.

รชกร ไชยวงศ์, “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้วิถีพุทธเพื่อพัฒนาทักษะการ
 คิดอย่างสร้างสรรค์”, **วารสารปัญญา**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๔.

พระยอดชาย ธีรภทฺโท (คันทะมาลา), “การจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๔.

อนินทิตา ไตรภักดิ์, “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบฝึกทักษะการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้ชุดการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเศรษฐบุทรอุทิศ”, วารสารรัชต์ภาคย์,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือรับรองจริยธรรมทางการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๑๓๓/๒๕๖๖

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: ศึกษาผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี
(To Study the Results of the Design of Proactive Learning Management Process, Management Competency and Teamwork in Secondary Schools in Uthai Thani Province)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

ผู้วิจัยหลัก: พระครูอุทิศปริยัติสุนทร

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

หมายเลขใบรับรอง: ว.๑๓๓/๒๕๖๖

วันที่ให้การรับรอง: ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑๐ เมษายน ๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำสนธิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๑๓๓๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เรียน พระครูอุทิศปริยัติสุนทร / นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์อยุธยา

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง “ศึกษาผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อยุธยา

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาข้อเสนอการวิจัยของท่านแล้ว มีความเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนด ไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแต่ประการใด จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหศมบุรณ์ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์
การขานมัสการ ยธิกาณตัมภกิตยาตัมมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้าฯ นายภาณุพงศ์ มั่นพรม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอานันท์วิทยา ตำบลป่าซัด อำเภอ
ลานสัก จังหวัดอุทัยธานี โทรศัพท์ ๐๕๖ - ๕๒๒ - ๒๐๖ / ๐๕๖ - ๕๒๒ - ๒๑๐ โทรสาร ๐๕๖ - ๕๗๗ -
๒๑๑ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของ พระครูอุทิศปริยัติ
สุนทร อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาโดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ทางวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่ผ่านมาได้ใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ จนถึง ปัจจุบัน ซึ่งการนำ
ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ขอให้สังเกต ดังนี้

๑. ช่วยสร้างแนวระดมการมีการเรียนรู้เชิงรุก และการทำงานเป็นทีม ให้กับนักเรียน
๒. ได้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม สำหรับเป็นตัวอย่างในการจัดทำ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างมี
คุณภาพ

๔. ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาขา สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
นายภาณุพงศ์ มั่นพรม
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอานันท์วิทยา

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

๑. นายภาณุพงศ์ มั่นพรม

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนลานสักวิทยา
 วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ
 ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท
 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การวัดประเมินผลการศึกษา

๒. นายสมนึก มฤิตา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองชะนี
 วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ
 ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนบ้านคลองชะนี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุทัยธานีเขต ๒
 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

๓. นางสาวธาร จีระดิษฐ์

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนลานสักวิทยา
 วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ
 ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท
 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การวัดประเมินผลการศึกษา

๔. นางบรรจง เทพสุทธิ

ตำแหน่ง ครู
 วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
 ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท
 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การสอนสังคมศึกษา

๕. นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ

ตำแหน่ง ครู

วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนตลุกคู่วิทยา อําเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การสอนสังคมศึกษา

๖. ดร.นิรมล รอดไพ

ตำแหน่ง ครู

วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร อําเภอชุมตาบง จังหวัด

นครสวรรค์

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาานครสวรรค์

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การวิจัย

๗. นางกิงกาญจน์ เสนารนศักดิ์

ตำแหน่ง ครู

วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

ชื่อหน่วยงาน โรงเรียนลานสักวิทยา อําเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การใช้ภาษา

ภาคผนวก ง
หนังสือสำคัญ

ที่ อว.๘๘๗๒๒(๘.๓)/ พ. ๐๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี ณ วัดหนองขุนชาติ
อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง การขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนลานสักวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ พระครูอุทิศปรีดีสุนทร อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “ศึกษาผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี” ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ นี้ ซึ่งมีความประสงค์ขอเข้าเก็บข้อมูล/เก็บตัวอย่างเพื่อทำการวิจัย/ใช้เครื่องมือ เพื่อทดสอบใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินวัดความพึงพอใจ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ในการนี้ จึงขออนุญาตเก็บข้อมูล/เก็บตัวอย่างเพื่อทำการวิจัย ดังกล่าว ณ โรงเรียนลานสักวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. ทั้งนี้ท่านสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓๙๑๒๕๕๙๖

จึงขอเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระครูอุทิศปรีดีสุนทร)

หัวหน้าโครงการวิจัย

โรงเรียนสาธิตศึกษา
เลขที่.....
.....

ที่ ๘๐๗๒.๒(๘.๓) / ๐๐๘

พิกุลพรศุภศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มจร. วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี วัดหนองขุนชาติ
อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๖
เจริญพร ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา

ตามที่ข้าพเจ้า พระครูอุทิศปริยัติสุนทร อาจารย์ประจำหลักสูตรศุภศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี แจ้งหนังสือ ที่ อว
๘๐๗๒.๒(๘.๓) / ๖.๐๐๘ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ส่งนามแสดง
เจตนาขออนุญาตเข้าร่วมการวิจัย ตามความทราบแล้วนั้น บัดนี้ข้าพเจ้า ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
รายวิชาสังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ๓๒๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๖ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต
ศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง
พ.ศ.๒๕๖๐) โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้นำไปใช้ในการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรฯ

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงขออนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๒ หน่วยการเรียนรู้
จำนวน ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/
๓ ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๖ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

นาย. พระครูอุทิศปริยัติสุนทร

ขอเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและอนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้

(Handwritten notes and signatures on the left side of the page)

พระครูอุทิศปริยัติสุนทร
ขอเจริญพร ๒๓ / ๒๕ / ๖๖
(พระครูอุทิศปริยัติสุนทร)
รศ.ประธานหลักสูตรศุภศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ดร.นิตยา ดำเนินพร
เห็นดีมีคุณขอตนดูทุกฝ่ายตามขอ

นางจิ่ง ดร.นิตยา ดำเนินพร
นางสมใจ ดร.นิตยา ดำเนินพร
๒๕ / ๕ / ๖๖

ที่ อว ๘๐๓๒.๒(๘.๓) /๐๐๓

โรงเรียนลฤกษ์วิद्याคม
เลขที่ 476
วันที่ 29 มี.ค. ๖๖

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ๖๕๑๓๐

วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เรื่อง ขอสัมภาษณ์กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนลฤกษ์วิद्याคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. บัญชีรายชื่อและหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน ๑ ชุด

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ พระครูอุทิศปรีดีสุนทร อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ดร.ประคอง มาโต ผู้อำนวยการ วิชาการ, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต และ ตามที่พระครูอุทัยสุตกิจ, ดร. ประธานหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดทำ โครงการวิจัย เรื่อง "ศึกษาผลการออกแบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการ ทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี" สัญญาเลขที่ ว ๑๓๐/๒๕๖๖ มีความประสงค์ขอ เข้าสัมภาษณ์ท่าน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกรวบรวมนำมาวิเคราะห์ใช้ประกอบในการดำเนินการวิจัย

ในการนี้ จึงขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ท่าน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกรวบรวมนำมาวิเคราะห์ใช้ ประกอบในการดำเนินการวิจัย ยังสถานศึกษาของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี จึงขอเจริญพรขอบคุณ และอนุโมทนาในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่แนวทาง ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดอุทัยธานีต่อไป ท่านสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๘๓ - ๙๑๒ - ๕๕๙๖๖

จึงขอเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
 เพื่อไปตรวจ รณและพิจารณา
 ๓๐ มี.ค. ๖๖

พระครูอุทิศปรีดีสุนทร
มจร. วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
โทรสาร ๐๕๖-๕๓๑๑๒๐

กราบ
เพื่อตรวจสอบบัญชี
ขอเจริญพร ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ
 วิชาการ บุคคล
 ข้าราชการ กิจกรรมคณบดี
(พระครูอุทิศปรีดีสุนทร)บริหารทั่วไป ๒๕๖๖
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มจร. วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

ทราบ
 ดำเนินการตามแผน

๒๙/๐๓/๖

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างเครื่องมือประกอบวิธีการวิจัย

๔. โรงเรียนของท่านมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นที่
ภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

๔.๑ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

ทำให้นักเรียนรู้อย่างมีความสุข และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข และมีปณิธาน

๔.๒ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

ทบทวนและจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อ

๔.๓ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข

๕. ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข

เจริญพรขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พระครูฤทธิสมญาณ และ คณะผู้จัดทำโครงการวิจัย
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ นายชิตาภา ม่วงมี
 ตำแหน่ง ครู
 เบอร์โทรศัพท์ ๐๖๑-๙๙๖๕๙๒๘
 สัมภาษณ์วันที่ เวลา น.
 สถานที่ โรงเรียนทิวสนาลัยโพธิ์กิตติวิทยาสาย อ.พิบูลย์รักษ์

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑. โรงเรียนของท่านมีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมอย่างไรบ้าง

1. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ส่วนที่จัด มาตรฐานการเรียนรู้ สอดคล้อง หลักเกณฑ์ ภาคนกสวท. ระดับชั้นประถมศึกษา ๒๕๖๓
2. ศึกษาไปที หน่วยการเรียนรู้
3. ศึกษาไปที แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้
4. จัดผลประเมินผล อยู่บนภาคเรียน
5. ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

๒. ท่านมีแนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษาของท่านอย่างไร

1. จัดอบรมพัฒนา ภาคนกสวท. ด้านนี้ ให้มีมาตรฐานระดับ ๖0% มาตรฐานการเรียนรู้ หรือ ร.ก.สมรรถนะ
2. จัดอบรมทุกชั้น ให้ตามระดับ ได้ไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้
3. จัดอบรม/จัดอบรม / PLC ระดับภาคเรียน
4. ส่งเสริมชมรม/ชมรม - ระดับชั้น
5. จัดโครงการ กิจกรรม สนับสนุน กิจกรรมเสริม จากกิจกรรมในชั้นเรียน
6. ส่งเสริม สนับสนุน ครูผู้มีความ สักต้อการ: ๕๓ และ ผลงานครูผู้ วิทยฐานะ: ศ. ส. ๕๓. สื่อการเรียนรู้: กิจกรรม

๓. ท่านคิดว่าอะไรคือปัจจัยของความสำเเร็จ และท่านใช้กระบวนการใดในการแก้ไขปัญหาลุบลสรรคที่เกิดขึ้นจากการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา

1. ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ในภาค: สอดคล้องกับสื่อ สาร:
2. ศึกษาไปที แผน
3. ตรวจสอบผลสอบ วัดผลประเมินผล
4. ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม
5. ส่งเสริมชมรม/ชมรม

๔. โรงเรียนของท่านมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะ ด้านการจัดการและการทำงานเป็นทีม ภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

๔.๑ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

- ได้จัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานที่นักเรียนทำ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ปฏิบัติงาน
ที่โรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับต้นๆ

๔.๒ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

มีเป้าหมาย - วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่ชัดเจน กำหนดไว้ได้ชัดเจน กำหนด และดำเนินงาน เช่น พัฒนาครูและบุคลากร ควบคุมดูแลรักษาคุณภาพของโรงเรียนและนักเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และกำกับ ติดตาม ประเมินผลตามพันธกิจที่กำหนด

๔.๓ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และ
ใช้มัลติมีเดีย มีบทบาทสมมติ และ ท่องถิ่น และตรวจสอบ ประเมินผล
ความเข้าใจ ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ประสิทธิภาพ

๕. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

เจริญพรขอคุณ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พระครูอุทิศปริยัติสุนทร และ คณะผู้จัดทำโครงการวิจัย
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ผลการตรวจสอบ เพื่ออนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้

- () อนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้
 () ไม่อนุญาตเพราะ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง ครูที่เลี้ยง

- () อนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้
 () ไม่อนุญาตเพราะ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

- อนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้
 () ไม่อนุญาตเพราะ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

- อนุญาตใช้แผนการจัดการเรียนรู้
 () ไม่อนุญาตเพราะ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

รายวิชา สังคมศึกษา ๓
ภาคเรียนที่ ๑ / ๒๕๖๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป
เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา
ผู้สอน พระครูอุทิศปริยัติสุนทร

เวลา ๔ ชั่วโมง
เวลา ๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การศึกษาเรื่อง ลักษณะทางสังคมของมนุษย์ในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธ ทำให้ทราบถึงแนวคิด คติความเชื่อทางศาสนา ในด้านต่างๆ นำมาปรับประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน เพื่อความสงบสุขที่มั่นคง อย่างยั่งยืนต่อไป

๓. สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

๑) ลักษณะทางสังคมของมนุษย์ในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธ

๒) ความสำคัญสังคมของชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธ

๓.๑ ความรู้ (K)

วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธได้

๓.๒ ทักษะ / กระบวนการ (P)

แยกแยะคติความเชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง

๓.๓ คุณลักษณะ (A)

ใฝ่รู้ถึงความสำคัญลักษณะทางสังคมของชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา

๓.๔ สมรรถนะ

- ๑) การจัดการตนเองอย่างมีความสุขภาวะ
- ๒) การคิดขั้นสูงและการเรียนรู้
- ๓) การสื่อสารด้วยภาษา
- ๔) การจัดการและการทำงานเป็นทีม
- ๕) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
- ๖) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

☐ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ ๓. มีวินัย
☒ ๔. ใฝ่เรียนรู้	☐ ๕. อยู่อย่างพอเพียง	☒ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ ๗. รักความเป็นไทย	☐ ๘. มีจิตสาธารณะ	

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้ :

๔.๑ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาระที่สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธได้ (**K**)

๔.๒ นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ในแยกแยะคติความเชื่อทางศาสนาในยุคชมพูทวีปก่อนและหลังการเกิดศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง (**P**)

๔.๓ นักเรียนมีการใฝ่รู้ถึงความสำคัญลักษณะทางสังคมของชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา (**A**)

๕. กิจกรรมการเรียนรู้ : PSLDC ๕ ชั้น สู่ความสำเร็จ โดย พระครูอุทิศปริยัติสุนทร

๕.๑ กิจกรรมการเรียนรู้ ครั้งที่ ๑ เรื่อง สังคมของชมพูทวีป จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขั้นที่ ๑ P : Plan วางแผน

- ๑) กำหนด เนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็นข้อหรือหมวดหมู่ตามลำดับ
- ๒) ตั้งเป็นประเด็น ค้นหาคำตอบ สังคมของชมพูทวีปเป็นอย่างไร ?
- ๓) ร่วมกันวิเคราะห์แนวทางการค้นหาคำตอบ เป็นประเด็นๆ

ขั้นที่ ๒ S : Structure โครงสร้าง

- ๑) การกำหนดโครงสร้างผังของงานที่รับผิดชอบ
- ๒) แบ่งกลุ่มคละกัน ตามความสมัครใจ
- ๓) มอบหมายงาน ตามประเด็นที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์

ขั้นที่ ๓ L : Link เชื่อมโยง

- ๑) การเชื่อมโยง การสืบค้นข้อมูล ทฤษฎี อื่นๆ
- ๒) แต่ละกลุ่ม แบ่งหน้าที่ ภาระงานให้สมาชิกในกลุ่ม
- ๓) การสืบค้นข้อมูล ทฤษฎี เพื่อจัดทำชิ้นงานในการนำเสนอ

ขั้นที่ ๔ D : Design ออกแบบ

- ๑) การสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทำสิ่งใหม่ ให้สวยงามมีประโยชน์ไม่ขัดศีลธรรมอันดีงาม
- ๒) ออกแบบชิ้นงานในการนำเสนองานตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ ๕ C : Conclusion สรุปผล

- ๑) ปรับปรุงแก้ไข ปัญหาอุปสรรค เพื่อค้นหาแนวทางพัฒนา
- ๒) นำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุป / ประเด็นองค์ความรู้ที่ได้
- ๓) นำความรู้ที่ได้รับประยุกต์สร้างชิ้นงานใหม่
- ๔) นำผลงานไปเผยแพร่ที่ เว็บไซต์กลุ่มพัฒนาเป็นนวัตกรรม ต่อไป

๖. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๖.๑ สื่อ

- ๑) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.๔ - ม.๖
- ๒) ใบความรู้ ที่ ๑ เรื่อง สังคมของชมพูทวีป
- ๓) ใบความรู้ ที่ ๒ เรื่อง คติความเชื่อทางศาสนา
- ๔) สมุดจดบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้

๖.๒ แหล่งเรียนรู้

- ๑) Power Point เรื่อง สังคมของชมพูทวีป
- ๒) Power Point เรื่อง คติความเชื่อทางศาสนา
- ๒) เว็บไซต์ / แหล่งเรียนรู้บนระบบออนไลน์
- ๓) ห้องสมุด

๗. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

๗.๑ วิธีการ

๗.๑.๑ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ (**K**) ประเมินก่อนเรียน และหลังเรียน

๗.๑.๒ นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ในแยกแยะ (**P**) ประเมินระหว่างเรียน, ประเมินหลังเรียน

๗.๑.๓ นักเรียนมีการใฝ่รู้ (**A**) ประเมินในระหว่างเรียน และนอกเวลาเรียน

๗.๒ เครื่องมือ

๗.๒.๑ (**K**) แบบฝึกหัด

๗.๒.๒ (**P**) แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม, แบบประเมินชิ้นงาน

๗.๒.๓ (**A**) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๗.๓ เกณฑ์

๗.๓.๑ (**K**) ร้อยละ ๕๐ ผ่านเกณฑ์

๗.๓.๒ (**P**) ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ ระดับคุณภาพ ปานกลาง ผ่านเกณฑ์

๗.๓.๓ (**A**) ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ ระดับคุณภาพ ปานกลาง ผ่านเกณฑ์

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 รหัสวิชา ส๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ / ๑ จำนวน ๒๘ คน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สังคมชมพูทวีป เวลา ๔ ชั่วโมง

ผลการประเมินตามแผนการจัดการเรียนรู้

- ๑) นักเรียนสามารถอธิบาย (K) แบบทดสอบ / ใบงาน
 ผ่าน ๒๘ คน คิดเป็น ๑๐๐ % ไม่ผ่าน ๐ คน คิดเป็น ๐ %
- ๒) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ (P) ประเมินระหว่างเรียน
 ผ่าน ๒๘ คน คิดเป็น ๑๐๐ % ไม่ผ่าน ๐ คน คิดเป็น ๐ %
- ๓) นักเรียนใฝ่รู้ (A) ประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และนอกเวลาเรียน
 ผ่าน ๒๘ คน คิดเป็น ๑๐๐ % ไม่ผ่าน ๐ คน คิดเป็น ๐ %

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้.....

ปัญหา / อุปสรรคเมื่อเรียนกับพระ นักเรียนเกิดความประหม่า และตื่นตื้น เวลานั้นสอน ยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร จึงดูไม่เป็นธรรมชาติในการนำเสนอ และเมื่อให้แสดงแนวความคิดเชิงพรรณนา จึงทำให้เกิดอาการกลัว ไม่กล้าได้ตอบในบางประเด็น เพราะเกรงว่าจะตอบผิด.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไขสร้างความคุ้นเคย ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางการนำเสนองาน เพื่อให้เกิดการพัฒนา มีใช้เพื่อมุ่งวัดผลหรือเพื่อคะแนน ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะ และสมรรถนะ ที่สำคัญต่อไป.....

ลงชื่อ
 (พระครูอุทิศปริยัติสุนทร)
 ผู้จัดทำโครงการวิจัย

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ
 (จากวัดโพธิ์งาม ชำตุวี)
 บ้านท่าด่านไทรทอง / ๒๖.๒๕

แบบบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม.....

จำนวน คน

สมาชิกกลุ่ม ๑.....๒.....

๓.....๔.....

๕.....๖.....

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/กำหนดวัตถุประสงค์ ของกลุ่ม					
๒. สมาชิกทุกคนมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ					
๓. มีส่วนร่วม มีความเป็นผู้นำ แสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล					
๔. แสดงการยอมรับข้อคิดเห็น บทสรุป ในชิ้นงานของกลุ่ม					
๕. มีการสืบค้น พัฒนาคือเป็นนวัตกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย					

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

๕ หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม อย่างสม่ำเสมอ

๔ หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม บ่อยครั้ง

๓ หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม บางครั้ง

๒ หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม น้อยครั้ง

๑ หมายถึง มีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มดี มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มดี มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มดี ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มดี น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มดี น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....

...../...../.....

แบบบันทึกผลการประเมิน ชิ้นงาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม.....

จำนวน คน

สมาชิกกลุ่ม ๑.....๒.....

๓.....๔.....

๕.....๖.....

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

รายการประเมินชิ้นงาน	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/กำหนดวัตถุประสงค์ ชิ้นงานของกลุ่ม					
๒. สมาชิกทุกคนมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ					
๓. ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอ ชัดเจน สื่อสารถูกต้อง ได้ใจความ					
๔. การนำเสนอ มีการริเริ่ม แนวคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นนวัตกรรม					
๕. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

๕ หมายถึง ชิ้นงาน มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ มากที่สุด

๔ หมายถึง ชิ้นงาน มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ มาก

๓ หมายถึง ชิ้นงาน มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ ปานกลาง

๒ หมายถึง ชิ้นงาน มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ น้อย

๑ หมายถึง ชิ้นงาน มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ น้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ชิ้นงาน มีระดับคุณภาพ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ชิ้นงาน มีระดับคุณภาพ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง ชิ้นงาน มีระดับคุณภาพ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ชิ้นงาน มีระดับคุณภาพ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ชิ้นงาน มีระดับคุณภาพ น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....

...../...../.....

แบบบันทึกผลประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ ๑ เรื่อง สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา เวลา ๒ ชั่วโมง
 กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม..... จำนวน คน

สมาชิกกลุ่ม ๑.....๒.....
 ๓.....๔.....
 ๕.....๖.....

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

รายการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ความเป็นผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม สร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีหลักคุณธรรมในการทำงาน เข้าใจและยอมรับสมาชิก					
๒. สมาชิกมีศักยภาพในการประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง และทำงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถจัดการความขัดแย้งได้					
๓. มีส่วนร่วม ความเป็นผู้นำ ช่วยเหลือสมาชิกทีมให้เข้าใจเป้าหมาย กระบวนการทำงาน และแผนการดำเนินงานทั้งระบบ					
๔. มีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มคนที่แตกต่าง ทำงานประสานความร่วมมือกันภายในทีมและระหว่างทีม					
๕. มีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจให้ทีมเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิดและกระบวนการทำงาน					

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

- ๕ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม อย่างสม่ำเสมอ
 ๔ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม บ่อยครั้ง
 ๓ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม บางครั้ง
 ๒ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม น้อยครั้ง
 ๑ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการทำงานเป็นทีม ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

- ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง มีสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง มีสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม มาก
 ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง มีสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง มีสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม น้อย
 ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง มีสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....
/...../.....

แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ /

ภาคเรียนที่ ๑ / ๒๕๖๖

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในระหว่างเรียน และนอกเวลาเรียน โดยใส่เกณฑ์ระดับคุณภาพ (Rubric) ๑ - ๕ ลงในตารางให้ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

เลขที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ พฤติกรรมบ่งชี้	๑						๒						๓		๔		
		๑.๑	๒.๑	๒.๒	๒.๓	๒.๔	๒.๕	๒.๖	๓.๑	๓.๒	๔.๑	๔.๒	๔.๓					
๑																		
๒																		
๓																		
๔																		
๕																		
๖																		
๗																		
๘																		
๙																		
๑๐																		
๑๑																		
๑๒																		
๑๓																		
๑๔																		
๑๕																		
๑๖																		
๑๗																		
๑๘																		
๑๙																		
๒๐																		
๒๑																		
๒๒																		
๒๓																		
๒๔																		
๒๕																		
๒๖																		
๒๗																		
๒๘																		
๒๙																		
๓๐																		

ลงชื่อ.....

...../...../.....

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

- ๕ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อย่างสม่ำเสมอ
 ๔ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บ่อยครั้ง
 ๓ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บางครั้ง
 ๒ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยครั้ง
 ๑ หมายถึง มีพฤติกรรมบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปรับปรุงเร่งด่วน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. มีวินัย					
๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันมีความรับผิดชอบ					
๒. ใฝ่เรียนรู้					
๒.๑ ตั้งใจเรียน					
๒.๒ เอาใจใส่ในการเรียน และมีความเพียรพยายามในการเรียน					
๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ					
๒.๔ ศึกษาค้นคว้า หาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม					
๒.๕ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบบางสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้					
๒.๖ แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
๓. มุ่งมั่นในการทำงาน					
๓.๑ มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
๓.๒ มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ					
๔. มีจิตสาธารณะ					
๔.๑ รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน					
๔.๒ อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น					
๔.๓ รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียนชุมชน					

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

- ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาก
 ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อย
 ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยที่สุด

INDIA สังคม

ลักษณะทางสังคม

- ลักษณะทางสังคม การปกครอง สมัยก่อนพุทธกาล ชาวชมพูทวีปมีกษัตริย์ปกครองกันโดยสภามัตติกรรม คือ พระราชวงศ์ ชั้นผู้ใหญ่ และประชาชน มีสิทธิในการปกครองด้วย เมื่อกษัตริย์ผู้ปกครอง ทรงประพฤตินิโคตยธรรมประชาชนก็อาจทูลเชิญให้สละราชสมบัติได้ อาจทูลเชิญให้กระทำการอย่างหนึ่ง กษัตริย์ในสมัยนั้น จึงยังไม่มีอำนาจมาก

ความเชื่อ

- ประชาชนในชมพูทวีป ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพราหมณ์ วัฒนธรรมความเชื่อก็เลยขึ้นอยู่กับหลักธรรม ศาสนของศาสนาพราหมณ์ตามที่ระมุโวินได้บันทึกไว้ว่าคือ พระเวทาคือ เสด็จพระเจ้าทลายวงศ์ พระเจ้าที่โดดเด่น ก็คือ พระพรหม ซึ่งก็คือเป็นพระสร้างสุริยภษา และพระฉิว (พระดีวะ) ซึ่งก็คือเป็นผู้ทำลาภ จึงคนจีนเดิมมีความเชื่อ เกี่ยวกับชีวิตทางสังคมกาย แม้จะมี 1 ความเชื่อที่กายแล้วเกิด-ชีวิต 2 ความเชื่อที่สังคมกายแล้วขาดสูญ เป็นกัน

ชมพูทวีป

ศาสนา

- ประชาชนในชมพูทวีปส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพราหมณ์เมื่อ ก็เลยขึ้นอยู่กับหลักธรรม ศาสนของศาสนาพราหมณ์ตามที่ระมุโวินได้บันทึกไว้ว่าคือ พระเวทาคือ เสด็จพระเจ้าทลายวงศ์ พระเจ้าที่โดดเด่น ก็คือ พระพรหม ซึ่งก็คือเป็นผู้สร้าง พระฉิว (พระดีวะ) ซึ่งก็คือเป็นผู้ทำลาภ และพระฉิว (พระดีวะ) ซึ่งก็คือเป็นพระผู้ทำลาภ

ด้านการเมือง

- นางแก้วมรกตองค์ในลัทธิพระสมณภิกษุสมาธิวิสุทธิธรรม นางแก้วมรกตองค์ในลัทธิมโหฬาร หรือการปกครองที่ถือคณะ เป็นใหญ่ นางแก้วมรกตองค์ในลัทธิธรรม หรือที่ตรงกับ ระบอบสาธารณรัฐในปัจจุบัน มีการแบ่งกลุ่มของประชาชนออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ เวลาขึ้นและลงที่การงานเป็นหลัก

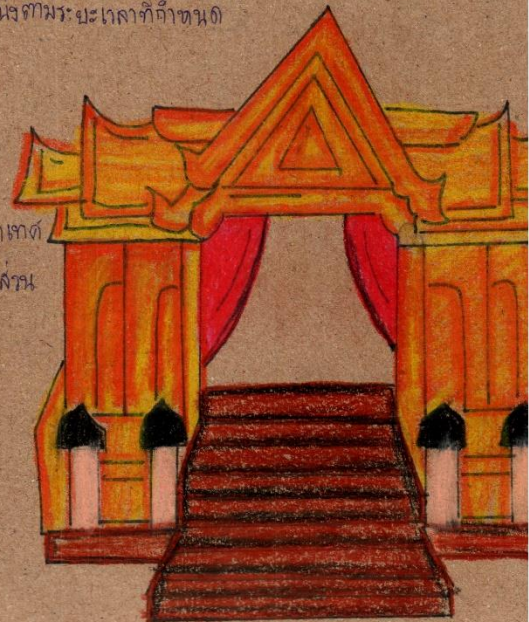
ด้านการปกครอง แบ่งเป็น ๒ แบบ คือ

1. ระบอบปกครองแบบราชาธิปไตย หรือสมณภิกษุสมาธิวิสุทธิธรรม หมายถึงการปกครองที่มีกษัตริย์มีอิทธิพลเป็นที่ปรึกษาและยึดถือตามการปฏิบัติที่จะปกครองโดยธรรมมีรัฐบาลสิ้นสิ้นซึ่งกันและกันปกครองนี้คือ แก่น มจร แก่น โศดล แก่น อหิติ เป็นต้น
2. การปกครองแบบสมณภิบาล เป็นการปกครองที่จัดทำโดยผู้รู้สภากษัตริย์ไม่มีอำนาจสิทธิ์ขาด ไม่มีเจ้าแต่มีเจ้าตามยศ มีระบอบวิสุทธิการกิจจำเพาะตามระยะเวลาที่จำนน

แหล่งที่อยู่สมพาวีสสมัยพุทธกาล

ได้แก่ ดินแดนของประเทศอินเดีย เหนือป่ากัศปานะ มีดงสาเกต และภูพานในปัจจุบัน แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ได้ ๒ ส่วน ได้แก่ มีหิมประเทศ ซึ่งส่วนคือ ปัจจุบันตามประเทศ

ภาพแสดงผลงานนักเรียน ด้านการทำงานเป็นทีม

สรุปประเด็นการวิเคราะห์ ขาด เรื่อง มโหสถขาด

- ๑) ข้อคิด : ให้นกยูงเห็นแก่ใจของโคที่ตนเกนเทศสยุมิภักดิ์กับโคที่ไม่เห็นแก่ตน เห็นแก่บุญของโคที่ตนได้ทำโคเป็นพี่ชุกดีได้โดยดีของโคที่มองไม่เห็นบุญและประเพณีของตน
- ๒) คุณธรรม : มีความสงบนตม มีดีหลังไกลแกล้งจศ ไม่เห็นแก่บุญดี ตามบุญดีจึง มีสติปัญญา
- ๓) ควรนำไปใช้ : ภาวดีที่มีเมตตาต่อสิ่งมีชีวิตในชาติ โสภณ มนุษย์ ให้แก่คนหมู่มากได้ ดุจโคที่เห็นแก่บุญสิ่งต่างๆ มีสติปัญญา ไม่เห็นแก่ใจผู้อื่นเลย

สรุปประเด็นการวิเคราะห์ ศาสนิกชนตัวอย่าง พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

- ๑) ข้อคิด : จิตที่สะอาดบริสุทธิ์นั้นเป็นสิ่งที่คิดต่อ อชงอชชิต ตมหนึ่ง แต่ต้องตั้ง สติปัญญา วิชาธรรมภาวโร อยู่ไม่หวั่นไหวในภักตอง และในเงาเงา
- ๒) คุณธรรม : ๑) ท่านเป็นเมตตาต่อพระภิกษุและสงฆ์ทุก ๒) ท่านเป็นเมตตาต่อพระภิกษุทุกชั้นทุกชั้น ๓) ท่านเป็นเมตตาต่อสัตว์ทุกชนิด ๔) ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักธรรมที่ตนเห็นดี ๕) ท่านเป็นเมตตาต่อผู้ที่ยังไม่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
- ๓) การนำไปใช้ : เป็นเมตตาต่อผู้ที่ไม่ดีกับตัวเอง คำกล่าวที่มีไว้เพื่อเป็นเมตตาแก่กันเห็นถือ โดยความดีสัตย์ทำตามคำสอนที่พระองค์ท่าน

รายวิชา พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส ๓๒๑๐๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ / ๒๕๖๖ ภาคเรียนที่ ๑ / ๒๕๖๖ เรื่อง ประวัติสาวก ขาดk เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง เวลา ๔ ชั่วโมง

ชื่อ - นามสกุล นางสาว กัญฉิณีภักดิ์ / ช.น.ศ.ว.ร.น.
เลขที่ 28

ตัวชี้วัด
ม.๔-๖/๑๔ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด
การศึกษาประวัติสาวก ขาดk เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ทำให้ได้ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน

จุดประสงค์การเรียนรู้ : นักเรียนสามารถ

- ๑) วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากการวิเคราะห์ประวัติสาวก ขาดk เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนดได้ (K)
- ๒) ปฏิบัติตามข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากการวิเคราะห์ประวัติสาวก ขาดk เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนดได้ (P)
- ๓) นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากการวิเคราะห์ประวัติสาวก ขาดk เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (A)

ภาพแสดงผลงานนักเรียน ด้านการทำงานเป็นทีม

ภาคผนวก ฉ

ประมวลภาพขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

สัมภาษณ์, นางสาวสุชาดา หาญสาริกิจ, นางสุนันทา โลหะการกร
โรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม ตำบลตลุกคู่อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี,
๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๑.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นางสาวเบญญาภา ศรีเรืองพันธ์, นางจันจิรา เข็มชันภูมิ,
โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี,
๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๓.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นางสาวนทรทรัพย์ ทิพรังศรี, นางสาวพาณิภัค ภักดิ์รักษ์,
โรงเรียนอุทัยธรรมมานุวัตวิทยา ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี,
๓ เมษายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๔๐ น.

สัมภาษณ์ นายกิตติ จันทะเคลื่อน (ครูปฏิบัติหน้าที่เวรรับหนังสือและแบบสัมภาษณ์แทน),
โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี,
๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๐.๓๐ น.

ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
ด้านการทำงานเป็นทีม
รายวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑
โรงเรียนลานสัทธิวิทยา
ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัทธิวิทยา
จังหวัดอุทัยธานี

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการทำงานเป็นทีมรายวิชา
พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) พระครูอุทิตปรียัติสุนทร (เจริญ วาริสุทธิ)
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Phra Kru Uthit Pariyat Sunthon
๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๕๖๑๐๗๐๐๐๐๒๗๓๗
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
ที่อยู่ปัจจุบัน วัดปากเหมือง(ป่าสัก) เลขที่ ๑๐ หมู่ ๙ บ้านป่าสัก ตำบลลานสัก
อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๑๔ หมู่ ๑ ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐
โทรศัพท์ ๐๕๖-๕๓๑-๑๒๐
E-mail ed.uthai@mcu.ac.th
๕. ประวัติการศึกษา
 - ๕.๑ เปรียญธรรม ๓ ประโยค พ.ศ. ๒๕๔๗
 - ๕.๒ นักธรรมชั้นเอก พ.ศ. ๒๕๔๔
 - ๕.๓ พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑
 - ๕.๔ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๕๖
 - ๕.๕ ปัจจุบันกำลังศึกษา หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม
ศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย